

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ολοκληρωμένη Εταιρική Πληροφόρηση και ESG - Η
εφαρμογή της από τις ελληνικές επιχειρήσεις**

Σταυρούλα Ακρίδα

Επιβλέπων: Ευάγγελος Χύτης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Ιωάννινα, Οκτώβριος, 2022

**Integrated Corporate Reporting and ESG - Its
implementation by Greek companies**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Ιωάννινα, 2022

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Ευάγγελος Χύτης
Αναπληρωτής Καθηγητής
2. Μέλος επιτροπής
Κιτσαντάς Θωμάς,
Λέκτορας
3. Μέλος επιτροπής
Τσιλιγιάννη Κωνσταντίνα,
Ε.ΔΙ.Π.

© Ακρίδα, Σταυρούλα, 2022.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Ακρίδα, Σταυρούλα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Καθώς η βιωσιμότητα είναι ολοένα και πιο σημαντική για την οικονομική ανάπτυξη, η εταιρική περιβαλλοντική και κοινωνική ευθύνη έχουν γίνει μια παγκόσμια τάση, και αυτό συνδυάστηκε με την έλλειψη μη οικονομικών πληροφοριών από τις εταιρείες, όπως για παράδειγμα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης (ESG). Το τελευταίο διάστημα, υφίσταται μια έντονη ζήτηση για καλύτερευση της κατάθεσης των εκθέσεων από τους οργανισμούς, με ιδιαίτερη σημασία στην παρακίνηση τους με σκοπό να προσφέρουν περισσότερα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία. Η βιώσιμη ανάπτυξη δεν συνάδει αποκλειστικά με την ΕΚΕ και τα λογιστικά πρότυπα, αλλά σχετίζεται και με την ευαρέσκεια των πελατών. Η έννοια της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης έχει προσελκύσει την προσοχή ακαδημαϊκών και επαγγελματιών από τότε που εισήχθη. Ωστόσο, υπάρχει μια συνεχής συζήτηση για τα οφέλη και την ικανότητα κάλυψης των αναγκών των ενδιαφερομένων μερών. Με βάση τη θεωρία της δημιουργίας αξίας, αναμένεται ότι η ένταξη της κοινωνικο-περιβαλλοντικής υπευθυνότητας στις στρατηγικές και πρακτικές ενός οργανισμού, ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο των οργανισμών και προάγει τη δημιουργία αξίας σε βάθος χρόνου. Δεδομένου ότι η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι προαιρετική σε πολλές χώρες, οι εταιρείες παρακινούνται από το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι ζητούν πλέον εκτεταμένη δημοσιοποίηση στοιχείων για θέματα ESG. Έτσι, οι εταιρείες έχουν πλέον αρκετά κίνητρα για να συμμετέχουν στην δημοσιοποίηση πληροφοριών ESG σε εταιρικές εκθέσεις και αναφορές για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ενδιαφερομένων μερών. Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση και τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης. Η εργασία στοχεύει στην ελληνική επιχειρησιακή αγορά και συγκεκριμένα γίνεται παράθεση στοιχείων για την παγκοσμίου φήμης εταιρεία τσιμέντου TITAN ΑΕ, που εφαρμόζει πολιτικές ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης για περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης.

Λέξεις κλειδιά : Κοινωνική ευθύνη, διακυβέρνηση, πληροφόρηση, δημοσιοποίηση, ενδιαφερόμενα μέρη.

ABSTRACT

As sustainability is increasingly important to economic development, corporate environmental and social responsibility has become a global trend, and this has been coupled with a lack of non-financial information from companies, such as environmental, social and governance (ESG) issues. . Recently, there has been a growing demand to improve reporting by businesses, with a greater emphasis on encouraging them to provide more non-financial information. Sustainable development is not only related to corporate social responsibility and accounting standards, but also to customer satisfaction. The concept of integrated corporate information has attracted the attention of academics and practitioners since it was introduced. However, there is an ongoing debate about the benefits and ability to meet stakeholder needs. According to value creation theory, it is predicted that the integration of environmental and social responsibility into corporate strategies and practices reduces corporate risk and promotes long-term value creation. Since comprehensive corporate reporting is optional in many countries, companies are motivated by the fact that stakeholders are now demanding extensive ESG disclosure. Thus, companies now have enough incentive to engage in the disclosure of ESG information in corporate reports and reports to meet stakeholder demands. The purpose of this paper is to provide as much information as possible on integrated corporate reporting and environmental, social and governance issues. This thesis is aimed at the Greek business market and specifically data is provided for the world-renowned cement company TITAN SA, which implements integrated corporate information policies for environmental, social and governance issues.

Key words : Social responsibility, governance, information, disclosure, stakeholders.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	vi
ABSTRACT	vii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	x
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1. Η θεωρητική προσέγγιση του ESG	3
1.1 Ο ορισμός και η ιστορία του ESG	3
1.1.1 Η ιστορία του ESG	4
1.2 Η αποκάλυψη και η ρύθμιση του ESG.....	9
1.3 Οι σύγχρονες θεωρίες ως προστάδιο του ESG.....	12
2. Η εξέλιξη των πλαισίων, των προτύπων και των αξιολογήσεων των αναφορών ESG... 25	
2.1 Τα πλαίσια των αναφορών ESG	25
2.1.1 Τα πλαίσια βιωσιμότητας	25
2.1.2 Τα πλαίσια μη χρηματοοικονομικής αναφοράς	28
2.1.3 Τα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς και βιωσιμότητας	31
2.1.4 Τα πλαίσια σχετικά με τη κλιματική αλλαγή	33
2.1.4 Μερικά διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά των πλαισίων.....	36
2.2 Οι αξιολογήσεις των αναφορών ESG.....	39
2.3 Οι λόγοι που χρειάζονται οι επενδυτές τις πληροφορίες και η δυνατότητα παροχής τους από τα πλαίσια ESG	43
2.4 Η επόμενη εξέλιξη των πλαισίων ESG	44
3. Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση.....	47
3.1 Ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης ..	47
3.1.1 Οι λόγοι χρήσης της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης.....	49

3.1.2 Η επιλογή του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης ως πρότυπο	51
3.1.3 Η επεξήγηση του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης.....	52
3.2 Το θεωρητικό πλαίσιο της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης.....	55
3.2.1 Τα (βιώσιμα) κίνητρα για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση.....	55
3.2.2 Η σημαντικότητα της βιωσιμότητας στους τρεις πυλώνες των κινήτρων για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση	62
4. Ολοκληρωμένη Εταιρική Πληροφόρηση και ESG : Μελέτη περίπτωσης του Ομίλου TITAN ΑΕ.....	64
4.1 Η επισκόπηση της απόδοσης ESG του Ομίλου TITAN ΑΕ	64
4.1.1 Απανθρακοποίηση και ψηφιοποίηση	64
4.1.2 Το περιβάλλον εργασίας που επιτρέπει την ανάπτυξη.....	65
4.1.3 Θετικός τοπικός αντίκτυπος	66
4.1.5 Καλή διακυβέρνηση, διαφάνεια και επιχειρηματική ηθική	70
4.1.5.1 Εφαρμογή πλαισίου της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα	70
4.1.5.2 Κριτήρια ESG στην πολιτική αποδοχών	72
4.1.5.3 Ταξονομία της εφαρμογή του κανονισμού της ΕΕ.....	72
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	76

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Η πυραμίδα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Carroll	18
Εικόνα 2 : Οι τρεις διαστάσεις της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών	22
Εικόνα 3 : Αναπαράσταση των βημάτων από την ολοκληρωμένη σκέψη έως την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση	51
Εικόνα 4 : Αξία που δημιουργήθηκε για τον οργανισμό και για άλλες πλευρές	54

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπάρχει ένα πρόσφατο κίνημα των αναφορών που περιέχουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες και μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες που συνδυάζονται σε μία αναφορά. Αυτή η λεγόμενη ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση προωθείται κυρίως από το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (IIRC), το οποίο προσπαθεί να αναπτύξει ένα ευρέως αποδεκτό εννοιολογικό πλαίσιο. Αν και οι περισσότεροι από τους οργανισμούς που αναφέρουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης (ESG) εξακολουθούν να δημοσιεύουν ξεχωριστή έκθεση, υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός εταιρειών που υιοθετούν μια προσέγγιση ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης όπως παρουσιάζει η εταιρεία KPMG με την Έρευνα Αναφοράς Εταιρικής Υπευθυνότητας. Αυτοί οι οργανισμοί υποθέτουν ότι αυτός ο τύπος αναφοράς δίνει μια βαθύτερη και ευρύτερη εικόνα των ενεργειών μιας εταιρείας στους μετόχους συγκριτικά με μια κλασική αναφορά.

Ο στόχος της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης είναι να παρουσιάσει τη δημιουργία αξίας με την πάροδο του χρόνου και έτσι να δώσει περισσότερες πληροφορίες για το επιχειρηματικό μοντέλο της επιχείρησης στους αποδέκτες (ενδιαφερόμενα μέρη) από ότι η χρηματοοικονομική και η μη χρηματοοικονομική αναφορά.

Αντίθετα, η βιβλιογραφία των τελευταίων ετών, έχει επικεντρωθεί στις δυνατότητες και τους καθοριστικούς παράγοντες της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Αν και αρκετές έρευνες και μελέτες αναλύουν τη συνάφεια της αξίας των ξεχωριστών αναφορών ESG, υπάρχει έλλειψη μελετών που εξετάζουν τη συνάφεια αξίας της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Όσον αφορά τις αβέβαιες επιπτώσεις της αποκάλυψης αυτού του είδους των αναφορών, είναι σημαντικό για τους επενδυτές και τους φορείς θέσπισης προτύπων να αποκτήσουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό αντίκτυπο της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Πολλά έγγραφα σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση ισχυρίζονται ότι μια ανεξάρτητη διασφάλιση είναι απαραίτητη για την επιτυχή άνοδο ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης ως μια ευρέως αποδεκτή έννοια των εταιρικών αναφορών.

Η δομή της συγκεκριμένης εργασίας παρουσιάζεται ως εξής :

- Στο πρώτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μια θεωρητική προσέγγιση του ESG. Συγκεκριμένα, περιγράφονται οι διάφοροι ορισμοί που έχουν δοθεί για το ESG, καθώς και τα χαρακτηριστικά που ενσωματώνονται πάνω στη συγκεκριμένη έννοια. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η δημοσιοποίηση στοιχείων και οι ρυθμίσεις σχετικά με το ESG, ενώ τέλος περιγράφονται με αναλυτικό τρόπο οι σύγχρονες θεωρίες ως προστάδιο του ESG.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η εξέλιξη των πλαισίων, των προτύπων και των αξιολογήσεων των αναφορών ESG. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα πλαίσια των αναφορών ESG (πλαίσια βιωσιμότητας, πλαίσια μη χρηματοοικονομικής αναφοράς, πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς και βιωσιμότητας, πλαίσια σχετικά με τη κλιματική αλλαγή και μερικά διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά των πλαισίων).
- Στο τρίτο κεφάλαιο, παρατίθενται πληροφορίες σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Συγκεκριμένα, παρέχεται ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης (λόγοι χρήσης της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης, επιλογή του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης ως πρότυπο και η επεξήγηση του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης), και το θεωρητικό πλαίσιο της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης (βιώσιμα κίνητρα για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση και η σημαντικότητα της βιωσιμότητας στους 3 πυλώνες των κινήτρων για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση).
- Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, παρατίθενται στοιχεία και πληροφορίες πάνω σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης (ESG) από την Ετήσια Έκθεση Εταιρικής Πληροφόρησης του έτους 2021 της εταιρείας TITAN ΑΕ.

1. Η θεωρητική προσέγγιση του ESG

1.1 Ο ορισμός και η ιστορία του ESG

Η περιβαλλοντική, κοινωνική και εταιρική διακυβέρνηση (ESG) είναι μια θεωρητική προσέγγιση για την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο μια εταιρεία εργάζεται για λογαριασμό κοινωνικών στόχων που υποτίθεται ότι υπερβαίνουν τον ρόλο μιας εταιρείας για τη μεγιστοποίηση των κερδών για λογαριασμό των μετόχων της εταιρείας. Κατά κανόνα, οι κοινωνικοί στόχοι που βασίζονται σε μια προσδοκία ESG εμπεριέχουν την αποστολή για την πρόοδο ενός καθορισμένου εύρους περιβαλλοντικών στόχων, όπως και ένα εύρος στόχων που σχετίζονται με την προάσπιση συγκεκριμένων κοινωνικών κινημάτων και ένα τρίτο εύρος στόχων που έχουν να κάνουν με το αν ο οργανισμός ελέγχεται με βάση μια μέθοδο που να συνδέεται με τις επιδιώξεις του κινήματος της διαφορετικότητας, της ισότητας και της ένταξης (Li et al., 2021).

Ποικίλοι κυβερνητικοί φορείς και τράπεζες έχουν εφεύρει μεθόδους για να εκτιμήσουν τη βαθμίδα όπου ένας οργανισμός ευθυγραμμίζεται με τους στόχους ESG. Το πιο αξιοσημείωτο διεθνές κίνημα στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015. Η έννοια του ESG αρχικά, αξιοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό, σε μια έκθεση του 2004 με τίτλο «Who Cares Wins», όπου αποτέλεσε ένα ενιαίο εγχείρημα τραπεζών μετά από εντολή του ΟΗΕ. Η έκθεση έλαβε την έγκριση από 20 κορυφαίους φορείς (Kim & Li, 2021).

Σε τουλάχιστον μια 20ετία, η έννοια του ESG έχει αλλάξει από ένα εγχείρημα ΕΚΕ που καθορίστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη σε ένα διεθνές θέμα που αντανακλά περισσότερα από 30 τρισεκατομμύρια δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση. Μόνο το 2019, κεφάλαια συνολικού ύψους 17,67 δισεκατομμυρίων δολαρίων εισρέουν σε προϊόντα που συνδέονται με το ESG, αύξηση σχεδόν 525% από το 2015, σύμφωνα με τη Morningstar. Οι επικριτές ισχυρίζονται ότι τα συνδεδεμένα προϊόντα ESG δεν είχαν και είναι απίθανο να έχουν τον επιδιωκόμενο αντίκτυπο της αύξησης του κόστους κεφαλαίου για τις ρυπογόνες επιχειρήσεις και κατηγόρησαν το κίνημα για greenwashing (Shaikh, 2022).

1.1.1 Η ιστορία του ESG

Οι ιστορικές αποφάσεις για το πού θα τοποθετούνταν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία βασίστηκαν σε διάφορα κριτήρια με κυρίαρχη την οικονομική απόδοση. Από τις δεκαετίες του '50 και του '60 όπου οι κολοσσιαίες συνταξιοδοτικές χρηματοδοτήσεις που διεύθυναν οι κοινοπραξίες άρπαζαν την ευκαιρία που τους παρουσιάστηκε με στόχο να επιδράσουν στη γενικότερη κοινωνική κατάσταση με την χρήση κεφαλαιουχικών περιουσιακών στοιχείων. Στις ΗΠΑ, η Διεθνής Αδελφότητα Εργατών Ηλεκτρολόγων (International Brotherhood of Electrical Workers) επένδυσε πολλά χρήματα με στόχο την επέκταση στεγαστικών εργασιών από οικονομικής πλευράς, ενώ οι United Mine Workers επένδυσαν πολλά χρήματα στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Semet, 2020).

Κατά το 1970, η διεθνής αντιπάθεια για το κατεστημένο του απαρτχάιντ στη Νότια Αφρική, δημιουργήθηκε ένα από τα πιο διάσημα πρότυπα επιλεκτικής αποεπένδυσης σχετικά με τις ηθικές αξίες. Ως απόκριση σε ένα αίτημα για ποινές κατά του συγκεκριμένου κατεστημένου, ο αιδεσιμότατος Leon Sullivan, όπου αποτελούσε μέλος του ΔΣ της General Motors στις ΗΠΑ, δημιούργησε έναν Κώδικα Δεοντολογίας το 1977 για την εφαρμογή της οργανωσιακής δραστηριότητας με το κράτος της Νότιας Αφρικής (Oprean et al., 2020). Ο Κώδικα Δεοντολογίας έγινε διάσημος ως οι Αρχές του Sullivan (Κώδικας Sullivan) και τράβηξε τα βλέμματα αλλά και ορισμένες εκθέσεις πραγματοποιήθηκαν από τις αρχές του κράτους για να διερευνήσουν ποιοι αμερικάνικοι οργανισμοί χρηματοδοτούσαν οργανισμούς της Νότιας Αφρικής που δεν τηρούσαν τον Κώδικα Sullivan. Τα πορίσματα των εκθέσεων κατέληξαν ότι πραγματοποιούνταν συνολική αποεπένδυση από τις Ηνωμένες Πολιτείες σε αρκετούς οργανισμούς της Νότιας Αφρικής. Η επακόλουθη ένταση που πραγματοποιήθηκε στο κατεστημένο της Νότιας Αφρικής από τους οργανωσιακούς φορείς εισήγαγε μεγάλη πίεση στην συνεχή παρακίνηση για την παραμέληση του κατεστημένου του απαρτχάιντ (Tarmuji et al., 2016).

Στις δεκαετίες του 1960 και του 1970, ο Milton Friedman, σε άμεση απάντηση στην επικρατούσα διάθεση φιλανθρωπίας, υποστήριξε ότι η κοινωνική ευθύνη επηρεάζει αρνητικά την οικονομική απόδοση μιας επιχείρησης και ότι η ρύθμιση και η παρέμβαση από τη «μεγάλη κυβέρνηση» θα βλάπτουν πάντα τη μακροοικονομία. Το επιχείρημα του Milton Friedman ότι ο απολογισμός ενός οργανισμού ή ενός περιουσιακού στοιχείου πρέπει να στηρίζεται συνήθως στη σταθερή βάση (με το τίμημα της ΕΚΕ να

χαρακτηρίζεται ως ασήμαντο), επιβεβαίωσε το καθεστώς που επικρατούσε κατά τον 20^ο αιώνα (το δόγμα του Friedman) (Lopez et al., 2020). Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, παρ' όλα αυτά, μια αντιδιαμετρική θεωρία ξεκίνησε να αποκτά πλεονέκτημα. Κατά το έτος 1988, ο James Coleman συνέταξε ένα κείμενο στο American Journal of Sociology με τίτλο «Social Capital in the Creation of Human Capital», το κείμενο με αυτά που ανέφερε διέψευδε την υπεροχή του ορισμού του «ιδιοτελούς συμφέροντος» από οικονομικής πλευράς και θέσπισε τον ορισμό του κοινωνικού κεφαλαίου στην αξιολόγηση της αξίας. Χρησιμοποιήθηκε μια νέα μέθοδος πίεσης, λειτουργώντας σε συμμαχία με περιβαλλοντικές συστάδες όπου αξιοποιήθηκε η δύναμη μόχλευσης των κοινών επενδυτών για να παρακινήσει τους οργανισμούς και τις κεφαλαιαγορές να εισάγουν κοινωνικο-περιβαλλοντικές δοκιμασίες στην τυπική τους λήψη αποφάσεων (Kumar, 2022).

Αν και ο ορισμός της προαιρετικής επένδυσης δεν αποτέλεσε κάποιο καινούργιο στοιχείο, από την μεριά της ζήτησης της αγοράς επενδύσεων όπου διαθέτει μια μεγάλη ιστορία των ατόμων που θέλουν να περιορίσουν τις συνέπειες των επενδύσεων τους, αυτό που ξεκίνησε να εξελίσσεται στο ξεκίνημα του 21^{ου} αιώνα ήταν μια λύση από την μεριά της προσφοράς. Η αγορά επενδύσεων ξεκίνησε να αντιδρά στην έντονη επιθυμία για αγαθά στοχευμένα προς αυτό που έγινε γνωστό ως «Υπεύθυνη Επένδυση» (Puzzonia, 2018). Το 1998, ο John Elkington, όπου ήταν ένας συμβούλων επιχειρήσεων βιωσιμότητας, εξέδωσε το Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business όπου αναγνώρισε τις πρωτοεμφανιζόμενες μη οικονομικές αξιολογήσεις που είναι υποχρεωτικό να εμπεριέχονται στους βασικούς παράγοντες αξίας ενός οργανισμού ή κεφαλαίου των μετόχων (Tarmuji et al., 2017).

Ο John Elkington εφήυρε την έκφραση «triple bottom line», και με αυτόν τον τρόπο αναφέρεται στα κοινωνικο-οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια που εμπεριέχονται στις νέες εκτιμήσεις. Παράλληλα, η απαιτητική ταξινόμηση ανάμεσα στον χρηματοπιστωτικό τομέα και τον περιβαλλοντικό τομέα ξεκίνησε να ανατρέπεται. Στο Λονδίνο κατά το 2002, ο Chris Yates-Smith, όπου αποτέλεσε μέλος της παγκόσμιας επιτροπής που επιλέχθηκε να ελέγχει τη μηχανική κατασκευή, τη διαπίστευση και το καταμερισμό του Organic Production Standard και δημιουργός ενός από τους εξέχοντες συμβουλευτικούς οργανισμούς επωνυμίας του Λονδίνου, δημιούργησε μία από τις αρχικές συστάδες έρευνας σχετικά με την περιβαλλοντική χρηματοδότηση (Doni & Johannsdottir,

2019). Η μη τυπική συστάδα οικονομικών επικεφαλής, νομικών συμβούλων και ΜΚΟ που ασχολούνται με την διαχείριση του περιβάλλοντος έγινε διάσημη ως «Ο Ενάρετος Κύκλος» και ο σκοπός της ήταν να διερευνήσει τη κατάσταση της σύνδεσης ανάμεσα στα κοινωνικοπεριβαλλοντικά πρότυπα και την οικονομική αποδοτικότητα. Ορισμένα από τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους φορείς επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο ξεκίνησαν να ενεργούν στην έντονη επιθυμία για την αγορά επενδύσεων ESG με την προσφορά υπηρεσιών πώλησης. Ανάμεσα στους πρώτους οργανισμούς ήταν το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα της Βραζιλίας εν ονόματι Unibanco και το Jupiter Fund του Mike Tyrell στο Λονδίνο, όπου πραγματοποίησε μια έρευνα όπου στηρίχθηκε στο ESG για να προσφέρει και στην τράπεζα HSBC και στη τράπεζα Citicorp ειδικές υπηρεσίες επενδύσεων το 2001 (Mittal et al., 2021).

Κατά το ξεκίνημα της νέας χιλιετίας, το μεγαλύτερο ποσοστό της αγοράς επενδύσεων συνέχισε να συμβιβάζεται με το διαχρονικό ζήτημα ότι οι στοχευμένες επενδύσεις από ηθικής πλευράς αποτέλεσαν εκ φύσεως ενδεχόμενο μείωσης της οικονομικής αποδοτικότητας. Η φιλανθρωπία δεν ήταν διαδεδομένο ότι αποτελούσε μια άκρως κερδοφόρα κατάσταση και ο Friedman είχε διαδώσει μια κοινώς αποδεκτή ακαδημαϊκή βάση για το θέμα ότι οι συμπεριφορικές δαπάνες από ηθικής πλευράς θα ξεπερνούσε τα κέρδη. Παρ' όλα αυτά, τα ζητήματα είχαν ξεκινήσει να διαψεύδονται ουσιαστικά (Semet, 2020). Το 1998, 2 ρεπόρτερ όπου ονομάζονταν Robert Levering και Milton Moskowitz είχαν εκδώσει το "Fortune 100 Best Companies to Work For", σε πρώτη φάση μια λίστα στο περιοδικό Fortune και μετέπειτα ένα βιβλίο που κατέγραφε μια λίστα με τους οργανισμούς με τις βέλτιστες πρακτικές στις ΗΠΑ συγκριτικά με την ΕΚΕ και την κατάσταση της οικονομικής τους αποδοτικότητας (Lopez et al., 2020).

Από τους 3 πυλώνες ανησυχίας που εκπροσωπούσε το ESG, ο περιβαλλοντικός και ο κοινωνικός πυλώνας είχαν δεχτεί την περισσότερη προσοχή του κοινού και των ΜΜΕ, ως επί το πλείστον εξαιτίας των έντονων ανησυχιών αναφορικά με τις αλλαγές του κλίματος. Ο Moskowitz έθεσε το προσκήνιο το παράγοντα της εταιρικής διακυβέρνησης της υπεύθυνης επένδυσης. Η έρευνα του σχετίζονταν με την διοίκηση των οργανισμών, τις μετοχικές αλληλεπιδράσεις και τους τρόπους αντιμετώπισης των εργαζομένων (Aldowaish et al., 2022). Ο Moskowitz ισχυρίστηκε ότι ο συντονισμός των μεθόδων εταιρικής διακυβέρνησης δεν επιδρούσε στην οικονομική αποδοτικότητα. Τουναντίον, αύξανε σε μεγάλο βαθμό την διεκπεραιωτικότητα, διαβεβαίωνε την οργανωσιακή αποδοτικότητα και

στόχευε στον εφοδιασμό και τη χρήση ανώτερων διοικητικών ταλέντων. Στις αρχές του 2000, το κατόρθωμα της λίστας του Moskowitz και η επίδραση της στην άνεση στρατολόγησης των οργανισμών και το κύρος της επωνυμίας ξεκίνησαν να διαψεύδουν τις διαχρονικές υποθέσεις αναφορικά με τον οικονομικό αντίκτυπο των στοιχείων του ESG (Doni & Johannsdottir, 2019).

Το 2011, ο Alex Edmans, καθηγητής οικονομικών στο Wharton, δημοσίευσε μια εργασία στο *Journal of Financial Economics* που έδειχνε ότι οι «100 Καλύτερες Εταιρείες για Εργασία» ξεπέρασαν τις αντίστοιχες τους όσον αφορά τις αποδόσεις μετοχών κατά 2–3% ετησίως το 1984–2009, και απέδωσαν κέρδη που υπερέβαιναν συστηματικά τις προσδοκίες των αναλυτών (Di Simone et al., 2022).

Κατά το 2005, η Πρωτοβουλία Χρηματοδότησης του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον εξέδωσε μια έκθεση στον παγκόσμιο οργανισμό νομικών υπηρεσιών Freshfields Bruckhaus Deringer αναφορικά με την επεξήγηση της νομοθεσίας συγκριτικά με τους επενδυτές και τα θέματα ESG. Το συμπέρασμα της έκθεσης ήταν ότι όχι μόνο ήταν αποδεκτό για τους επενδυτικούς οργανισμούς να συμπεριλαμβάνουν θέματα ESG στην επενδυτική έρευνα τους, αλλά ήταν επιπλέον αναμφίβολα κομμάτι της καταπιστευματικής τους υποχρέωσης να το πραγματοποιήσουν. Το 2014, η Νομική Επιτροπή (Αγγλία και Ουαλία) επαλήθευσε ότι δεν υπήρχε κάποιος αποτρεπτικός παράγοντας σχετικά με την διαχείριση των συντάξεων αλλά και σε άλλα μέρη με στόχο να υπολογίσουν τα κριτήρια ESG κατά τη λήψη αποφάσεων επένδυσης (Oprean et al., 2020).

Όπου ο Friedman είχε προσφέρει την ακαδημαϊκή υποστήριξη για το ζήτημα ότι η αφομοίωση των κριτηρίων τύπου ESG στη χρηματοοικονομική πολιτική θα περιόριζε την οικονομική αποδοτικότητα, αρκετές δηλώσεις ξεκίνησαν να έρχονται στο φως κατά τα πρώτα χρόνια του αιώνα που πρόσφεραν μελέτες που προωθούσαν αντίθετους ισχυρισμούς. Κατά το έτος 2006, ο Michael Barnett και ο Robert Salomon γνωστοποίησαν μια αξιοσημείωτη έρευνα που πραγματοποίησαν και το συμπέρασμα που προέκυψε από αυτήν είναι ότι οι δύο διαστάσεις του ζητήματος μπορεί να είναι ακόμη και βοηθητικές (Lopez et al., 2020). Επίσης, πρότειναν μια καμπυλόγραμμη σχέση μεταξύ κοινωνικής ευθύνης και οικονομικής απόδοσης. Τόσο οι επιλεκτικές όσο και οι μη επιλεκτικές επενδυτικές πρακτικές θα μπορούσαν να μεγιστοποιήσουν την οικονομική απόδοση ενός επενδυτικού χαρτοφυλακίου και η μόνη οδός που θα μπορούσε να βλάψει την απόδοση

ήταν μια μέση οδός επιλεκτικής επένδυσης. Εκτός από τις μεγάλες επενδυτικές εταιρείες και τις τράπεζες που ενδιαφέρονται για θέματα ESG, μια σειρά επενδυτικών εταιρειών που ασχολούνται ειδικά με υπεύθυνες επενδύσεις και χαρτοφυλάκια που βασίζονται σε ESG άρχισαν να εμφανίζονται σε όλο τον χρηματοοικονομικό κόσμο (Kempeneer et al., 2021).

Αρκετά άτομα στο τομέα των επενδύσεων θεωρούν ότι η ανάπτυξη κριτηρίων ESG ως παραγόντων στην διερεύνηση των επενδύσεων είναι αναπόδραστη. Τα στοιχεία με βάση τη σχέση μεταξύ της εξέτασης ζητημάτων ESG και των οικονομικών επιδόσεων γίνονται όλο και μεγαλύτερα και ο συνδυασμός της υποχρέωσης καταπιστεύματος και της ευρείας αναγνώρισης της αναγκαιότητας της βιωσιμότητας των επενδύσεων μακροπρόθεσμα έχει ως αποτέλεσμα ότι οι περιβαλλοντικές κοινωνικές ανησυχίες και οι ανησυχίες για την εταιρική διακυβέρνηση γίνονται πλέον ολοένα και πιο σημαντικά στην επενδυτική αγορά. Το ESG είναι λιγότερο φιλανθρωπικό ζήτημα παρά ζήτημα πρακτικότητας (Puzzonia, 2018).

Υπήρξε αμφιβολία και διάλογος ως προς την ονομασία της συγκατάταξης άυλων κριτηρίων που έχουν σχέση με τη βιωσιμότητα και την ηθική επενδυτική επίδραση. Οι χαρακτηρισμοί ξεκινούν από την αρχική χρησιμοποίηση των λέξεων όπως για παράδειγμα το "πράσινο" και το "οικολογικό", έως το εκτεταμένο εύρος σχετικών αναφορών για τις μεθόδους διερεύνησης των επενδύσεων όπως για παράδειγμα "επένδυση μεγάλου ορίζοντα" (LHI), "κοινωνικά υπεύθυνη επένδυση" (SRI), "εταιρική υγεία", "υπεύθυνη επένδυση", "βελτιωμένη επιχείρηση", "ηθική", "εξωχρηματοοικονομική" και άλλα (Abhayawansa & Tyagi, 2021). Αλλά η υπερίσχυση της έννοιας του ESG έχει καταστεί πλέον κοινώς αποδεκτή. Μια μελέτη σε 350 διεθνείς επαγγελματίες επενδύσεων που πραγματοποιήθηκε από την Axa Investment Managers και την AQ Research κατά το έτος 2008, συμπέρανε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των επαγγελματιών επέλεξε την έννοια του ESG για την αναφορά αυτού του είδους των στοιχείων (Doni & Johannsdottir, 2019).

Στις αρχές του 2016, το PRI, το UNEP FI και το The Generation Foundation εφάρμοσαν ένα έργο 3 ετών για να πάψει η συζήτηση αναφορικά με το εάν το καθήκον των επενδύσεων είναι έννομος αποτρεπτικός παράγοντας για την ένταξη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και ζητημάτων διακυβέρνησης στην πολιτική των επενδύσεων και στη λήψη αποφάσεων. Αυτό πραγματοποιήθηκε μετά τη δημοσίευση του Fiduciary Duty in the 21st

Century από το PRI, το UNEP FI, το UNEP Inquiry και το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ στα τέλη του 2015 (Baier et al., 2020).

Η έκθεση συμπέρανε ότι «η αποτυχία ελέγχου όλων των κριτηρίων μακροπρόθεσμης αξίας επενδύσεων, επιπροσθέτως και των ζητημάτων ESG, είναι αμέλεια καταπιστευτικού καθήκοντος». Προσδιόρισε επιπλέον ότι παρά τη αξιοσημείωτη εξέλιξη, αρκετοί επενδυτές δεν έχουν ακόμη συμπεριλάβει σε μεγάλο βαθμό τα ζητήματα ESG στις μεθόδους λήψης αποφάσεων αναφορικά με τις επενδύσεις. Το 2021, ορισμένοι φορείς εργάστηκαν με στόχο να πραγματοποιήσουν τη συμμόρφωση με το ESG μια καλύτερα εύληπτη μέθοδο, έτσι ώστε να εφαρμοστούν πρότυπα ανάμεσα στους οργανισμούς αξιολόγησης, ανάμεσα στις βιομηχανίες και ανάμεσα στις δικαιοδοσίες. Αυτό περιλάμβανε εταιρείες όπως η Workiva που εργάζονται από την άποψη των τεχνολογικών εργαλείων, των υπηρεσιών όπως η Task Force για τις οικονομικές γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με το κλίμα (TCFD) που αναπτύσσουν κοινά θέματα σε ορισμένους κλάδους και τους κυβερνητικούς κανονισμούς όπως ο κανονισμός της ΕΕ για τη γνωστοποίηση βιώσιμων οικονομικών (SFDR) (Aldowaiish et al., 2022).

1.2 Η αποκάλυψη και η ρύθμιση του ESG

Κατά τον 21^ο αιώνα, σημειώθηκε ανάπτυξη στην καθορισμένη από το ESG αγορά επενδύσεων. Όχι μόνο οι περισσότερες από τις μεγάλες τράπεζες του κόσμου διαθέτουν τμήματα που απευθύνονται αποκλειστικά στις υπεύθυνες επενδύσεις, αλλά πληθαίνουν εταιρείες που ειδικεύονται στην παροχή συμβουλών σε περιβαλλοντικές, κοινωνικές επενδύσεις και επενδύσεις που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση. Μία από τις βασικές περιπτώσεις της κατάστασης του ESG της ασφαλιστικής αγοράς που στοχεύει σε αυτήν την συνήθεια διάδοσης είναι η ουσιαστικά μη αντικειμενική κατάσταση των δεδομένων όπου μπορεί να πραγματοποιηθεί η προτίμηση της επένδυσης. Εκ φύσεως τα στοιχεία του ESG είναι ποιοτικά, είναι μη χρηματοοικονομικά και είναι έμμεσα ποσοτικοποιήσιμα σε νομισματικούς όρους (Abhayawansa & Tyagi, 2021).

Η αγορά των επενδύσεων σχετίζεται αρκετό καιρό τώρα με τα συγκεκριμένα άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπου τέτοιου είδους μεταβλητές όπως για παράδειγμα η υπεραξία, είναι κοινώς αποδεκτές ότι συνεισφέρουν στην οργανωσιακή αξία. Από την άλλη πλευρά, τα άυλα στοιχεία τύπου ESG δεν είναι αποκλειστικά αρκετά υποκειμενικά, αλλά είναι

επιπλέον εξαιρετικά δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν και το πιο αξιοσημείωτο είναι να γίνει η επαλήθευση τους. Η ανεπάρκεια ξεκάθαρων πρακτικών και ξεκάθαραυ ελέγχου έχει οδηγήσει σε ανησυχίες ότι οι αποδείξεις τύπου ESG βοηθούν να επιτευχθούν στόχοι greenwashing και άλλοι οργανωσιακοί στόχοι που αφορούν τις δημόσιες σχέσεις, ενώ αποπροσανατολίζουν από πιο σημαντικά εγχειρήματα για περιβαλλοντική και κοινωνική βελτίωση (Billio et al., 2021).

Ένα από τα βασικότερα θέματα στην αρμοδιότητα του ESG είναι η δημοσιοποίηση. Οι περιβαλλοντικές απειλές που προκαλούνται από οργανωσιακές δραστηριότητες έχουν ουσιαστική ή μελλοντική αρνητική επίδραση στη γη, στον αέρα και το νερό, στην ανθρώπινη υγεία και στα οικοσυστήματα. Τα δεδομένα συλλέγονται με απλό τρόπο για έναν επενδυτή, με στόχο τη λήψη αποφάσεων από τον ίδιο από οικονομικής πλευράς. Οι λογαριασμοί του οργανισμού μπορούν να ελεγχθούν, και μολονότι οι λογιστικές πολιτικές των οργανισμών είναι όλο και περισσότερο δυσφημισμένες μετά από ένα εύρος νέων οικονομικών σκανδάλων, τα δεδομένα επαληθεύονται κυρίως από κάποια εξωτερική οντότητα (Li et al., 2021).

Λαμβάνοντας υπόψη το ESG, η βασική πρακτική είναι η υπό εξέταση εταιρεία να παρέχει τα δικά της στοιχεία και τις αντίστοιχες γνωστοποιήσεις. Αυτά αραιά και που, επαληθεύονται από κάποια εξωτερική οντότητα και η ανεπάρκεια καθολικών υποδειγμάτων και κανόνων στα πεδία της περιβαλλοντικής και κοινωνικής πολιτικής προϋποθέτει ότι η ανάλυση αυτού του είδους των στατιστικών στοιχείων είναι το λιγότερο υποκειμενική. Εφόσον η συμπερίληψη των αξιολογήσεων του ESG στην διερεύνηση των επενδύσεων και στην εκτίμηση της εταιρικής αξίας είναι πιο συχνή, είναι ζωτικής σημασίας να παρέχονται μονάδες μέτρησης για αποφάσεις σχετικά με επενδύσεις για υποκειμενικά θέματα (Semet, 2020).

Μία από τις εναλλακτικές που συνίσταται για την φυσική υποκειμενικότητα των στοιχείων του ESG είναι η διεκπεραιωτικότητα καθολικά αποδεκτών υποδειγμάτων για την εκτίμηση των κριτηρίων ESG. Οργανισμοί όπως ο ISO (Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης) παρέχουν πρότυπα υψηλής έρευνας και ευρέως αποδεκτά για πολλούς από τους τομείς που καλύπτονται (Aldowaish et al., 2022). Ορισμένες εταιρείες συμβούλων επενδύσεων, όπως η Probus-Sigma, έχουν δημιουργήσει μεθόδους για τον υπολογισμό των αξιολογήσεων για έναν Δείκτη Αξιολογήσεων βάσει ESG, ο οποίος βασίζεται τόσο σε πρότυπα ISO καθώς

είναι και από εξωτερικά μέρη επαληθευμένος, αλλά η επισημοποίηση της αποδοχής τέτοιων προτύπων ως βάσης για τον υπολογισμό και η επαλήθευση των αποκαλύψεων ESG δεν είναι καθόλου καθολική (Tarmuji et al., 2016).

Ο τομέας της εταιρικής διακυβέρνησης έχει λάβει πολύ περισσότερα σχετικά με τη προσαρμογή και την ενιαιοποίηση, λόγω ότι υπάρχει πιο διευρυμένη ιστορία προσαρμογών στο συγκεκριμένο τομέα. Το έτος 1992 από κοινού το Χρηματιστήριο του Λονδίνου και η Επιτροπή Χρηματοοικονομικής Αναφοράς δημιούργησαν την Επιτροπή Cadbury με στόχο να αναλύσει το εύρος των αποτυχιών διακυβέρνησης που είχαν επηρεάσει το Λονδίνο, όπως για παράδειγμα οι πτωχεύσεις των BCCI, Polly Peck και Mirror Group του Robert Maxwell. Τα συμπεράσματα που εξέδωσε η επιτροπή παρουσιάστηκαν το έτος 2003 στον Συνδυασμένο Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπου είναι κοινά αποδεκτός (αν υλοποιηθεί σωστά) από το χρηματοοικονομικό περιβάλλον ως το ορόσημο για πολιτικές καλής διακυβέρνησης (Lopez et al., 2020).

Στη συνέντευξη για το Yahoo! O Finance Francis Menassa (JAR Capital) έχει αναφερθεί ότι "η Οδηγία της ΕΕ του 2014 για τη μη χρηματοοικονομική αναφορά θα ίσχυε για κάθε χώρα σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή και απαιτούσε από τις μεγάλες εταιρείες να αποκαλύπτουν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τη διαφορετικότητα (Kempeneer et al., 2021). Αυτό εμπεριέχει επιπλέον την παροχή στοιχείων για τη μέθοδο λειτουργίας και εποπτείας περιβαλλοντικό-κοινωνικών δοκιμασιών. Σκοπός είναι να προσφερθεί βοήθεια στους επενδυτές, στους καταναλωτές, στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και σε άλλα μέρη, με στόχο να εκτιμηθούν οι μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις των μεγάλων οργανισμών. Εν κατακλείδι, η Οδηγία παρέχει κίνητρα στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς με στόχο να υιοθετήσουν μια πιο σοβαρή στάση στους οργανισμούς (Di Simone et al., 2022).

Ένας από τους βασικούς τομείς ανησυχίας σχετικά με την αξιοπιστία των γνωστοποιήσεων ESG είναι η δημιουργία αξιόπιστων αξιολογήσεων για τις εταιρείες ως προς την απόδοση ESG. Οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές προσφέρουν επιπροσθέτως αντίστοιχους δείκτες εκτιμήσεων ESG, όπως για παράδειγμα τον δείκτη FTSE4Good (ο οποίος είναι συνιδιοκτήτης του Χρηματιστηρίου του Λονδίνου και των Financial Times), τους δείκτες MSCI ESG, τον δείκτη βιωσιμότητας Dow Jones, τα ορόσημα GRESB και τα δεδομένα του Bloomberg ESG (Tarmuji et al., 2017).

Υπήρχε έντονη δραστηριοποίηση στην αγορά των ασφαλειών για τον εντοπισμό ενός σταθερού δείκτη εκτιμήσεων για θέματα ESG, με μερικά άτομα να υποδεικνύουν ότι σε βάθος χρόνου θα πραγματοποιηθεί η δημιουργία αλγορίθμων για την εκτίμηση των εκτιμήσεων ESG σχετικά με τα πρότυπα ISO και την εξακρίβωση τρίτων μερών. Οι ρυθμιστικοί κανόνες της Ευρώπης έχουν προσθέσει στοχευμένους κανονισμούς για την επίλυση του προβλήματος του greenwashing. Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν ένα εύρος νομοθετικών κριτηρίων που επέρχονται από το πρόγραμμα δραστηριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιώσιμη χρηματοδότηση (Kempeneer et al., 2021).

1.3 Οι σύγχρονες θεωρίες ως προστάδιο του ESG

Η θεωρία του Friedman Doctrine ή η θεωρία των μετόχων ή της μεγιστοποίησης της μετοχικής αξίας

Το «Δόγμα Friedman» (Friedman Doctrine), που χαρακτηρίστηκε επίσης και θεωρία των μετόχων, αποτελεί μια ρυθμιστική θεωρία της εταιρικής ηθικότητας που συγκροτήθηκε από τον οικονομολόγο Milton Friedman (1970), όπου αναφέρει ότι η μια εταιρεία είναι αποκλειστικά υπεύθυνη μόνο στους μετόχους της. Η συγκεκριμένη προσέγγιση θεωρεί την πλευρά των μετόχων ως την οικονομική παρακινητική δύναμη μιας επιχείρησης και τον μοναδικό εταίρο όπου πρέπει να είναι υπεύθυνος από κοινωνικής πλευράς (Tarmuji et al., 2017). Επομένως, ο βασικός σκοπός μιας εταιρείας είναι να μεγιστοποιήσει την αποδοτικότητα της και να την παρουσιάσει αντίστοιχα στους μετόχους της. Ο Friedman ανέφερε επίσης ότι οι μέτοχοι έχουν την δυνατότητα να αποφασίσουν μεμονωμένα σε ποια κοινωνικά εγχειρήματα θα λάβουν μέρος και δεν έχουν την δυνατότητα να αποφασίζουν οι διορισμένοι υπάλληλοι για επιχειρηματικούς λόγους (Doni & Johannsdottir, 2019).

Ο Friedman, αντίστοιχα, υποστήριξε ότι η διαχείριση μιας εταιρείας ή ενός οργανισμού σχετίζεται με το «να κερδίζει όσο το δυνατόν περισσότερους χρηματικούς πόρους μια εταιρεία ακολουθώντας τους βασικούς κανονισμούς της κοινωνίας, δηλαδή τους κανονισμούς που εντάσσονται στη νομοθεσία, αλλά και τους κανονισμούς που εντάσσονται στην ηθική». Διαμέσου του συλλογισμού του εισάγει εκτός από τα κέρδη, και τη πλευρά της επιχειρηματικής ηθικής. Το δόγμα Friedman είχε έντονη βαρύτητα στον

επιχειρηματικό κόσμο, αλλά έχει δεχθεί επίσης και πολλές επικρίσεις και αποδοκιμασίες (Aldowaisi et al., 2022).

Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders theory)

Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders theory), που περισσότερο περιεκτικά εξέφρασε ο Edward Freeman σε αντίστοιχο του άρθρο με τίτλο Strategic Management : A Stakeholder Approach το 1984, είναι μια διάσταση του καπιταλισμού που υπογραμμίζει τους διασυνδεδεμένους συσχετισμούς ανάμεσα σε έναν οργανισμό και στο ανθρώπινο δυναμικό του, τις κοινότητες του, τους πελάτες του, τους επενδυτές του, τους προμηθευτές του και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς που έχουν όφελος από τον οργανισμό. Η θεωρία αναφέρει ότι ένας οργανισμός είναι υποχρεωμένος να δημιουργεί αξία για όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές και όχι αποκλειστικά για τους μετόχους (Billio et al., 2021).

Το 1984, ο Edward Freeman ανέφερε σε πρώτη φάση τη θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών με βάση τη διοίκηση και την επιχειρηματική ηθική που αντιμετωπίζει τα ηθικά στοιχεία και τις αξίες στη διαχείριση μιας επιχείρησης. Η θεωρία έχει αποτελέσει κύριο χαρακτηριστικό στην έρευνα της επιχειρηματικής ηθικής και έχει λειτουργήσει ως σύστημα, όχι μόνο για επιπλέον έρευνα και ανάπτυξη, αλλά και ως πεδίο εφαρμογής στο νέο μοτίβο διοίκησης. Από τη δεκαετία του 1980, πραγματοποιήθηκε μια αξιοσημείωτη εξέλιξη της θεωρίας, με τους ερευνητές σε παγκόσμιο επίπεδο να εξακολουθούν να διαψεύδουν τη βιωσιμότητα της στοχοποίησης στον πλούτο των μετόχων ως τον πιο σημαντικό στόχο του επιχειρηματικού κόσμου (Kim & Li, 2021).

Η θεωρία της βιώσιμης ανάπτυξης

Η αναφορά της βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης πραγματοποιήθηκε διαμέσου του Brundtland Report του 1987 (γνωστό και ως “Our Common Future”). Η βιώσιμη ανάπτυξη περιγράφηκε ως «η εξέλιξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του σήμερα, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών με σκοπό να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες» (Puzzonia, 2018). Υπάρχουν 4 διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης όπου είναι η οικονομία, το περιβάλλον, η κοινωνία και ο πολιτισμός, όπου και οι 4 συνδέονται μεταξύ τους και δεν αποτελούν μεμονωμένα στοιχεία. Οι έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και της βιωσιμότητας είναι διαφορετικές μεταξύ τους. Η βιωσιμότητα συνήθως χαρακτηρίζεται ως

μακροπρόθεσμος στόχος (συγκεκριμένα σε ένα πιο βιώσιμο περιβάλλον), ενώ η βιώσιμη ανάπτυξη έχει να κάνει με τις μεθόδους και τους τρόπους για την επίτευξη της (Shaikh, 2022).

Η αναφορά του Brundtland, εκδόθηκε στα τέλη του 1987 από τα Ηνωμένα Έθνη διαμέσου του Oxford University Press. Η συγκεκριμένη έκδοση έλαβε το όνομα της από την Gro Harlem Brundtland, όπου ήταν πρώην πρωθυπουργός της Νορβηγίας, που ανακηρύχθηκε Πρόεδρος της Παγκόσμιας Επιτροπής Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης (WCED) (Doni & Johannsdottir, 2019). Ο σκοπός της αναφοράς Brundtland ήταν η πολύπλευρη στάση και η σύνδεση των κρατών στην έρευνα της βιώσιμης ανάπτυξης. Μέσω της αναφοράς, έγιναν προσπάθειες προσέγγισης των ανησυχιών αναφορικά με το περιβάλλον που είχαν αναφερθεί στη Διάσκεψη της Στοκχόλμης (1972). Η αναφορά διατύπωσε τα περιβαλλοντικά θέματα στην πολιτική ατζέντα και είχε ως σκοπό να χειριστεί το περιβάλλον και την ανάπτυξη ως κοινό ζήτημα. Η αναφορά Brundtland παρείχε βασικές εντολές όπως (Kumar, 2022) :

- Να επανεπιθεωρήσει τα σημαντικά θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την ανάπτυξη και να παρουσιαστούν πρωτότυπες και ρεαλιστικές προτάσεις δραστηριοποίησης.
- Να βελτιωθεί η συνέργεια των χωρών σχετικά με το περιβάλλον και την ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο και να εκτιμηθούν νέοι τρόποι συνέργειας που έχουν την δυνατότητα διαφυγής από τις υπάρχουσες προδιαγραφές και να επιδράσουν στις πρακτικές προς την στόχευση της απαραίτητης αλλαγής.
- Να βελτιωθεί το σημείο αναφοράς της αφοσίωσης για δράση αναφορικά με τα άτομα, τους οργανισμούς εθελοντισμού, τις επιχειρήσεις, τα ινστιτούτα και τις κυβερνήσεις των κρατών.

Η αναφορά προσδιόρισε ότι η εξέλιξη των ανθρωπίνων πόρων μέσω της ανακατανομής του πλούτου, της ισότητας των φύλων και της μείωσης της φτώχειας, ήταν μέγιστης σημαντικότητας για την διαμόρφωση στρατηγικών σχετικά με τη περιβαλλοντική διαφύλαξη και προσδιόρισε ότι τέθηκαν περιβαλλοντικοί περιορισμοί στην οικονομική ανάπτυξη των βιομηχανοποιημένων περιβαλλόντων (Oprean et al., 2020). Η αναφορά

Brundtland υποστήριξε ότι η κατάσταση της φτώχειας μειώνει σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση της βιωσιμότητας και επισπεύδει τις πιέσεις σχετικά με το περιβάλλον, προκαλώντας την ανάγκη για μια ισορροπημένη κατάσταση ανάμεσα στην οικονομία και την πλευρά της οικολογίας. Η αναφορά Brundtland και οι εκθέσεις της Παγκόσμιας Επιτροπής Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης έβαλαν τις βάσεις για τη συγκέντρωση της Διάσκεψης Κορυφής του 1992 και την εφαρμογή της σύστασης της Επιτροπής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, της Διακήρυξης του Ρίο και της Ατζέντας 21 (Mittal et al., 2021).

Η πυραμίδα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) του Carroll

Ο Archie Carroll το 1991, δημοσιοποίησε ένα άρθρο όπου αναφέρει τις 4 διαστάσεις που αποτελούν την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) όπου είναι η ηθική διάσταση, η φιλανθρωπική διάσταση, η οικονομική διάσταση και η νομική διάσταση (Billio et al., 2021). Επίσης, οι συγκεκριμένες διαστάσεις ή τα χαρακτηριστικά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχουν την δυνατότητα να παρουσιαστούν ως πυραμίδα. Με βάση, λοιπόν, τον Carroll οποιαδήποτε από τις διαστάσεις, συνιστά και μία «ευθύνη» για τις επιχειρήσεις και παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω (Doni & Johannsdottir, 2019) :

- Οικονομική διάσταση : Οι οργανισμοί παλαιότερα είχαν ως βασικό σκοπό την δημιουργία κέρδους, συνεπώς, το κύριο τους στοιχείο ήταν να προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που καλύπτουν στις ανάγκες των πελατών τους και παράγουν επιθυμητό κέρδος. Έπειτα, το έναυσμα του κέρδους τροποποιήθηκε στην ιδέα του μέγιστου κέρδους. Με βάση αυτό, όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τις επιχειρήσεις σχετίζονται με τα οικονομικά μεγέθη τους. Η συγκεκριμένη διάσταση τοποθετείται στη βάση της πυραμίδας.
- Νομική διάσταση : Οι οργανισμοί προβλέπεται να προσαρμόζονται με τις νομοθεσίες και τους κανόνες που έχουν δημοσιευτεί από τις αντίστοιχες αρχές και τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Το νομικό καθήκον των επιχειρήσεων είναι από τα βασικά και παλαιότερα καθήκοντα που υπάρχουν. Ως τμηματική υλοποίηση του «κοινωνικού συμβολαίου» μεταξύ των επιχειρήσεων και του κοινωνικού συνόλου, οι επιχειρήσεις προβλέπεται να λειτουργούν σε νομικό πλαίσιο. Οι νομικές υποχρεώσεις αντικατοπτρίζουν μια «κωδικοποιημένη ηθική» όπου συμπεριλαμβάνουν βασικές αρχές της θεμιτής λειτουργίας, όπως έχουν

δημοσιοποιηθεί στις νομοθεσίες κάθε κράτους. Η νομική διάσταση τοποθετείται στο ακριβώς επόμενο επίπεδο στην πυραμίδα και συνίσταται ότι συνυπάρχει με την οικονομική διάσταση και αποτελούν τις βασικές αρχές του συστήματος των ελεύθερων επιχειρήσεων.

- Ηθική διάσταση : Μολονότι η νομική και οικονομική διάσταση συμπεριλαμβάνουν ηθικούς κανονισμούς αναφορικά με τη δικαιοσύνη, οι ηθικές υποχρεώσεις εμπεριέχουν τα γεγονότα και τις πολιτικές που αναμένονται ή επιτάσσονται από τα μέλη της κοινωνίας, ακόμη και εάν δεν έχουν επισημοποιηθεί από κάποια νομοθεσία. Οι ηθικές υποχρεώσεις εμπεριέχουν τα πρότυπα, τις προσδοκίες και τους κανόνες που αντανakλούν το φόβο γι' αυτό που οι πελάτες, το ανθρώπινο δυναμικό, οι μέτοχοι και η ευρύτερη κοινότητα αναγνωρίζουν ως δίκαιο ή έρχεται σε συμφωνία με την εκτίμηση ή την διαφύλαξη των ηθικών προνομίων. Με μια λέξη, η μεταβολή της ηθικής ή των αξιών έχει προτεραιότητα έναντι της εφαρμογής των νομοθεσιών, εξαιτίας του χαρακτηρισμού τους ως βασική δύναμη πίσω από την δημιουργία νομοθεσιών ή κανόνων. Για παράδειγμα, τα δικαιώματα των πολιτών, τα περιβαλλοντικά δικαιώματα και οι ενέργειες των πολιτών αντικατοπτρίζουν τις κύριες μεταβολές στις αξίες της κοινωνίας και συνεπώς μπορεί να χαρακτηριστούν ως «ηθικοί διαμεσολαβητές» που στοχεύουν στους μελλοντικούς κανονισμούς. Οι ηθικές υποχρεώσεις είναι συνήθως μη σαφείς ή έγκειται υπό δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη νομιμότητα τους, και συνεπώς είναι δύσκολο οι επιχειρήσεις να έρθουν αντιμέτωπες με αυτές. Εμπεριέχουν αρχές όπως για παράδειγμα τα δικαιώματα, η δικαιοσύνη και ο ωφελμισμός. Η στάση της επιχειρηματικής ηθικής της δεκαετίας του 80' είχε θεσμοθετήσει απαρέγκλιτα την ηθική διάσταση ως νόμιμο στοιχείο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η ηθική διάσταση τοποθετείται στο επόμενο επίπεδο της πυραμίδας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ωστόσο πρέπει να εκτιμάται συχνά ότι είναι σε συνεχή αλληλεπίδραση με το επίπεδο της νομικής διάστασης. Συγκεκριμένα, ασκεί πίεση συνήθως στη νομική διάσταση να επεκταθεί, ενώ παράλληλα δημιουργεί ακόμη μεγαλύτερες ελπίδες από επιχειρηματίες να ενεργούν σε υψηλότερα σημεία αναφοράς από αυτά που υποχρεώνει η εκάστοτε νομοθεσία.
- Φιλανθρωπική διάσταση : Η κατάσταση της φιλανθρωπίας εμπεριέχει τις επιχειρηματικές δράσεις που ανταπεξέρχονται στις ελπίδες της ευρύτερης

κοινωνίας, πως δηλαδή οι επιχειρήσεις αποτελούν αξιοπρεπείς επιχειρηματικές οντότητες. Αυτό εμπεριέχει την ενεργή εμπλοκή σε δράσεις ή μεθόδους για την υποστήριξη της ανθρώπινης ευπραγίας. Παραδείγματα φιλανθρωπικών δράσεων σχετίζονται με την συμβολή των χρηματικών πόρων ή την παροχή χρόνου του ανθρώπινου δυναμικού σχετικά με τα προγράμματα κατάρτισης, τα προγράμματα τέχνης και την τοπική κοινωνία. Η ευρύτερη κοινωνία επιζητά από τους οργανισμούς να προσφέρουν χρηματικούς πόρους όπως και προσωπικό χρόνο από το ανθρώπινο δυναμικό που θα αξιοποιηθεί σε προγράμματα ανθρωπισμού ή στόχους, αλλά δεν χαρακτηρίζει τους οργανισμούς ως μη ηθικούς εάν δεν προσφέρουν το ευκαταίιο επίπεδο. Επομένως, η φιλανθρωπία αποτελεί περισσότερο χαρακτηριστική ή εθελοντική πρακτική από επιχειρησιακής πλευράς, μολονότι υπάρχει συνήθως η κοινωνική επιθυμία ότι οι οργανισμοί προσφέρουν εθελοντισμό. Μια σημαντική αιτία όπου πραγματοποιείται διάκριση ανάμεσα στις ηθικές και φιλανθρωπικές υποχρεώσεις είναι ότι μερικοί οργανισμοί πιστεύουν ότι είναι αρμόδιοι, από κοινωνικής πλευράς, να χαρακτηριστούν ως «καλοί πολίτες» στην ευρύτερη κοινωνία. Η συγκεκριμένη διάκριση αναφέρει ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εμπεριέχει φιλανθρωπικές χορηγίες, αλλά δεν υπάρχει δέσμευση μόνο σε αυτές. Στην ουσία, η φιλανθρωπία είναι άκρως επιδιωκόμενη και ανεκτίμητη, αλλά στην ουσία έχει λιγότερη σημαντικότητα από τις προαναφερθείσες 3 διαστάσεις κοινωνικής ευθύνης. Τέλος, η φιλανθρωπία τοποθετείται στην κορυφή της πυραμίδας όπως ακριβώς αναφέρει ο Carroll.

Ανακεφαλαιώνοντας, η πυραμίδα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης παρουσιάζει τις 4 διαστάσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, κάνοντας την αρχή με τη κεντρική έννοια της οικονομικής διάστασης. Παράλληλα, οι οργανισμοί αναμένεται να ακολουθήσουν τις νομοθεσίες λόγω ότι αποτελούν την κωδικοποίηση της κοινωνίας της αποδεκτής και μη αποδεκτής στάσης. Στη συνέχεια, τοποθετείται στην πυραμίδα η ηθική διάσταση (Orpean et al., 2020).

Στο συγκεκριμένο βασικό και πιο σημαντικό επίπεδο, το καθήκον σχετίζεται με το να πραγματοποιείται το δίκαιο, το σωστό και να αποφεύγεται ή να υπάρχει όσο το δυνατόν λιγότερα εμπόδια στους ενδιαφερομένους (π.χ. πελάτες, ανθρώπινο δυναμικό, περιβάλλον, κλπ). Εν κατακλείδι, οι οργανισμοί αναμένεται να αποτελέσουν μια καλή εταιρική πολιτική. Το συγκεκριμένο θέμα απεικονίζεται στη φιλανθρωπική διάσταση, όπου οι

οργανισμοί αναμένεται να προσφέρουν τόσο ανθρώπινους όσο και οικονομικούς πόρους στη κοινωνία, με στόχο να κάνουν ακόμα καλύτερη τη ποιότητα ζωής (Puzzonia, 2018).

Εικόνα 1 : Η πυραμίδα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Carroll

(Πηγή : Schwartz & Carroll, 2003)

Με βάση τον Carroll, δεν υπάρχει διάγραμμα όπου να αποτυπώνει πλήρως την πραγματικότητα και η πυραμίδα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης δεν είναι η εξαίρεση. Διαμέσου της πυραμίδας, ωστόσο, στόχος είναι η παρουσίαση του ολοκληρωμένου μοτίβου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης όπου εμπεριέχει διάφορα στοιχεία που συνιστούν το σύνολο των υποχρεώσεων ενός οργανισμού. Αν και οι διαφορετικές διαστάσεις παλαιότερα αντιμετωπιζόνταν ως μεμονωμένες έννοιες, δεν αλληλο-αποκλείονται και δεν στοχεύουν στον παραλληλισμό ή στην υποεκτίμηση των οικονομικών υποχρεώσεων ενός οργανισμού απέναντι στα άλλα είδη υποχρεώσεων (Baier et al., 2020).

Από την άλλη πλευρά, τα διαφορετικοί είδη υποχρεώσεων βρίσκονται σε επαναλαμβανόμενη και στοχευμένη σφοδρότητα μεταξύ τους. Οι πιο καίριας σημασίας εντάσεις, βέβαια, είναι ανάμεσα στις διαστάσεις της οικονομίας και της ηθικής, της οικονομίας και της νομικής και της οικονομίας και της φιλανθρωπίας. Το συγκεκριμένο ζήτημα μπορεί να παρουσιαστεί και ως αντιπαράθεση της «ανησυχίας για τα κέρδη».

Τέλος, η ολοκληρωμένη Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη των οργανισμών οδηγεί στην παράλληλη πραγματοποίηση των ηθικών, των οικονομικών, των φιλανθρωπικών και των νομικών υποχρεώσεων των οργανισμών (Abhayawansa & Tyagi, 2021).

Η συγκεκριμένη προσέγγιση, όπως αναφέρει ο Carroll, μπορεί να αναφέρεται σε ένα εύρος υποχρεώσεων όπου διαφαίνεται ως πολύ γενική και έρχεται αντιμέτωπη με τον παραδοσιακό οικονομικό ισχυρισμό ότι η διοίκηση έχει αποκλειστικά μόνο μια υποχρέωση και συγκεκριμένα να μεγιστοποιήσει τα κέρδη των ιδιοκτητών ή των μετόχων ενός οργανισμού (Doni & Johannsdottir, 2019). Ο οικονομολόγος Milton Friedman, ο πιο ένθερμος υποστηρικτής της θεωρίας, ότι η υποχρέωση ενός οργανισμού είναι μεγιστοποιήσει τα κέρδη των ιδιοκτητών ή των μετόχων ενός οργανισμού, υποστήριξε ότι οι επιχειρηματίες δεν ασχολούνται σε μεγάλο βαθμό με τα κοινωνικά θέματα και τα συγκεκριμένα ζητήματα είναι υποχρεωτικό να επιλυθούν με βάση την χωρίς όρια λειτουργία της ελεύθερης αγοράς (Li et al., 2021).

Ο Friedman, όπως προαναφέρθηκε, υποστήριξε ότι ένας οργανισμός νοιάζεται για τα κέρδη του δηλαδή για όσο περισσότερους χρηματικούς πόρους είναι εφικτό, με στόχο την συμμόρφωση με βασικούς κανονισμούς της κοινωνίας, που τάσσονται και στην πλευρά της νομοθεσίας αλλά και στην πλευρά της ηθικής. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες στοχεύουν στο πρώτο μέρος της δήλωσης του Friedman, και όχι στο δεύτερο μέρος που είναι και το πιο σημαντικό (Kempeneer et al., 2021). Είναι ξεκάθαρο ότι η συγκεκριμένη αναφορά, δηλαδή ότι η συμμόρφωση με τη νομοθεσία, τα κέρδη και την ηθική σχετίζονται με τα 3 στοιχεία της πυραμίδας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (δηλαδή νομική, οικονομική και ηθική διάσταση). Η μόνη διάσταση που δεν εκτιμάται σε μεγάλο βαθμό είναι η φιλανθρωπική. Παρ' όλα αυτά, ο Carroll πιστεύει πως η συγκεκριμένη προσέγγιση μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα από πολλούς ειδικούς σε θέματα οικονομικών, όμως δύσκολα μπορεί να μην υπολογίσουν οι επιχειρηματίες τα φιλανθρωπικά πρότζεκτ από το σύνολο των δραστηριοτήτων τους (Tarmuji et al., 2017).

Οι 3 πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης (Triple bottom line)

Μια στάση αντίληψης της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η εκδοχή των 3 πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης. Σχετικά με αυτήν την προϋπόθεση, που το πρώτο άτομο που την εισήγαγε είναι ο συγγραφέας, σύμβουλος επιχειρήσεων και επιχειρηματίας εν ονόματι

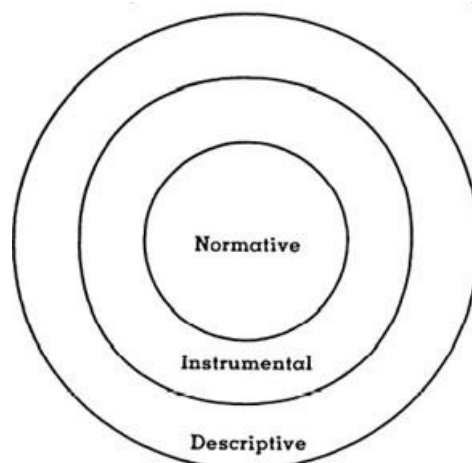
John Elkington κατά το έτος 1994, οι οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι προς δέσμευση σχετικά με την καταμέτρηση του περιβαλλοντικού και κοινωνικού αποτυπώματος, εκτός από την οικονομική αποδοτικότητα τους, αντί να υπάρχει αποκλειστική εστίαση στην παραγωγή κέρδους ή στο κλασσικό μοτίβο της βιώσιμης ανάπτυξης. Η συγκεκριμένη προσέγγιση κατηγοριοποιείται σε 3 επίπεδα όπου είναι ο άνθρωπος, τα κέρδη και ο πλανήτης («3 Ps» - profit, people, planet). Τα 3 επίπεδα της συγκεκριμένης προσέγγισης παρουσιάζονται αναλυτικότερα ως εξής (Di Simone et al., 2022) :

- Κέρδος (Profit) : Σε ένα καπιταλιστικό οικονομικό περιβάλλον, τα επιτεύγματα ενός οργανισμού σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την οικονομική αποδοτικότητα ή το παραγόμενο κέρδος για τους μετόχους. Τα εγχειρήματα στρατηγικού προγραμματισμού και οι βασικές οργανωσιακές εντολές σχεδιάζονται με προσεκτικό τρόπο με στόχο να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη και αντίστοιχα να μειωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το κόστος αλλά και με τον μετριασμό του κινδύνου.
- Άνθρωποι (People) : Το 2^ο στοιχείο της θεωρίας τονίζει την κοινωνική επίδραση ενός οργανισμού ή την αφοσίωση του στην κοινωνία. Είναι αξιοσημείωτο να πραγματοποιηθεί μια κατηγοριοποίηση ανάμεσα στους μετόχους ενός οργανισμού και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Σε βάθος χρόνου, οι οργανισμοί επιλέγουν την αξία των μετόχων ως παράγοντα επιτυχίας, όπου αυτό σημαίνει ότι κάνουν εντατικές προσπάθειες με σκοπό την παραγωγή αξίας για τα άτομα που έχουν στην κατοχή τους μετοχές της εταιρείας. Από την στιγμή που οι οργανισμοί εφαρμόζουν όλο και περισσότερο πρακτικές βιωσιμότητας (αειφορίας), έχουν στοχεύσει στην παραγωγή αξίας για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (μέλη τοπικής κοινωνίας, ανθρώπινο δυναμικό, πελάτες, κλπ) που επηρεάζονται από τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι υπεύθυνοι του οργανισμού.
- Πλανήτης (Planet) : Το 3^ο στοιχείο της θεωρίας σχετίζεται με την παραγωγή θετικής επίδρασης στο ευρύτερο περιβάλλον δηλαδή στον πλανήτη. Από την πραγματοποίηση της Βιομηχανικής Επανάστασης και μετά, οι μεγάλοι οργανισμοί έχουν προσφέρει ένα μεγάλο εύρος ρυπογόνων στοιχείων στο περιβάλλον, όπου θεωρήθηκε ως κύριο στοιχείο της κλιματικής αλλαγής. Μια πρόσφατη αναφορά (CDP Carbon Majors Report 2017) παρουσίασε ότι 100 εταιρείες στον ενεργειακό

κλάδο ευθύνονται για το σχεδόν 70% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που αποτελούν έναυσμα της κλιματικής αλλαγής. Ενώ οι οργανισμοί υπήρξαν παραδοσιακά οι μεγαλύτεροι παράγοντες στην κλιματική αλλαγή, επιπλέον διατηρούν τα κλειδιά με στόχο την ενθάρρυνση για θετικές μεταβολές. Οι εξατομικεύσεις, όπως η ελάττωση της κατανάλωσης ενέργειας, η βελτιστοποίηση των μεταφορών και η χρησιμοποίηση συστατικών ηθικής και οικολογικής προέλευσης είναι μερικές από τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν με στόχο την βελτίωση των καταστάσεων.

Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholder theory)

Πριν την περαιτέρω διερεύνηση αναφορικά με τα στοιχεία του ESG και τον τρόπο επίδρασης στην εξέλιξη ενός οργανισμού, θεωρείται απαραίτητο να γίνει διερεύνηση του περιβάλλοντος όπου λειτουργεί ένας οργανισμός και τους ενδιαφερομένους όπου υπάρχει κοινό συμφέρον. Σε έναν οργανισμό, εκτός από την πλευρά των μετόχων, υπάρχουν και άλλες ενδιαφερόμενες πλευρές που έχουν ή υφίστανται επιρροή από τις οργανωσιακές αποφάσεις (Mittal et al., 2021). Οι συγκεκριμένες ομάδες αναφέρονται ως Εμπλεκόμενα Μέρη, Κοινωνικοί Εταίροι, Ενδιαφερόμενα Μέρη ή Συμμέτοχοι. Η θεωρία των συμμετεχόντων ισχυρίζεται ότι υπάρχουν και άλλες πλευρές που συμμετέχουν, συμπεριλαμβανομένων των συνδικάτων, των πολιτικών ομάδων, των επενδυτών, των πελατών, των εμπορικών ενώσεων, των κοινοτήτων, των προμηθευτών και των κυβερνητικών φορέων. Σε σπάνιες περιπτώσεις συγκαταλέγονται και οι ανταγωνιστές στους ενδιαφερομένους, λόγω ότι έχουν την δυνατότητα να επιδρούν τόσο στην λειτουργία του οργανισμού όσο και στους μετόχους (Doni & Johannsdottir, 2019).

Εικόνα 2 : Οι τρεις διαστάσεις της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών

(Πηγή : Donaldson & Preston, 1995)

Με βάση τους Mitchell, Agle & Wood (1997) παρουσίασαν την γνώμη τους στο άρθρο με τίτλο “Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience : Defining the Principle of Who and What Really Counts”, όπου περιγράφει ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να διαθέτουν τα παρακάτω στοιχεία (Abhayawansa & Tyagi, 2021) :

- Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος θα πρέπει να παρέχει πολύτιμους πόρους στον οργανισμό.
- Η ευημερία των ενδιαφερόμενων μερών θα πρέπει να συσχετίζεται με την οργανωσιακή ευημερία.
- Τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να διαθέτουν δύναμη με στόχο την άσκηση της προσωπικής τους επίδρασης.

Κάθε ενδιαφερόμενη πλευρά που κατέχει ένα από τα προαναφερθέντα στοιχεία μπορεί να αποτελέσει ενδιαφερόμενο μέρος. Με βάση τον Mitchell τα χαρακτηριστικά στοιχεία των συγκεκριμένων ομάδων είναι η νομιμότητα, η δύναμη και η ικανότητα άσκησης πίεσης. Με την έννοια της δύναμης, γίνεται αντιληπτή η ικανότητα των εταίρων να χρησιμοποιούν την θέληση τους αναφορικά με τον οργανισμό με κανονίστηκα ή πρακτικά θέματα. Η νομιμότητα σχετίζεται με τις δράσεις που πραγματοποιεί μια ομάδα και κατά πόσο γίνονται δεκτές στα πλαίσια του κοινωνικού περιβάλλοντος. Η άσκηση πίεσης σχετίζεται με το επίπεδο έγκαιρης ικανοποίησης των απαιτήσεων από μια ομάδα ανθρώπων (Shaikh, 2022).

Η θεωρία των κοινωνικών εταίρων διατυπώνει μερικά θέματα, αλλά δεν υπολογίζουν τους «σιωπηλούς» εταίρους (περιβάλλον) και τους απόντες εταίρους (μελλοντικές γενιές). Επιπροσθέτως, εντοπίζεται και η άλλη πλευρά της κατάστασης που δηλώνει πως μόνο τα άτομα μπορούν να αποτελέσουν μια ομάδα (Phillips Reichard). Ως εκ τούτου, η βιβλιογραφία αναφέρεται πως και η πλευρά του περιβάλλοντος έχει την δυνατότητα ένταξης στους ενδιαφερομένους, καθώς από την μια υπάρχουν ομάδες ατόμων που

υπερασπίζονται την ευπραγία του (π.χ. οικολόγοι), αλλά και έχει σχέση με τα συμφέροντα των μελλοντικών γενεών (Lopez et al., 2020).

Παρ' όλα αυτά, η θεωρία των ενδιαφερομένων έχει επιτύχει να γίνει κοινώς αποδεκτή και όχι μόνο από τους κλάδους της επιχειρηματικής ηθικότητας. Γίνεται χρήση ενός πλαισίου στις διαδικασίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, όπως για παράδειγμα το ISO 26000 και το GRI (Global Reporting Initiative) που εμπεριέχουν και την ανάλυση των ενδιαφερομένων μερών (Puzzonia, 2018).

Η σύγχρονη θεωρία του Pieconomics

Η έννοια του Pieconomics έχει εισαχθεί από τον Alex Edmans (2021) μέσα από το βιβλίο του με τίτλο «Grow the Pie» όπου κάνει την προσπάθεια να παρουσιαστεί η διαφορά ανάμεσα σε έναν οργανισμό που με τις δράσεις του στοχεύει στο να παράγει κέρδη και ενός άλλου οργανισμού που δημιουργεί αξία, εντάσσοντας τον όρο της «κοινωνίας» εντός του μοτίβου λειτουργίας της. Ο Edmans (2021) κάνει χρήση της λέξης «πίτα» με στόχο να παρουσιάσει ολόκληρη την αλυσίδα αξίας ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας ενός οργανισμού. Με τον όρο Pieconomics, ο Edmans κάνει αναφορά στο επιχειρηματικό μοτίβο που παράγει κέρδη, δημιουργώντας αξία απέναντι στην κοινωνία. Στην θεωρία του Pieconomics, ο οργανισμός αντιμετωπίζει τους επενδυτές ως ένα σημαντικό στοιχείο, ενώ κάνει προσπάθειες ικανοποίησης τους όχι με την προσφορά μεγαλύτερου μεριδίου ή την διατήρηση του υπάρχοντος μεριδίου αλλά με την διεύρυνση της πίτας (Di Simone et al., 2022).

Ο Edmans (2021) κλήθηκε να απαντήσει στις ερωτήσεις των επιχειρηματιών σχετικά με το είδος των ενεργειών που έχει πραγματοποιήσει με στόχο να αυξήσει το κέρδος του οργανισμού, αυξάνοντας και την προσφερόμενη αξία στο ευρύτερο σύνολο της κοινωνίας καθώς και την επιστροφή πίσω σε αυτό. Μερικές ακόμα ερωτήσεις που κλήθηκε να απαντήσει ο Edmans (2021) είναι οι εξής (Aldowaisih et al., 2022) :

- Με βάση τα σύγχρονα καινοτόμα επιτεύγματα, οι υψηλότερες τιμές σημαίνει ότι θα υπάρχει και αντίστοιχη υψηλότερη ποιότητα;

- Το περιβάλλον εργασίας χαρακτηρίζεται ως υγιές για τους εργαζομένους, με βάση την κατάσταση παραγωγής;
- Υπήρξε και κατά πόσο προέκυψε το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των αγαθών ή των υπηρεσιών.

Η θεωρία του Pieconomics δεν εξαιρεί τα κέρδη από τους κανόνες του, αφού τα χαρακτηρίζει ως αναγκαία με στόχο να διευρυνθεί η πίτα. Η διεύρυνση της πίτας δεν υποδηλώνει την επέκταση ενός οργανισμού, αλλά ο βαθμός συνέργειας και αλληλεπίδρασης όλων των πλευρών για κοινό στόχο, διευρύνει την αξία και παράγει κέρδη. Η συγκεκριμένη επικύρωση αλλάζει από τις πολιτικές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και αναφέρει πως το Pieconomics σχετίζεται με τις ενέργειες ολόκληρου του οργανισμού και όχι τις ξεχωριστές δραστηριότητες που απλά εφαρμόζονται για ένα καλό σκοπό. Από την άλλη πλευρά αυτής της θεωρίας, βρίσκεται η στάση του Pie-splitting, που ο οργανισμός με τις δραστηριότητες του δεν διευρύνει την πίτα, αλλά λαμβάνει όλα και μεγαλύτερα μερίδια της με στόχο το κέρδος (Shaikh, 2022).

2. Η εξέλιξη των πλαισίων, των προτύπων και των αξιολογήσεων των αναφορών ESG

2.1 Τα πλαίσια των αναφορών ESG

2.1.1 Τα πλαίσια βιωσιμότητας

Στο πλαίσιο των λογιστικών πλαισίων βιωσιμότητας, έχει προκύψει μια πληθώρα προσεγγίσεων για την κατηγοριοποίηση, τον καθορισμό και την έκφραση των εννοιών της βιωσιμότητας. Μερικοί παρατηρητές στο επενδυτικό κοινωνικό σύνολο ESG εκδήλωσαν την απογοήτευσή τους για την ύπαρξη των ποικίλων και αντίθετων λογιστικών πρακτικών βιωσιμότητας. Για παράδειγμα, ο Robert Eccles, ένας πρωτοπόρος ακαδημαϊκός στον τομέα του ESG και ο πρώτος πρόεδρος του Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB), δήλωσε ότι «με το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας, το GRI (Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς) και την Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) προσφέρονται διαφορετικά πρότυπα αναφοράς (Albitar et al., 2020). Οι εταιρείες και οι επενδυτές πολλές φορές αισθάνονται εγκλωβισμένοι από την «σούπα αλφαβήτου» των κριτών στον κλάδο του ESG, εκτός εάν τεθεί σε εφαρμογή ένα κοινά αποδεκτό σύστημα για την παρακολούθηση της έκθεσης των επιχειρήσεων στον κλιματικό κίνδυνο όπου αυτή τη στιγμή αυτό δεν υπάρχει». Οι εκδότες ενός οργανισμού παραθέτουν την «εξάντληση των αναφορών» που πηγάζει από την επιθυμία κάλυψης πολλαπλών αξιώσεων για στοιχεία (Sætra, 2021).

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ένας ισχυρισμός για τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας και τους κινδύνους των λεπτομερών εκτιμήσεων αποδοτικότητας του ESG. Στο βιβλίο του, ο δημοσιογράφος James Surowiecki αναφέρει ότι «αν μια αρετή μιας αποκεντρωμένης οικονομίας είναι ότι διαχέει τη δύναμη λήψης αποφάσεων (τουλάχιστον σε μικρή κλίμακα) σε όλο το σύστημα, αυτή η αρετή δεν έχει νόημα εάν όλοι οι άνθρωποι που κατέχουν εξουσία είναι ίδιοι...ή γίνονται όμοιοι μέσω της μίμησης», ως δύναμη των συστημάτων αξιολόγησης τους. Για παράδειγμα, η εταιρεία αξιολόγησης CSRHub κατέγραψε ότι εισάγει στοιχεία από περίπου 700 διαφορετικές πηγές στην εκτίμηση ESG,

λαμβάνοντας υπόψη και τους ερευνητές ESG, των κρατικών πληροφοριών, των στοιχείων που πηγάζουν από τη κοινωνία και των μη κρατικών φορέων (Shaikh, 2022).

Η διαφορετικότητα των λογιστικών προτύπων βιωσιμότητας συνιστά αποτρεπτικό παράγοντα για την πλευρά των επενδυτών λόγω ότι περιορίζει την σημαντικότητα της επικοινωνίας ή αυξάνει τη σημαντικότητα του πειραματισμού, της αντοχής και της ευρύτητας των λεπτομερών στάσεων. Προφανώς, ο καθορισμός πρακτικών και πολιτικών είναι μια επαναλαμβανόμενη μέθοδος που αναπτύσσεται συνεχόμενα. Είναι πρώιμο να γίνει μια περιγραφή για το εάν οι πολιτικές για την δημιουργία των περιγραφών ESG θα αναπτυχθούν σε ένα κοινό διεθνές υπόδειγμα με την ορθότητα και την ιδιοτυπία όλων των υποδειγμάτων που υφίστανται μέχρι τώρα (Bose, 2020).

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης ως Πλαίσια Αναφοράς Βιωσιμότητας

Αντίστοιχα με τα εγχειρήματα των επενδυτών για τη επέκταση των εκτιμήσεων αποδοτικότητας των οργανισμών, τα Ηνωμένα Έθνη προσαρμόστηκαν με μια μέθοδο διεύρυνσης των ποσοτικών κριτηρίων περιβαλλοντικο-κοινωνικής αποδοτικότητας, με αποκορύφωμα την δημιουργία των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) το 2015. Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2015 παρέχουν κίνητρα στις χώρες και τους ιδιωτικούς οργανισμούς με στόχο να κατανοήσουν την τριπλή κατώτατη γραμμή και να προσπαθήσουν να επιτύχουν οικονομική βελτίωση που ισοδυναμεί με την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος (Tarmuji et al., 2016). Ο τομέας των επιχειρήσεων συμμετείχε σε μεγάλο βαθμό στη διάταξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης από ότι στους παλαιότερους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (MDGs), και αρκετοί αναλυτές υπερασπίζονται ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει τη δυνατότητα να προσφέρει πρωτοπορία, αντίδραση, αποδοτικότητα και συγκεκριμένες δεξιότητες στην εκπλήρωση των στόχων (Mittal et al., 2021).

Οι επενδυτές που στοχεύουν στην οργανωσιακή επίδραση προς την εκπλήρωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης θα μπορούσαν να έχουν μεγάλη ευεργετική επίδραση. Θεωρητικά, η κατανομή κεφαλαίων με γνώμονα τους επενδυτές μπορεί να υπερβεί τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την τροφοδοσία της οικονομικής ανάπτυξης για να αναλάβει μεγαλύτερη ευθύνη για την προώθηση της διεθνούς βιώσιμης ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό, η Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI), το Παγκόσμιο Σύμφωνο του

ΟΗΕ και το Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη έχουν αναπτύξει την Πυξίδα των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, η οποία παρέχει μια προσέγγιση πέντε βημάτων για την ευθυγράμμιση των επιχειρηματικών στρατηγικών με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης όπου περιγράφονται ως εξής (Lapinskiene & Tvaronavičienė, 2012) :

- Κατανόηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Καθορισμός προτεραιοτήτων.
- Καθορισμός στόχων.
- Ενσωμάτωση.
- Αναφορά και επικοινωνία.

Οι εργαλειοθήκες των οργανισμών, των πρακτικών και πολιτικών των εκτιμήσεων από τρίτα μέρη, όπως τα προαναφερθέντα, είναι ικανά να παρέχουν βοήθεια στις οντότητες με στόχο την εκπλήρωση οποιουδήποτε από τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η ιστοσελίδα SDG Compass αναφέρει ξεχωριστά 58 τέτοιου είδους εργαλεία, εμπεριέχοντας το Οργανωσιακό Ανθρώπινο Δικαίωμα Αναφοράς, τον Άτλαντα Κινδύνου για το Τεχνητό Κανάλι, το δείκτη Bribe Payers Index, την ομάδα προτύπων ISO 14000 για την περιβαλλοντική ευθύνη, το Διεθνές Πρωτόκολλο για την Βιωσιμότητα των Συσκευασιών και τέλος το Πρωτόκολλο Απώλειας Τροφίμων και Αποβλήτων (Doni & Johannsdottir, 2019).

Η Διεύθυνση Στατιστικής του Τμήματος Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών διατηρεί μια λίστα με 231 επίσημους δείκτες που μετρούν την πρόοδο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Επιπλέον, διατηρεί έναν κατάλογο δεικτών που παράγονται από άλλους οργανισμούς όπως το GRI ή την Παγκόσμια Τράπεζα που ευθυγραμμίζονται με συγκεκριμένους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Αν και οι επενδυτές δεν είναι το βασικό κοινό για την άντληση πληροφοριών μέσω δεικτών των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, η έννοια των Στόχων έχει αποδειχθεί δημοφιλής ως χαρακτηριστικό των επενδυτικών προϊόντων. Έχουν δρομολογηθεί ορισμένα ομόλογα που συνδέονται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και τα επενδυτικά κεφάλαια όπου είναι ευθυγραμμισμένα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Zorounidis et al., 2020).

2.1.2 Τα πλαίσια μη χρηματοοικονομικής αναφοράς

Ένα μεγάλο εύρος πολιτικών εμπεριέχει ποικίλες μεθόδους και ταξινομήσεις βιώσιμων πτυχών. Μια ανασκόπηση των κύριων πλαισίων που είναι διαθέσιμα στους επενδυτές, αποκαλύπτει ότι υπάρχει μεγάλη συνεργασία μεταξύ τους και πολύ μικρή επικάλυψη ή αντίφαση μεταξύ του ενός πλαισίου με ένα άλλο πλαίσιο. Με λίγες εξαιρέσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν παράλληλα όλα τα πλαίσια (Cort & Esty, 2020). Οι περισσότερες πολιτικές στηρίζονται στη σημασία της τριπλής κατώτατης γραμμής (Triple Bottom Line) ως ένα βασικό εννοιολογικό πεδίο εφαρμογής για την ένταξη των μη χρηματοοικονομικών εκτιμήσεων αποδοτικότητας απόδοσης στην εξέταση της οργανωσιακής δραστηριότητας. Ο John Elkington, ο κορυφαίος συγγραφέας που αναφέρθηκε στην εταιρική ευθύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη, εισήγαγε αυτήν την έννοια, υποστηρίζοντας ότι «οι εταιρείες θα πρέπει να μετρούν την καθαρή τους απόδοση με βάση τρεις «κατώτατες γραμμές» όπου είναι τα κέρδη/ζημίες, οι άνθρωποι και ο πλανήτης (Tarmuji et al., 2016). Η σημασία της τριπλής κατώτατης γραμμής προσδιορίζει μάλλον τη πιο διαδομένη γνωστή βάση για όλες τις πρακτικές που περιγράφονται στη συνέχεια.

Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI) : Αναφορά Ενδιαφερομένων Μερών

Η πιο συνηθισμένη διατύπωση ενός πεδίου εφαρμογής της τριπλής κατώτατης γραμμής για την οργανωσιακή περιγραφή είναι η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI), όπου συστάθηκε το 1997 από το Ινστιτούτο Tellus, το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ και τέλος το Coalition for Environmentally Responsible Economies. Το 2016, η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς κυκλοφόρησε τα πρότυπα της για την αναφορά βιωσιμότητας με βάση την 4η έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών αναφοράς που κυκλοφόρησε το 2013 (Li et al., 2021). Τα πρότυπα GRI έχουν σχεδιαστεί για να καθοδηγούν την εθελοντική προετοιμασία εκθέσεων βιωσιμότητας, οι οποίες γενικά δημοσιεύονται χωριστά από τις ρυθμιστικές εκθέσεις. Τα πλαίσια GRI υλοποιούνται συχνά σε καθορισμένες γνωστοποιήσεις και δεν αποτρέπουν αμφίδρομα τα λοιπά πλαίσια που παρουσιάζονται στη παρούσα φάση. Αρχικά, ένας οργανισμός έχει τη δυνατότητα προετοιμασίας μιας αναφοράς βιωσιμότητας με βάση οποιαδήποτε πλαίσια, ενώ συνεχίζει να φανερώνει κύριους δείκτες αποδοτικότητας που λαμβάνονται υπόψη με χρήση πλαισίων GRI. Το GRI είναι με διαφορά το πιο διαδεδομένο υλοποιημένο πλαίσιο για την αναφορά βιωσιμότητας. Η βάση δεδομένων του εμπεριέχει 7295 εκθέσεις βιωσιμότητας,

όπου από αυτές οι 4202 (58%) δημιουργήθηκαν με βάση τις οδηγίες του GRI (Singhania & Saini, 2021). Το κοινό όπου στοχεύει το GRI συγκροτείται από ένα εκτεταμένο εύρος ενδιαφερομένων, όπου εμπεριέχει επενδυτές, καταναλωτές, ανθρώπινο δυναμικό και τη κοινωνία γενικότερα. Ο στόχος του GRI είναι «να εκχωρήσει εντολές που προσφέρουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά πλεονεκτήματα για όλους» (Mittal et al., 2021).

Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (IIRC) : Ενιαίοι Απολογισμοί για Επενδυτές

Το Πλαίσιο Ενιαίων Απολογισμών που αναπτύχθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (IIRC) στοχεύει στη «βελτίωση της ποιότητας των πληροφοριών που είναι διαθέσιμες στους παρόχους χρηματοοικονομικού κεφαλαίου για να καταστεί δυνατή μια πιο αποτελεσματική και παραγωγική κατανομή του κεφαλαίου», αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι υπάρχουν πολλαπλές μορφές κεφαλαίου. Στοχεύει στην «ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαχείρισης για την ευρεία βάση των κεφαλαίων (οικονομικό κεφάλαιο, κεφάλαιο κατασκευών, πνευματικό κεφάλαιο, ανθρώπινο κεφάλαιο, κοινωνικό κεφάλαιο και κεφάλαιο σχέσεων) και στην προώθηση της κατανόησης των αλληλεξαρτήσεων τους» (Kocmanová & Šimberová, 2014).

Το πλαίσιο του Διεθνούς Συμβουλίου Ενιαίας Αναφοράς αποδεικνύεται πολύ πιο δύσκολο να εφαρμοστεί από τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI. Το σύστημα Ενιαίων Απολογισμών στηρίζεται σε κανόνες και προϋποθέτει επανεκτίμηση του οργανωσιακού μοντέλου μιας οντότητας, συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου όπου προσφέρει όφελος με την χρήση των 6 κατηγοριών κεφαλαίων που προαναφέρθηκαν. Αυτό αντιπροσωπεύει μια ριζική επανεξέταση της αφήγησης για τη δημιουργία αξίας. Η σύσταση του προτύπου της σημαντικότητας των 6 κατηγοριών κεφαλαίων είναι ιδιαίτερη (Vexler & Kucukyalcin, 2021). Με την ενδεδειγμένη υλοποίηση, το πρότυπο προσδιορίζει τη σημαντικότητα των ποικίλων ενδιαφερομένων στη μέθοδο δημιουργίας αξίας. Ωστόσο, το πρότυπο του 2013 του Διεθνούς Συμβουλίου Ενιαίας Αναφοράς έχει επικριθεί για τα προνόμια του χρηματοοικονομικού κεφαλαίου, την εστίαση του στους παρόχους χρηματοοικονομικού κεφαλαίου σε εισηγμένες εταιρείες και τον αποκλεισμό θεμάτων βιωσιμότητας που βασίζονται στο πλαίσιο. Εκτός της Νότιας Αφρικής, όπου το Χρηματιστήριο του Γιοχάνεσμπουργκ έχει απαιτήσει ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση για τις εισηγμένες εταιρείες της από το 2009, η υιοθέτηση του πλαισίου του Διεθνούς Συμβουλίου

Ενιαίας Αναφοράς έχει μείνει πολύ πίσω από αυτή του πλαισίου του GRI (Doni & Johannsdottir, 2019). Ο αριθμός των οργανισμών που χρησιμοποιούν το πλαίσιο του Διεθνούς Συμβουλίου Ενιαίας Αναφοράς για την αναφορά βιωσιμότητας ανέρχεται περίπου στο 15% του αριθμού των οργανισμών που χρησιμοποιούν το πλαίσιο GRI (Koroleva et al., 2020).

Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB) : Εστίαση στη χρηματοοικονομική ουσιαστικότητα για τους επενδυτές

Εν αντιθέσει με την Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI) και από κοινού με το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB) στις ΗΠΑ και το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (IIRC), έχει στοχεύσει στην πλευρά των επενδυτών ως το κύριο κοινό-στόχος. Το Ίδρυμα SASB ιδρύθηκε το 2011 από τον Jean Rogers, υπό την αιγίδα του Michael Bloomberg, πρώην δημάρχου της Νέας Υόρκης και ιδρυτή της υπηρεσίας πληροφοριών Bloomberg (Albitar et al., 2020). Η αποστολή του ιδρύματος ήταν «να καθιερώσει τα πρότυπα γνωστοποίησης σε θέματα βιωσιμότητας που διευκολύνουν την επικοινωνία από τις εταιρείες με τους επενδυτές για χρήσιμες πληροφορίες για αποφάσεις». Το έτος 2018, το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας δημοσίευσε 77 διαφορετικά πλαίσια που ανταποκρίνονται στις οριακές αξιώσεις αναφοράς βιωσιμότητας για οντότητες 11 διαφορετικών κλάδων. Από το 2020, 175 εταιρείες είχαν ετοιμάσει εκθέσεις βιωσιμότητας συμβατές με το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (Kumar, 2022).

Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας επικεντρώνεται στην σημασία της χρηματοοικονομικής έννοιας, που υποδηλώνει ότι τα πλαίσια της στόχευουν σε ζητήματα βιωσιμότητας που «είναι πρακτικά πιθανό να κατέχουν σημαντικό αντίκτυπο στη χρηματοοικονομική αποδοτικότητα ή κατάσταση». Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας επέλεξε, μέσω της πολυμερούς διαδικασίας δημιουργίας προτύπων, να εντοπίσει τα συγκεκριμένα ζητήματα βιωσιμότητας που είναι σημαντικά για καθέναν από τους 11 τομείς για τους οποίους έχει εκδοθεί πρότυπα. Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας έχει αναπτύξει τον «Χάρτη ουσιαστικότητας SASB» για να κωδικοποιήσει την αξιολόγηση του ως προς τη σημαντικότητα ανά τομέα και έκδοση (Sætra, 2021).

Η οριοθέτηση της σημαντικότητας ανά τομέα βασίζεται σε μια κρίση σχετικά με τη σχετική σημασία για τους επενδυτές των επιχειρηματικών διαδικασιών σε συγκεκριμένους τομείς. Για παράδειγμα, οι εκπομπές άνθρακα από την καύση διαφόρων ειδών καυσίμων είναι πιθανό να είναι πιο σημαντικό ζήτημα για τον τομέα των μεταφορών παρά για τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Στο συγκεκριμένο μοτίβο, με βάση τον Χάρτη ουσιαστικότητας SASB, η οργανωσιακή ηθική ενδέχεται να είναι ένα σοβαρό θέμα για περισσότερο από το 50% των οντοτήτων του χρηματοπιστωτικού και του υγειονομικού κλάδου, αλλά λιγότερο από το 50% των οντοτήτων εξόρυξης και επεξεργασίας ορυκτών, μεταφορών, μετασχηματισμού πόρων, υποδομών και υπηρεσιών (Bose, 2020). Καθορίζοντας ποια θέματα μπορεί να είναι σημαντικά για ένα δεδομένο κλάδο, το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας στοχεύει να ελαφρύνει το βάρος για τους επενδυτές. Ο Χάρτης ουσιαστικότητας μειώνει τον φόρτο εργασίας ενός επενδυτικού αναλυτή, ο οποίος μπορεί πλέον να υποδείξει μια αρχή που απαλλάσσει τα καθήκοντα εκτέλεσης μιας ολοκληρωμένης δέουσας επιμέλειας για ένα πλήρες φάσμα θεμάτων βιωσιμότητας (Park & Oh, 2022).

2.1.3 Τα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς και βιωσιμότητας

EFRAG Sustainability Reporting Board

Η κοινοπραξία European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) συστάθηκε κατά το έτος 2001 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η κοινοπραξία διαθέτει 2 βάσεις όπου η μια στοχεύει στη χρηματοοικονομική αναφορά και η άλλη στοχεύει στην αναφορά βιωσιμότητας. Στις διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς, η κοινοπραξία EFRAG διαφυλάσσει ότι η διάσταση της Ευρώπης αντικατοπτρίζεται από τη μέθοδο προσδιορισμού των πλαισίων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και παρέχει καθοδηγήσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με τα ΔΠΧΑ (Doni & Johannsdottir, 2019).

Δεδομένου ότι έλαβε εντολή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ως μέρος της πρότασης της Επιτροπής για την Οδηγία Αναφοράς Εταιρικής Βιωσιμότητας του 2021 (CSRD), ο όμιλος EFRAG τροποποίησε τη δομή διακυβέρνησης της για να δημιουργήσει το Συμβούλιο Αναφορών Βιωσιμότητας EFRAG, το οποίο συμμετέχει στο Συμβούλιο Οικονομικών Αναφορών του EFRAG και

χωρίζεται σε τρία μέρη (Ευρωπαίοι ενδιαφερόμενοι φορείς, εθνικοί οργανισμοί και οργανισμοί της κοινωνίας των πολιτών) (Shaikh, 2022). Το Συμβούλιο Αναφορών Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι υπεύθυνο για όλες τις θέσεις αναφοράς βιωσιμότητας του EFRAG και επιβλέπει και εξουσιοδοτεί το σχέδιο και την τελική έκθεση του EFRAG σχετικά με τη βιωσιμότητα των εγγράφων κανονικής διαδικασίας (Cort & Esty, 2020).

Στις αρχές του 2022, η κοινοπραξία EFRAG κοινοποίησε αρχεία εργασίας και μοτίβα πλαισίων αναφορών βιωσιμότητας. Ένα εύρος καθορισμένων πλαισίων αναμένεται πριν την ολοκλήρωση του 2022, και συμπληρωματικά πλαίσια για στοχευμένους τομείς και πλαίσια αναφοράς για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) έως τα μέσα του 2023. Όταν δοθούν στην δημοσιότητα τα ολοκληρωμένα πλαίσια της κοινοπραξίας EFRAG (τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας), θα είναι υλοποιήσιμα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα έχουν αντίκτυπο σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη (Park & Oh, 2022).

Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Βιωσιμότητας (ISSB)

Το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Βιωσιμότητας (ISSB) συστάθηκε στα τέλη του 2021 από τους Καταπιστευματοδόχους του Ιδρύματος Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) για να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε συνεργασία με το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) για την σύνθεση των Προτύπων Γνωστοποίησης Βιωσιμότητας Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Το Ίδρυμα Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, το οποίο ιδρύθηκε το 2001, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την ανάπτυξη ενός ενιαίου συνόλου παγκόσμιων προτύπων δημοσιοποίησης πληροφοριών λογιστικής (και πλέον βιωσιμότητας) για να προσφέρει διαφάνεια και λογοδοσία στις χρηματοπιστωτικές αγορές (Kumar, 2022).

Το Ίδρυμα Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς έχει ενοποιήσει στο Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Βιωσιμότητας το Climate Disclosure Standards Board (CDSB) και τον Ιούνιο του 2022 ενοποίησε το Value Reporting Foundation (VRF), το οποίο περιλαμβάνει το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB) και το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (IIRC) (Shaikh, 2022).

Τον Μάρτιο του 2022, το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Βιωσιμότητας ξεκίνησε διαβουλεύσεις για δύο προτεινόμενα πρότυπα όπου το ένα αφορούσε τις γενικές

απαιτήσεις γνωστοποίησης που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και το άλλο αφορούσε τις απαιτήσεις γνωστοποίησης που σχετίζονται με το κλίμα. Οι τελικές εκδόσεις αναμένονται μέχρι το τέλος του 2022 (Park & Oh, 2022). Αυτά τα πρωτότυπα είναι το αποτέλεσμα έξι μηνών εργασίας των Climate Disclosure Standards Board, του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα, του Ιδρύματος Αναφοράς Μακροπρόθεσμης Αξίας και του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (WEF) και υποστηρίζονται από τον Διεθνή Οργανισμό Επιτροπών Κινητών Αξιών (IOSCO). Το Ίδρυμα Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς έχει επίσης υπογράψει συμφωνία συνεργασίας με τη Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI) για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων τους στον καθορισμό προτύπων (Singhania & Saini, 2021).

2.1.4 Τα πλαίσια σχετικά με τη κλιματική αλλαγή

Υφίσταται ένα εύρος προτύπων για δείκτες που έχουν σχέση με τη κλιματική κατάσταση, όπως το Carbon Disclosure Protocol (CDP), το Climate Disclosure Standards Board (CDSB) και προτάσεις της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το Κλίμα (TCFD). Είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί μια κύρια κατηγοριοποίηση ανάμεσα στις προσπάθειες που έχουν ως στόχο στην εκτίμηση της περιβαλλοντικής επίδρασης της οργανωσιακής δραστηριότητας, όπως οι πρώτες δημοσιεύσεις του Carbon Disclosure Protocol, και των προσπαθειών εκτίμησης της επίδρασης των μεταβολών στο περιβάλλον και το κλίμα στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων και στις αποδόσεις των οικονομικών τους στοιχείων, όπως ως η Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το Κλίμα. Το πρώτο κάνει προσπάθειες για την εκτίμηση της επίδρασης της οικονομικής δραστηριότητας στα ευρύτερα οικοσυστήματα, ενώ το δεύτερο κάνει προσπάθειες για την εκτίμηση της επίδρασης της της μεταβολής των οικοσυστημάτων στις χρηματοοικονομικές προσδοκίες των οντοτήτων (Albitar et al., 2020).

Climate Disclosure Standards Board (CDSB)

Το Climate Disclosure Standards Board (CDSB) αποτελεί επιπλέον έναν ΜΚΟ με βάση τη Μεγάλη Βρετανία, όπου συστάθηκε στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ το έτος 2007. Ο οργανισμός έχει δημοσιεύσει ένα πλαίσιο και ένα σύνολο αρχών που στοχεύουν να

βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αναφέρουν τις πληροφορίες του περιβαλλοντικού και φυσικού κεφαλαίου με το ίδιο επίπεδο αυστηρότητας που συνηθίζεται για τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες και για την ενθάρρυνση της αναφοράς πληροφοριών για το κλίμα που θα βοηθήσουν τους επενδυτές να λάβουν αποφάσεις σχετικά με τη στρατηγική, τις επενδυτικές επιδόσεις και τις μελλοντικές προοπτικές (Koroleva et al., 2020). Το Συμβούλιο Προτύπων έχει ως κύριο σκοπό την δημιουργία κανόνων αναφοράς που στηρίζονται σε διάφορα κοινώς υλοποιημένα πρότυπα και πλαίσια, όπως το Carbon Disclosure Protocol ή η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI). Το Climate Disclosure Standards Board έχει καθιερώσει 7 κανόνες για την περιγραφή περιβαλλοντικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της αφοσίωσης για σχετικότητα, της ουσιαστικότητας, του αποτελέσματος και της σύγκρισης και της απόπειρας επιλογής στόχου σε μελλοντική βάση (Doni & Johannsdottir, 2019).

Οπότε, πραγματοποιείται συνεργασία με τη Fujitsu, το Carbon Disclosure Project και την κοινοπραξία παγκόσμιων προτύπων XBRL International με στόχο την ανέλιξη μιας κατηγοριοποίησης αναφοράς αναφορικά με τη κλιματική αλλαγή για να κάνει πιο εύκολη τη σχέση των σημασία των αναφορών. Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία μπορεί να καταργήσει μερικές από τις αποκλίσεις που αναφέρθηκαν ανάμεσα στις οργανωσιακές γνωστοποιήσεις εκπομπών άνθρακα. Επιπλέον, το Climate Disclosure Standards Board έχει συνεργαστεί με την Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα (TCFD) για τη δημιουργία ενός κόμβου πληροφοριών και εργαλείων που σχετίζονται με τη γνωστοποίηση πληροφοριών της κλιματικής αλλαγής (Vexler & Kucukyalcin, 2021).

Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα (TCFD)

Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) αποτελεί μια συστάδα υπουργείων Οικονομικών και κεντρικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τα κράτη της G20 που συστάθηκε εν συνεχεία της συνόδου κορυφής των G20 το έτος 2009 στη περιοχή του Λονδίνου. Το Συμβούλιο στεγάζεται και χρηματοδοτείται από την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών στην Ελβετία. Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα (TCFD) είναι η πιο πρόσφατη πρωτοβουλία στο πλαίσιο της γνωστοποίησης του εταιρικού φυσικού κεφαλαίου (Kocmanová & Šimberová,

2014). Η Ομάδα Εργασίας, που σχηματίστηκε το 2015, αποτελείται από 31 μέλη που επιλέχθηκαν από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας για να εκπροσωπούν ευρέως τους χρήστες και τους υπεύθυνους για τις δημοσιοποιήσεις των πληροφοριών για την κλιματική αλλαγή (Mittal et al., 2021).

Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα ενσωματώνει μια προσπάθεια αναφοράς τόσο για τις επιπτώσεις όσο και για τις εξαρτήσεις από το περιβάλλον. Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα στοχεύει να καταστήσει τις δημοσιοποιήσεις πληροφοριών για την κλιματική αλλαγή πιο εφαρμόσιμες για τις επενδυτικές τράπεζες, τους δανειστές και τους ασφαλιστές. Υπό αυτή την έννοια, το κοινό-στόχο του αποτελείται από μια σειρά ατόμων που έχουν ενδιαμέσους ρόλους στο επενδυτικό οικοσύστημα και δεν αποτελούν μεμονωμένα επενδυτές (Singhania & Saini, 2021).

Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το Κλίμα αποτελεί ένα εγχείρημα που σχετίζεται με άμεσο τρόπο με τον χρηματοπιστωτικό κλάδο από άλλα παλαιότερα εγχειρήματα. Πρόεδρος της συγκεκριμένης Ομάδας Εργασίας είναι ο Michael Bloomberg και η εξαμελής γραμματεία της Ομάδας Εργασίας αποτελείται από τέσσερις υπαλλήλους του Bloomberg. Μερικοί από τους συμμετέχοντες της Ομάδας Εργασίας έχουν προκύψει από κερδοσκοπικούς οργανισμούς παροχής δεδομένων, χρηματοπιστωτικούς φορείς, ασφαλιστικούς οργανισμούς και κύριους παρόχους λογιστικών δεδομένων ή εκτιμήσεων στο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, με ελάχιστη εκπροσώπηση από την γενικότερη κοινωνία (Li et al., 2021). Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα, από το 2020, περισσότεροι από 1027 οργανισμοί υποστηρίζουν την ομάδα. Σε μια έρευνα με 485 ερωτηθέντες από αυτούς τους οργανισμούς, η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα διαπίστωσε ότι 198 ερωτηθέντες ήταν συντάκτες αναφορών που πραγματοποιούνται από την ομάδα. Από αυτούς οι 198 ερωτώμενοι, στόχευαν να υλοποιήσουν προτάσεις την επόμενη ζετία (Sætra, 2021). Αν και οι συστάσεις της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα παραμένουν ένα εθελοντικό πλαίσιο χωρίς δικαιοδοσία, η σύνδεση τους με το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας τους δίνει σημαντική νομιμότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, επειδή τα υπουργεία οικονομικών και οι κεντρικές τράπεζες μπορεί να ασκήσουν σημαντική πίεση και ηθική

πειθαρχία στο χρηματοπιστωτικό οικοσύστημα ακόμη και αν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες ρυθμίσεις. Ωστόσο, ο αριθμός των πραγματικών αναφορών της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα που συντάσσονται από εταιρείες, πιθανότατα θα είναι πολύ μικρότερος από τον αριθμό των εκθέσεων που συντάσσονται σύμφωνα με τα πρότυπα GRI (Cort & Esty, 2020).

2.1.4 Μερικά διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά των πλαισίων

Ενδιαφερόμενα μέρη εναντίον επενδυτών

Ένας βασικός παράγοντας διαφοροποίησης μεταξύ της Παγκόσμιας Σύμπραξης Απολογισμών (GRI) και του Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB) είναι η εστίαση του πρώτου σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών έναντι του επενδυτικού κοινού-στόχου του δεύτερου. Σε ένα κοινό άρθρο το 2017, οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι της Παγκόσμιας Σύμπραξης Απολογισμών και του Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας ανέφεραν ότι «αντί να υπάρχει ανταγωνισμός, το GRI και το SASB έχουν σχεδιαστεί για να εκπληρώνουν διαφορετικούς σκοπούς για διαφορετικά κοινά. Για τους οργανισμούς, σχετίζεται με την προτίμηση του ενδεδειγμένου εργαλείου για την κατάσταση που το χρειάζονται» (Tarmuji et al., 2016).

Το πρόσφατο Πρότυπο 206 του GRI σχετικά με τις γνωστοποιήσεις των φόρων και των πληρωμών προς τις κυβερνήσεις δείχνει τη δυνατότητα εφαρμογής του προτύπου για ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών. Σε μια αναφορά ανάλυσης των διαθέσιμων τρόπων αποτίμησης του πνευματικού κεφαλαίου και του καταμερισμού του σε φορολογικά προνομιούχες δικαιοδοσίες, η Wiederhold υποδεικνύει πώς οι πολυεθνικοί οργανισμοί έχουν την δυνατότητα περιορισμού της φορολογικής επιβάρυνσης τους σε μεγάλο βαθμό και με νόμιμο τρόπο (Zorounidis et al., 2020). Το πρότυπο του GRI απαιτεί δημόσια αναφορά ανά κράτος για τους φόρους που καταβάλλονται από μια πολυεθνική εταιρεία. Αυτού του είδους η γνωστοποίηση θα έντεινε σε μεγάλο βαθμό τη διαφάνεια για τις φορολογικές διαδικασίες και μπορεί να αποτρέψει την έντονη φοροαποφυγή. Σε θεωρητική βάση, η φοροαποφυγή παρέχει πλεονεκτήματα στους μετόχους και σε μερικούς επαγγελματίες λογιστικούς και φορολογικούς συμβούλους, αλλά έχει μεγάλη επίδραση στα διαθέσιμα κεφάλαια για τις κρατικές υποδομές και την κοινωνική πρόνοια, επιδρώντας στα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη (Doni & Johannsdottir, 2019). Τα ενδιαφερόμενα μέρη που δεν κατέχουν την ιδιότητα των μετόχων, έχουν ομαδικό έναυσμα

να κάνουν όσο γίνεται μικρότερες τις αρνητικές συνέπειες της έντονης φοροαποφυγής, καθώς έχουν μεγάλο ποσοστό βάρους των εξωτερικών κριτηρίων που δεν έχουν τη δυνατότητα βελτίωσης εξαιτίας της αβέβαιης κυβερνητικής χρηματοδότησης. Μάλλον δεν είναι τυχαίο ότι οι λογιστικές πρακτικές με στόχο τους μετόχους (IIIRC και SASB) δεν έχουν προς το παρόν κάνει κάποια σημαντική πρόταση σχετικά με κάποιο πλαίσιο φορολογικής διαφάνειας (Lapinskiene & Tvaronavičienė, 2012).

Το βέβαιο όμως είναι ότι ένας επενδυτής μπορεί να μην ενδιαφέρεται σε βραχυχρόνια βάση εάν ένας οργανισμός αποφεύγει με έντονο τρόπο τους φόρους, σε μακροχρόνια βάση, καθώς δεν είναι προς όφελος του συγκεκριμένου επενδυτή να μη λάβει τα σήματα μελλοντικών εντάσεων κατά τις πολιτικές φοροδιαφυγής. Οι επενδυτές προτιμούν να ενημερώνονται τακτικά. Οι πληροφορίες που προορίζονται για άλλα ενδιαφερόμενα μέρη είναι σημαντικό να γίνονται γνωστές και από τους επενδυτές. Ως εκ τούτου, οι γνωστοποιήσεις του προτύπου GRI είναι ίσως εξίσου σχετικές με τις πιο στοχευμένες γνωστοποιήσεις του προτύπου SASB για τον επενδυτή που ενδιαφέρεται για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της απόδοσης (Park & Oh, 2022).

Η έννοια της ουσιαστικότητας

Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας διαφοροποιείται από άλλα πλαίσια μέσω της ομολογημένης προσπάθειας του να κωδικοποιήσει την ουσιαστικότητα. Έρευνες υποδηλώνουν ότι η εστίαση των διευθυντικών στελεχών επιχειρήσεων σε σημαντικά ζητήματα ανά τομέα αυξάνει τη συνάφεια αξίας των επενδύσεων τους στη βιωσιμότητα. Αν και, σε ένα περιβάλλον που επιδέχεται έντονες μεταβολές, ο διαχωρισμός μερικών ζητημάτων ως μη σημαντικών και άλλων ως σημαντικών διαμέσου μιας βραδείας και ευκαιριακής διαδικασίας σχεδιασμού προτύπων θα επιφέρει μια λανθασμένη εκτίμηση της ουσιαστικότητας (Mohamad, 2020). Για παράδειγμα, στον Χάρτη Ουσιαστικότητας, το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας προσδιόρισε ότι τα ζητήματα οργανωσιακής ηθικής δεν μπορεί να μην είναι αμελητέα για τον τεχνολογικό και επικοινωνιακό κλάδο, παρά τις πληροφορίες που υπάρχουν για το αντίθετο. Ομοίως, ένας διαχειριστής περιουσιακών στοιχείων μπορεί να εκπλαγεί όταν μάθει ότι το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας δεν εξετάζει την ασφάλεια των δεδομένων ή το απόρρητο των πελατών όπου αποτελούν ουσιαστικά ζητήματα βιωσιμότητας για τον κλάδο διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων (Bose, 2020).

Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας πιστεύει ότι η ασφάλεια των πληροφοριών είναι ένα εξέχον θέμα για τα εμπορικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως και το απόρρητο των πελατών δεν θεωρείται ασήμαντο στοιχείο. Το έτος 2019, η Capital One, ένα εμπορικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και ένας οργανισμός πιστωτικών καρτών, ανήγγειλε ότι οι πληροφορίες της που σχετίζονταν με 100 εκατομμύρια πολίτες στην Αμερική και 6 εκατομμύρια πολίτες στο Καναδά είχαν «χακαριστεί». Το συγκεκριμένο αποτελούσε ένα σημαντικό θέμα ασφαλείας πληροφοριών, καθώς είχε μεγάλες συνέπειες αναφορικά με το πελατειακό απόρρητο (Shaikh, 2022). Ένας επενδυτής που πραγματοποίησε μια σύγκριση των συμμετοχών χαρτοφυλακίου στη Capital One με τους ανταγωνιστές της θα κοίταζε μάλλον να επεξεργαστεί της παρούσας επιμέλειας των μεθόδων της Capital One για την διαφύλαξη του πελατειακού απορρήτου. Αυτά τα παραδείγματα καταδεικνύουν ότι είναι ανόητο να προκαθορίζονται τα είδη των θεμάτων που θα είναι σημαντικά για έναν επενδυτή με τον τρόπο που ισχυρίζεται το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας. Οι επενδυτές δεν μπορούν να επιτρέψουν στους εαυτούς τους την πολυτέλεια να αναθέτουν τον ορισμό της ουσιαστικότητας σε μια στατική διαδικασία που διαχειρίζεται ένας φορέας καθορισμού προτύπων (Sætra, 2021).

Ανάλυση Σεναρίου Ασύμμετρου Κλίματος

Τόσο η Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI) όσο και το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB) στοχεύουν να κάνουν τους δημοσιοποιημένους βασικούς δείκτες απόδοσης συγκρίσιμους μεταξύ των εταιρειών. Στην περίπτωση της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα, υπάρχει μικρή εστίαση στη συγκρισιμότητα μεταξύ των εκδοτών (Tarmuji et al., 2016). Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το Κλίμα παρέθεσε ότι οι χρήστες οικονομικών ανακοινώσεων που έχουν σχέση με το περιβάλλον έχουν την απαίτηση από τους οργανισμούς να προσφέρουν περισσότερη διαφάνεια αναφορικά με την ενδεχόμενη οικονομική συνέπεια των ζητημάτων που έχουν σχέση με το κλίμα στις οργανωσιακές προσδοκίες τους. Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το Κλίμα προτείνει έρευνα σεναρίων από τους δημιουργούς των εκθέσεων, αλλά προς το παρόν υπάρχουν ελάχιστα κοινά σχετικά με τη καθοδήγηση των παραμέτρων και των υποθέσεων που ελέγχουν τέτοιου είδους σενάρια (Kocmanová & Šimberová, 2014).

Αν και η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) και ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA) έχουν δημιουργήσει κάποιες αναφορές σεναρίων αναφορικά με την πολιτική, δεν υφίστανται «καθορισμένα σενάρια» που να συμπεριλαμβάνουν τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό επίπεδο, τα κριτήρια που έχουν σχέση με το κλίμα των οργανωσιακών αποδόσεων, και τις παραμέτρους της αστάθειας της κλιματικής αλλαγής που έχουν σχέση με τις αναγνωρίσεις του οργανωσιακού προγραμματισμού (Koroleva et al., 2020).

Αυτό καθιστά αδύνατη τη σύγκριση των γνωστοποιήσεων που συνιστώνται από την Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα μεταξύ των εταιρειών, περιορίζοντας σοβαρά τη χρησιμότητα τέτοιων γνωστοποιήσεων για τους επενδυτές. Η Ομάδα Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα δεν μπορεί να θεωρηθεί πρότυπο με την έννοια του GRI ή του SASB (Doni & Johannsdottir, 2019). Παραμένει αρκετά εύκολο για τους οργανισμούς που κάνουν προσπάθειες στο συγκεκριμένο πλαίσιο να εκτιμήσουν ιδιότυπες κλιματικές απειλές που δεν απεικονίζονται σε μεγάλο βαθμό στους επενδυτές και μετέπειτα να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι τα οργανωσιακά μοντέλα τους είναι σταθερά σε τέτοιους είδους κινδύνους. Για παράδειγμα, από τις τέσσερις ενδεικτικές εκθέσεις εταιρειών που επισημαίνονται στην τελευταία έκθεση της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα, και οι τέσσερις δηλώνουν ότι οι στρατηγικές τους είναι «ανθεκτικές» ή «ισχυρές» στους κλιματικούς κινδύνους (Kumar, 2022).

2.2 Οι αξιολογήσεις των αναφορών ESG

Carbon Disclosure Protocol

Το Carbon Disclosure Protocol (ή Carbon Disclosure Project) αποτελεί έναν ΜΚΟ με τοποθεσία στη Μεγάλη Βρετανία που συστάθηκε το 2000 με εγχείρημα μιας ομάδας 35 θεσμικών επενδυτών που ασχολούνται με τη χρήση οργανωσιακών πληροφοριών εκπομπών άνθρακα στη σειρά ενεργειών κατασκευής του χαρτοφυλακίου τους. Το Carbon Disclosure Protocol (CDP) στέλνει φόρμες ερωτηματολογίων στους μεγαλύτερους εισηγμένους οργανισμούς αναφορικά με τις εκπομπές άνθρακα των αλυσίδων εφοδιασμού

και των καταστάσεων τους και μετέπειτα συλλέγει απαντήσεις σε μια βάση δεδομένων που μπορεί να έχει πρόσβαση το κοινό και αντίστοιχα οι συνδρομητές του (Li et al., 2021). Το συγκεκριμένο αποθετήριο είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα της ευρύτερης χρονολογικής ομάδας οργανωσιακών γνωστοποιήσεων σχετικά με την κλιματική αλλαγή που υπάρχει. Κάνει έντονες προσπάθειες να συλλέξει δεδομένα εκπομπών άνθρακα για όλες τις εταιρείες της λίστας του Financial Times Global 500 από το 2002 και όλες τις εταιρείες του χρηματιστηριακού δείκτη S&P 500 από το 2006. Από τα μέσα του 2020, η κατάσταση μέλους των επενδυτών του CDP εμπεριείχε 515 θεσμικούς επενδυτές με περίπου 100 τρισεκατομμύρια δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονταν υπό την κατάσταση διαχείρισης (Sætra, 2021). Αυτή η βαθμίδα εκπροσώπησης των επενδυτών ενδέχεται να κινητοποιήσει τους οργανισμούς να ανταποκριθούν στη συμπλήρωση των απεσταλμένων ερωτηματολογίων. Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των γνωστοποιήσεων είναι απαντήσεις σε ένα απλό ερωτηματολόγιο, υπάρχει υψηλό επίπεδο συνέπειας μεταξύ των απαντήσεων (Mittal et al., 2021).

Επομένως, οι πληροφορίες του Carbon Disclosure Protocol αξιοποιούνται σε μεγάλο βαθμό σε ακαδημαϊκές έρευνες για το συσχετισμό ανάμεσα στη περιβαλλοντική δημοσιοποίηση των πληροφοριών και της οικονομικής αποδοτικότητας. Η αναφορά CDP έχει επιδράσει σε μεγάλο βαθμό στη αυξημένη διαφάνεια για τις εκπομπές Πεδίου 1, όπου πηγάζει από τις άμεσες διαδικασίες μιας οντότητας και τις εκπομπές Πεδίου 2, που εκπροσωπούν τις έμμεσες εκπομπές από τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας, από το 2003. Ωστόσο, η μελέτη διαπίστωσε ότι η διαφάνεια για τις εκπομπές Πεδίου 3, οι οποίες προέρχονται από αλυσίδες εφοδιασμού, κύκλους ζωής αγαθών και άλλες έμμεσες πηγές, συνεχίζει να μην υπάρχει (Doni & Johannsdottir, 2019). Υπάρχουν επιπλέον μερικά στοιχεία ότι οι οργανωσιακές δημοσιοποιήσεις πληροφοριών για τις εκπομπές άνθρακα σε μελέτες CDP είναι πιο κατάλληλες και αναφορικές από τις κοινές οργανωσιακές εκθέσεις βιωσιμότητας. Το συγκεκριμένο εύρημα αποδεικνύει την αξία των στοιχείων του Carbon Disclosure Protocol συγκριτικά με άλλες δημοσιοποιήσεις πληροφοριών (Albitar et al., 2020).

Το Carbon Disclosure Protocol έχει πραγματοποιήσει συνεργασία με το World Resources Institute (WRI), το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών (UNGC) και το World Wide Fund for Nature (WWF) για να δημιουργήσουν την πρωτοβουλία Science Based Targets. Η πρωτοβουλία προσφέρει μια οργανωσιακή υπηρεσία εκπλήρωσης στόχων

σχετικά με την ελάττωση των εκπομπών άνθρακα. Οι οργανωσιακοί στόχοι κρίνονται «ότι βασίζονται στην επιστήμη» εάν θεωρηθούν ότι συμφωνούν με τους στόχους της Συμφωνίας του Παρισιού για τη μείωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε τουλάχιστον 2 βαθμούς Κελσίου πάνω από τις προβιομηχανικές βαθμίδες και την συνέχιση των ενεργειών για τη μείωση της θέρμανσης στους 1,5 βαθμούς Κελσίου (Cort & Esty, 2020).

MSCI

Η MSCI είναι μια εταιρεία έρευνας επενδύσεων που παρέχει στοιχεία, εργαλεία ανάλυσης, επενδυτικούς δείκτες σε όλους τους κλάδους, καθώς και προϊόντα ESG και κλιματικά προϊόντα. Ο στόχος της είναι να προσφέρει διαφανή στοιχεία αναφορικά με τα κύρια κριτήρια απειλών και αποδόσεων στους επενδυτές και σε άλλα μέρη συμμετεχόντων στην αγορά για να διευκολύνει τη λήψη ποιοτικότερων επενδυτικών αποφάσεων (Shaikh, 2022).

Στις δραστηριότητές της για τη βιωσιμότητα και το ESG, η MSCI παρέχει διάφορα εργαλεία και αναλύσεις, όπως δείκτες ESG και κλίματος, αξιολόγηση κεφαλαίων ESG και αξιολογήσεις εταιρειών MSCI ESG που προορίζονται να αξιολογήσουν την ανθεκτικότητα μιας εταιρείας σε μακροπρόθεσμους σημαντικούς κινδύνους ESG του κλάδου. Η στάση έχει δημιουργηθεί με στόχο την παροχή πληροφοριών στους θεσμικούς επενδυτές και μέσα ενσωμάτωσης ESG για την προάσπιση της μακροχρόνιας δημιουργίας αξίας. Οι κατηγοριοποιήσεις της MSCI στηρίζονται σε κοινά διαθέσιμα στοιχεία, όπως κρατικές, μη κερδοσκοπικές και κανονιστικές βάσεις δεδομένων, αρχεία δημοσίευσης οργανισμών και πηγές μέσω (Mohamad, 2020).

S&P Global Corporate Sustainability Assessment (CSA)

Η S&P Global Corporate Sustainability Assessment (CSA) αποτελεί μια ετήσια αξιολόγηση των πολιτικών βιωσιμότητας των οργανισμών που έχει υπό την κάλυψη της πολλές επιχειρήσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Οι οργανισμοί πρέπει να λάβουν μέρος (και συνεπώς βαθμολογούνται με την κλίμακα CSA) σχετικά με τη ενσωμάτωση τους στους δείκτες βιωσιμότητας Dow Jones, στους δείκτες S&P ESG ή σε μερικούς ακόμα δείκτες βιωσιμότητας (Tarmuji et al., 2016). Τα τελευταία 2 χρόνια, η CSA πραγματοποίησε αξιολογήσεις πάνω από 7.000 οργανισμών αναφορικά με τα στοιχεία του 2020. Από τις συγκεκριμένες αξιολογήσεις, περισσότεροι από 2.250 οργανισμοί έλαβαν μέρος

απαντώντας στη φόρμα του ερωτηματολογίου της, ενώ οι λοιποί οργανισμοί αξιολογήθηκαν από ερευνητές της S&P Global με την χρήση κοινών διαθέσιμων στοιχείων. Μέχρι τα μέσα του 2022, η S&P CSA αύξησε τους οργανισμούς που προσκαλούνταν να αξιολογηθούν και έφτασε περίπου τους 11.000 (Kumar, 2022).

Ένας οργανισμός δέχεται μια βαθμολογία ESG με την συμπλήρωση ενός από τις 61 φόρμες ερωτηματολογίων που σχετίζονται με τον κλάδο δραστηριοποίησης του, όπου μετέπειτα καταθέτονται σε πολλαπλές βαθμίδες ποιοτικών ελέγχων, εκτιμήσεις ερευνητών και σύγκριση από ομοτίμους. Από την στιγμή που ο οργανισμός είναι πρόθυμος να δημοσιοποιήσει τη βαθμολογία του, που προέρχεται από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου της S&P Global, κάθε οργανισμός αξιολογείται χωρίς κάποια χρηματική επιβάρυνση. Η βαθμολόγηση CSA αξιοποιείται από οργανισμούς για να έρχονται σε επικοινωνία με τους επενδυτές και να πραγματοποιούν συγκρίσεις απόδοσης της βιωσιμότητας συγκριτικά με τους ομοτίμους οργανισμούς του κλάδου Sustainalytics (Singhania & Saini, 2021).

Ο οργανισμός Sustainalytics, όπου εντάσσεται στον οργανισμό χρηματοοικονομικών υπηρεσιών Morningstar, προσφέρει περιβαλλοντική, κοινωνική και διακυβερνητική (ESG) μελέτη, εκτιμήσεις και στοιχεία σε θεσμικούς επενδυτές και οργανισμούς. Οι εκτιμήσεις κινδύνου ESG του οργανισμού Sustainalytics εκτιμούν το ποσοστό όπου η οργανωσιακή αξία παρουσιάζεται σε σημαντικά θέματα ESG (Zorounidis et al., 2020). Συγκεκριμένα, μετρά την έκθεση μιας εταιρείας σε σημαντικούς κινδύνους ESG που σχετίζονται με τον κλάδο και πόσο καλά διαχειρίζεται η εν λόγω εταιρεία αυτούς τους κινδύνους. Χρησιμοποιώντας τους ορισμούς της διαχείρισης και της προβολής, καταλήγουν σε μια πλήρη αξιολόγηση κινδύνου ESG που πραγματοποιείται σύγκριση ανάμεσα στις υποβιομηχανίες, τους τομείς, τους οργανισμούς και τις περιφέρειες (Vexler & Kucukyalcin, 2021).

Vigeo Eiris

Η Vigeo Eiris προσφέρει περιβαλλοντική, κοινωνική και διακυβερνητική (ESG) μελέτη, εκτιμήσεις και στοιχεία σε θεσμικούς επενδυτές και οργανισμούς. Από το 2019 ενεργεί ως οργανωσιακή βάση της Moody's Corporation. Ως μέρος της αξιολόγησης ESG, η Vigeo Eiris αναλύει την απόδοση ESG των εταιρειών, εντοπίζει κινδύνους και ευκαιρίες και

εξετάζει διαμάχες για την ανάπτυξη αξιολογήσεων ESG και βιωσιμότητας, καθώς και αποτυπώματα άνθρακα των εταιρειών (Mohamad, 2020).

2.3 Οι λόγοι που χρειάζονται οι επενδυτές τις πληροφορίες και η δυνατότητα παροχής τους από τα πλαίσια ESG

Μια λογική ερμηνεία της βιωσιμότητας για τον επενδυτή είναι ο εντοπισμός και η προστασία των πηγών των επαναλαμβανόμενων ροών οφελών. Για τον μακροπρόθεσμο, ιδιαίτερα τον παγκόσμιο επενδυτή, η ολιστική κατανόηση των παραγόντων της βιωσιμότητας των ταμειακών ροών συνεπάγεται με την ενσωμάτωση των εκθέσεων σχετικά με τα επίπεδα φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου που διευκολύνουν τις μακροπρόθεσμες αποδόσεις (Shaikh, 2022). Υπάρχει μια συνηθισμένη ένδειξη ανάμεσα στις κοινωνικές εκκλήσεις για βιώσιμη ανάπτυξη, όπως η αντιστάθμιση της οικονομικής εξέλιξης και των κοινωνικο-περιβαλλοντικών στόχων, και το επενδυτικό ενδιαφέρον για την αποφυγή οργανισμών που επιφέρουν βραχυχρόνιες αποδοτικότητες από τη μη βιώσιμη εξυγίανση φυσικών και ανθρώπινων κεφαλαίων (Sætra, 2021).

Επιπλέον, η ευρεία αναγνώριση της έλευσης των επενδυτών υποδηλώνει ότι το να βλέπεις τους επενδυτές ως βασικούς ιδιοκτήτες και δανειστές των εταιρειών είναι μια θλιβερά ελλιπής περιγραφή. Επομένως, ο καθαρός διαχωρισμός των συμφερόντων των επενδυτών και της ευρύτερης διατομής των ενδιαφερομένων στο επίκεντρο των πλαισίων για τη μέτρηση της βιωσιμότητας δεν είναι ούτε παραγωγικός ούτε εφικτός (Lapinskienė & Tvaronavičienė, 2012).

Οι 2 αιτίες για τις οποίες οι επενδυτές ενδιαφέρονται για τα δεδομένα ESG είναι βασικά για την εκτίμηση των συνεπειών της οργανωσιακής δραστηριότητας στα κοινωνικο-περιβαλλοντικά συστήματα και σε δεύτερη βάση για την εύρεση των πηγών ESG. Αρχικά, είναι αναγκαίες οι τυπικές, εύκολα διαθέσιμες και αντιληπτές εκτιμήσεις. Για το συγκεκριμένο σκοπό, δεν υπάρχει ενδοιασμός ότι η ενιαιοποίηση και οι κύριες έννοιες είναι σημαντικές. Η καθιέρωση μιας συνεπούς μεθόδου προσδιορισμού των εκπομπών του Πεδίου 1 και 2 αποτελεί προϋπόθεση για να καθοριστεί εάν οι εταιρικές προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών είναι αποτελεσματικές (Singhanian & Saini, 2021).

Τα στοιχεία και τα δεδομένα είναι και αυτά η βασική πρώτη ύλη στη μέθοδο δημιουργίας αξίας διαμέσου μιας διαδικασίας επιλογής ασφάλειας ή στόχευσης ESG. Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, τα στοιχεία και τα δεδομένα που είναι κοινώς ή εύκολα διαδεδομένα είναι μικρότερη αξία από τα στοιχεία και τα δεδομένα που είναι υποχρεωτικό να συγκεντρωθούν διαμέσου πολυσύνθετων μεθόδων και εκτενής δέουσας επιμέλειας σε σχέση με ξεκάθαρους απόψεις. Στο βαθμό που οι πληροφορίες είναι ευρέως διαθέσιμες και ερμηνεύομενες με παρόμοιο τρόπο, είναι πιθανό να ενσωματωθούν στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και επομένως είναι απίθανο να οδηγήσουν σε υπεραπόδοση (Vexler & Kucukyalcin, 2021).

Οι εκτενής αποκτήσιμες και διαφανή πρακτικές δεν έχουν την ευκαιρία να προσφέρουν τα στοιχεία και τα δεδομένα που είναι υποχρεωτικά με στόχο τη δημιουργία βάσης των πρακτικών απομόνωσης. Αν ήταν εφικτό, οι μικροί κίνδυνοι εισόδου θα «διασκορπίζαν» άμεσα οποιαδήποτε υπεραπόδοση, προσπερνώντας την εναρκτήρια ώθηση για συγκέντρωση αυτού του είδους τα κρυφά δεδομένα. Οι επενδυτές ψάχνουν τέτοιου είδους στοιχεία και δεδομένα, αλλά ο εντοπισμός τους πρέπει υποχρεωτικά να τους οδηγήσει μακριά από τις τυποποιημένες πηγές πληροφοριών (Koroleva et al., 2020). Ο εντοπισμός για κρυφά δεδομένα και στοιχεία, αλλά που σχετίζονται με τις ανάλογες αποφάσεις, επαληθεύονται από τις συνεργασίες που πραγματοποιήθηκαν ανάμεσα στις ενεργές διαχειριστικές επενδύσεις, όπως του Woods Hole Research Center, της Alliance Bernstein, του Lamont Doherty Earth Observatory και της Wellington Management και των ιδρυμάτων κλιματικής επιστήμης. Αυτές οι συμμαχίες έχουν τη δυνατότητα να αναβαθμίσουν ριζικά την κατανομή κεφαλαίων για την εξάλειψη του κλιματικού κινδύνου και τις λύσεις χρηματοδότησης. Εν κατακλείδι, το χρηματοοικονομικό περιβάλλον έχει ανάγκη και τις 2 μεθόδους δεδομένων και στοιχείων και ειδικότερα ξεκάθαρα και συνεπή όπως επίσης και αμφίδρομα και μη φανέρα στοιχεία και δεδομένα (Lapinskiene & Tvaronavičienė, 2012).

2.4 Η επόμενη εξέλιξη των πλαισίων ESG

Ενώ οι δείκτες βιωσιμότητας μπορούν να αμβλύνουν τις εναλλακτικές καταμερισμού επενδυτικών κεφαλαίων, προσφέρουν επιπλέον αξιοσημείωτες εκτιμήσεις επιτυχίας και ενδιάμεση εξέλιξη για ένα γενικότερο πλαίσιο ενδιαφερομένων που στοχεύει στην

καθολική βιώσιμη εξέλιξη. Οι ποσοτικές εκτιμήσεις της βιωσιμότητας έχουν τη δυνατότητα να τροποποιήσουν έναν τεράστιο εύρος στοιχείων και δεδομένων για ένα σύνθετο περιβάλλον σε περιληπτικά, υλοποιήσιμα για την πρακτική και συναφή με τις αποφάσεις δεδομένα και στοιχεία. Υπάρχει κάποιο ενδεχόμενο συσχέτισης ανάμεσα στις πρακτικές στο άμεσο μέλλον, αν και οι προσεγγίσεις που στοχεύουν στους επενδυτές και τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν κατέχουν ένα ενιαίο όραμα (Shaikh, 2022).

Παραμένει ανέφικτο ότι θα υπάρξει ένα κοινό διεθνές πλαίσιο με στόχο να επικρατήσει στην παροχή δεδομένων και στοιχείων ESG. Είναι ξεκάθαρο ότι στις μέρες μας ότι η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI) αποτελεί ένα πολύ πιο διαδεδομένο υλοποιημένο πρότυπο από το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (SASB). Η στόχευση στους επενδυτές του Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας θα μείωνε σε μεγάλο βαθμό την ευκαιρία λήψης της καθολικής νομιμότητας που μπορεί να επιζητά ένα εγχείρημα με βάση τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως το GRI (Cort & Esty, 2020). Επίσης, εάν οι γεωπολιτικές πιέσεις ανάμεσα στις ΗΠΑ και τους συμμάχους της κατά της Κίνας και της Ρωσίας που εντοπίστηκαν μετά τη πανδημία του κορονοϊού εμείνουν, τότε η αμερικανοκεντρική νοοτροπία της στάσης του Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας θα ελαττώσει την διεθνή σημαντικότητα της. Εντούτοις, όπως επισημάνθηκε παραπάνω, όλα τα μοντέλα που δημοσιεύθηκαν φέρνουν τις δικές τους στοχεύσεις στη δυσκολία της ένταξης ενός διαδεδομένου εύρους εκτιμήσεων ESG στη μέθοδο κατανομής κεφαλαίων (Park & Oh, 2022).

Οι επενδυτές έχουν τη δυνατότητα να εντοπίσουν την γενικότητα των πλαισίων και των εκτιμήσεων ως απειλή ή ευκαιρία. Ενώ ορισμένοι αναφέρουν την έλλειψη τυποποίησης στα πλαίσια και το επακόλουθο στη μέτρηση της απόδοσης βιωσιμότητας, η ποικιλομορφία στους στόχους των επενδυτών και η κάλυψη των ελλειπόν πληροφοριών υπογραμμίζουν την αξία των διαφορετικών προσεγγίσεων και των πειραματισμών για την απόκτηση αξίας μέσω της επιλογής ασφάλειας (Albitar et al., 2020). Η ευελιξία και η αναβάθμιση των προτύπων και των περίπλοκων δεικτών βιωσιμότητας είναι βασικά στοιχεία λόγω ότι η ομαδική αντίληψη της βιωσιμότητας διατηρείται σε μια κανονικότητα. Το έναυσμα των επενδυτών αποκλίνουν με στόχο να συνεχίζουν να υφίστανται αξιοσημείωτοι ρόλοι τόσο για απλοποιημένα, συνεπή μοτίβα όσο και για εμπειριστατωμένα, κρυφά και δύσκολα εξηγήσιμα δεδομένα και στοιχεία (Mittal et al., 2021).

3. Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση

3.1 Ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης

Οι μελετητές έχουν ασχοληθεί σε μεγάλο βαθμό σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Παρ' όλα αυτά, συνεχίζουν να δημιουργούνται ερωτήματα αναφορικά με την πρακτική υλοποίηση του συγκεκριμένου νοήματος. Για να γίνει αντιληπτή η υλοποίηση της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης, πρέπει αρχικά να γίνει σαφής ο πραγματικός ορισμός της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης, αρχίζοντας με τον ορισμό της. Παρακάτω πρόκειται να παρουσιαστούν ορισμένοι ορισμοί με κριτικό τρόπο, από μερικούς μελετητές και οργανισμούς, καταλήγοντας τελικά στον χρησιμοποιούμενο ορισμό της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης που επικρατεί στις μέρες μας (De Villiers & Hsiao, 2017).

Το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς (International Integrated Reporting Committee) έχει καταρτίσει το προσωπικό της Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Αναφοράς (Integrated Reporting Framework). Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, δίνεται ο παρακάτω ορισμός για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (Köhler & Hoffmann, 2017) :

- Μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποτελεί μια διαδικασία περιεκτικής επικοινωνίας αναφορικά με τον τρόπο στρατηγικής, διακυβέρνησης, αποδόσεων και προοπτικών μιας οντότητας, στο πεδίο εφαρμογής του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπου στοχεύουν στη πραγματοποίηση βραχυχρόνιας, μεσοχρόνιας και μακροχρόνιας αξίας. Επίσης, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση συλλέγει τα σημαντικά στοιχεία αναφορικά με τη στρατηγική, τη διακυβέρνηση, τις επιδόσεις και τις προοπτικές μιας οντότητας έτσι ώστε να αντιπροσωπεύει το εμπορικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πεδίο εφαρμογής εντός του οποίου ενεργεί. Προσφέρει μια ξεκάθαρη και περιεκτική αναπαράσταση του τρόπου επίδειξης διαχείρισης μιας οντότητας και το τρόπο δημιουργίας και διατήρησης της αξίας.

Ένας ακόμη φορέας, εν ονόματι το Institute of Directors Southern Africa, κατάρτισε και αυτός το προσωπικό του ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφοράς. Στο King Report on Governance for South Africa το 2009, ορίζεται η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση ως εξής (García-Sánchez et al., 2020) :

- Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι μια ευρύτερη και πλήρη αναπαράσταση της εταιρικής απόδοσης σχετικά με τα οικονομικά αλλά και με τη βιωσιμότητα της. Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση μπορεί να δέχεται τη δομή μιας κοινής ή μιας διπλής αναφοράς. Εκτός από αυτόν τον ορισμό, αναφέρεται ότι και η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση πρέπει να περιγράφει πώς η εταιρεία έχει κερδίσει τα χρήματά της. Επομένως, είναι αναγκαίο να συμπεριληφθούν τα οικονομικά στοιχεία με την αναφορά αναφορικά τόσο με τη θετική όσο και με την αρνητική επιρροή που είχαν οι ενέργειες της οντότητας στους μετόχους της. Δεν είναι αμελητέο ότι για την αναφορά βιωσιμότητας και τη κοινοποίηση των πληροφοριών, να δοθεί έμφαση τα εταιρικά πλάνα με σκοπό να αναβαθμίσει τα θετικά στοιχεία και να καταργήσει ή να ελαχιστοποιήσει τα αρνητικά στην επόμενη χρήση. Αυτό θα επιτρέψει στους ενδιαφερομένους να πραγματοποιήσουν μια εκτεταμένη εκτίμηση της εταιρικής οικονομικής αξίας και βιωσιμότητας.

Οι Eccles & Serafeim (2010) περιέγραψαν την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση ως εξής (García-Sánchez et al., 2020) :

- Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι ένα κοινό έγγραφο που διατυπώνει και αναφέρει τα οικονομικά όσο και τα μη χρηματοοικονομικά δεδομένα και στοιχεία με ολιστικό τρόπο... και έτσι, ώστε να παρουσιάζει την επίδραση τους. Με τα δικά του λόγια, ο Owen (2013) πρόσθεσε σε αυτόν τον ορισμό ότι η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση παρουσιάζει τη σχέση μεταξύ χρηματοοικονομικής και μη χρηματοοικονομικής αποδοτικότητας και πώς αυτές οι αλληλένδετες διαστάσεις δημιουργούν ή καταστρέφουν την αξία για τους μετόχους και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Σύμφωνα με την KPMG, έναν λογιστικό και συμβουλευτικό οργανισμό, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αφορά τελικά (García-Sánchez et al., 2020) :

- Μια κατάσταση που υποστηρίζει τα κεφάλαια της με πιο αποτελεσματικό τρόπο, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ της δημιουργίας αξίας της διοίκησης προηγούμενων ετών και της αξιολόγησης της επιχειρηματικής αξίας και της διαχείρισης από τους επενδυτές.

Οι Busco, Frigo, Quattrone & Riccaboni (2013), ορίζουν την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση ως εξής (García-Sánchez et al., 2020) :

- Μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση παρέχει μια περιεκτική και αυτοτελή διαδικασία επικοινωνίας αναφορικά με τους τρόπους στρατηγικής, διακυβέρνησης, απόδοσης και προοπτικών μιας εταιρείας, με στόχο τη βραχυχρόνια, μεσοχρόνια και μακροχρόνια δημιουργία αξίας. Εκτός από την συγκεκριμένη έννοια, δίνεται προσοχή στη μέθοδο επίδρασης των αξιών στη δημιουργία αξίας. Πολλοί επιχειρηματίες, εταιρικοί ηγέτες και οργανισμοί κινούνται προς την υβριδική και ιδανική μέθοδο, όπου οι αξίες που ενστερνίζονται (οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές) επηρεάζουν και επηρεάζονται από τον τρόπο με τον οποίο η δημιουργία και κατανομή αξίας λογιστικοποιείται και κοινοποιείται στην ετήσια έκθεση μιας εταιρείας.

Ένας «Οδηγός για τη Συλλογική Δημιουργία Αξίας» καταρτίστηκε από το METI (Υπουργείο Οικονομίας, Εμπορίου & Βιομηχανίας), στην Ιαπωνία. Σε αυτό το έγγραφο, τονίζεται η σημασία της αξιολόγησης της μεθόδου όπου δημιουργείται η αξία και αναφέρει τα παρακάτω (García-Sánchez et al., 2020) :

- Οι εταιρείες για να επεκτείνουν την κερδοσκοπική ισχύ τους και να δημιουργούν αξία σε μακροχρόνια βάση για έναν οργανισμό, είναι αξιοσημείωτο να διαφυλαχθεί ότι εφαρμόζεται η αρμόζουσα διακυβέρνηση και να παρακινείται η εποικοδομητική συζήτηση ανάμεσα στους οργανισμούς και τους επενδυτές.

3.1.1 Οι λόγοι χρήσης της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης

Ένας πολύ πρακτικός τρόπος για να εξηγηθεί γιατί ένας οργανισμός πρέπει να δημιουργήσει μια αναφορά σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση, είναι

ότι βοηθά στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των πληροφοριών. Αρχικά, υπάρχουν σίγουρα οι κανονιστικές γνωστοποιήσεις, που εφαρμόζονται από τους διοικούντες των κρατών και τα λογιστικά πλαίσια. Μαζί με αυτό συνδυάζονται οι περιβαλλοντικο-κοινωνικές αποκαλύψεις στις εκθέσεις που συντάσσονται κάθε χρόνο, όπου «παροτρύνονται εκτενέστατα από επιχειρησιακές ή διευθυντικές εντολές να ενεργήσουν στις σαφείς αξιώσεις πληροφόρησης των ενδιαφερομένων που διαθέτουν τη ισχυρότερη οικονομική κατάσταση συγκριτικά με την εταιρική αναφορά» (Adhariani & de Villiers, 2019).

Οι πελάτες, οι μέτοχοι, τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη αλλά και γενικότερα η κοινωνία, έχουν απαίτηση για μεγαλύτερη κοινοποίηση πληροφοριών από έναν οργανισμό αναφορικά με τη στρατηγική σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα. Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση προσφέρει τα συγκεκριμένα στοιχεία, καθώς τονίζει σε μεγάλο βαθμό τη εταιρική στρατηγική, προσφέρει ξεκάθαρη γνωστοποίηση για την (οικονομική) αποδοτικότητα μιας εταιρείας, παρουσιάζει δεδομένα για περιβαλλοντικό-κοινωνικά ζητήματα ή ευκαιρίες και τέλος πληροφορεί τους ενδιαφερομένους για μελλοντικές απειλές αναφορικά με τα συγκεκριμένα ζητήματα (Dumitru & Dragomir, 2021). Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση μπορεί εν τέλει να στοχεύσει στο «σηματισμό μιας εσωτερικής πειθαρχίας που είναι αναγκαία για την ένταξη της βιωσιμότητας στη εταιρική στρατηγική και τις λειτουργίες της, λόγω ότι έχει την απαίτηση από μερίδα ανθρώπινου δυναμικού να έχει μια «νέα» συγκεκριμένη επικέντρωση στην ολοκληρωμένη εξέταση και την ολοκληρωμένη οργανωσιακή πληροφόρηση» (Joshi, 2019).

Το να ξεκινήσει κάποιο άτομο να ενεργεί με ολοκληρωμένο τρόπο είναι ένα σημαντικό όφελος της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Η στόχευση του θα πρέπει να είναι πάνω στην ολοκληρωμένη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή των μεθόδων προς τη δημιουργία αξίας. Διαμέσου της ολοκληρωμένης σκέψης, «οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί παρακινούνται να στοχεύσουν στη συνδεσιμότητα και τις αλληλεξαρτήσεις ανάμεσα σε ένα εύρος κριτηρίων που έχουν αξιολογηθεί επιρροή στη δυνατότητα τους να δημιουργούν αξία σε βάθος χρόνου» (Rowbottom & Locke, 2015). Υπάρχει συχνά μικρή συσχέτιση μεταξύ των πληροφοριών και των στοιχείων που δημοσιεύονται σε ξεχωριστές εκθέσεις, επομένως, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση θα πρέπει να

αυξάνει αυτές τις συσχετίσεις. Αυτό θα αυξήσει τη σύνδεση μεταξύ των οικονομικών αποτελεσμάτων και της προόδου πάνω σε θέματα βιωσιμότητας (Das & Scholar, 2015).

Η εικόνα 1 παρουσιάζει τον τρόπο στόχευσης της ολοκληρωμένης σκέψης προς μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης δεν είναι απλώς η συγχώνευση μερικών αναφορών. Αντίθετα, θα πρέπει να εμπνέει τους οργανισμούς να αναλογιστούν, με κριτικό τρόπο, τους τρόπους και τα μέρη όπου ο οργανισμός δημιουργεί αξία. Οι οργανισμοί πρέπει να επανεξετάσουν κάθε βήμα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, της κατανομής πόρων, των λειτουργιών, της διαχείρισης και τελικά του τρόπου εταιρικής αναφοράς τους, κάτι που θα πρέπει να οδηγήσει σε πιο βιώσιμες πρακτικές (Abeyasinghe, 2020).

Εικόνα 3 : Αναπαράσταση των βημάτων από την ολοκληρωμένη σκέψη έως την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση

(πηγή : Abeyasinghe, 2020)

3.1.2 Η επιλογή του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης ως πρότυπο

Με την ανάλυση των προαναφερθέντων ορισμών, γίνεται σαφές ότι υπάρχουν πολλοί μελετητές/ακαδημαϊκές πηγές που συζητούν την αρχή της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Οι παραπάνω έννοιες είναι μονάχα μια αντίληψη του τι παρουσιάζεται

σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Κατά την ανασκόπηση αυτών των ορισμών, ξεχωρίζει αυτός του Διεθνούς Συμβουλίου Ενιαίας Αναφοράς, καθώς περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα στοιχεία των άλλων αναφερόμενων ορισμών. Το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς αποτελεί επιπλέον έναν από τους λίγους φορείς που έχει δημιουργήσει ένα ολοκληρωτικό μοντέλο για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Επιπλέον, έρχεται το γεγονός ότι το Διεθνές Συμβούλιο Ενιαίας Αναφοράς συνεργάζεται με τη Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI) (Zyznarska-Dworczak, 2018). Το 2017, η KPMG πραγματοποίησε έρευνα αναφορικά με τις ποσοτικές προτιμήσεις των αναφορών ΕΚΕ. Οι εταιρείες που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν 4900 (οι 100 μεγαλύτερες εταιρείες 49 κρατών) και 250 πολύ μεγάλες εταιρείες (όπου η στόχευση έγινε στα έσοδα). Όπως συνέβη, σχεδόν τα 2/3 των αναφορών που ερευνήθηκαν υλοποίησαν τα πρότυπα GRI. Επιπλέον, σχεδόν το 80% των συγκεκριμένων εταιρειών αντιπροσωπεύουν οικονομικές και μη οικονομικές πληροφορίες στις ετήσιες εκθέσεις τους, πράγμα που σήμαινε ότι πίστευαν ότι τα στοιχεία ΕΚΕ είναι σημαντικά για την πλευρά των επενδυτών (Santos et al., 2021).

Τα πρότυπα GRI αποτελούν ξεκάθαρα τα κορυφαία πρότυπα για την αναφορά ΕΚΕ (συμπεριλαμβανομένης της βιωσιμότητας). Σύμφωνα με πληροφορίες, οι οργανισμοί μπορεί να δυσκολευτούν να περιηγηθούν στο συγκεχυμένο περιβάλλον όπου λόγω των πολλών δημοσιοποιημένων στοιχείων, υπάρχουν πολλά πλαίσια και πρότυπα. Το GRI και το IIRC δημοσίευσαν μια σύμπραξη που βοήθησε να γίνουν πιο ξεκάθαροι οι μέθοδοι χρήσης και των προτύπων GRI και του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης, από τους οργανισμούς, στην ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (Vitolla & Raimo, 2018). Έρευνες χρησιμοποίησαν το Διεθνές Πλαίσιο Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης ως το κορυφαίο πρότυπο διευκρίνησης σχετικά με το τι είναι η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση και τι θα χρειαζόταν μια εταιρεία για να εφαρμόσει ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Ωστόσο, καθώς οι περισσότερες θεωρίες για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση βασίζονται σε αρχές, το Διεθνές Πλαίσιο Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης θα αξιολογηθεί, θα συζητηθεί ή θα επικριθεί επίσης όταν είναι αναγκαίο (Navarrete-Oyarce et al., 2021).

3.1.3 Η επεξήγηση του Διεθνούς Πλαισίου Ολοκληρωμένης Εταιρικής Πληροφόρησης

Το πλαίσιο του Διεθνούς Συμβουλίου Ενιαίας Αναφοράς χρησιμοποιείται ως το βασικό πλαίσιο για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Οι βασικοί ορισμοί μιας ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης αντικατοπτρίζονται από 3 βασικές πτυχές όπου παρουσιάζονται ως εξής (Romolini et al., 2017) :

- Η δημιουργία αξίας.
- Τα κεφάλαια ενός οργανισμού.
- Το επιχειρηματικό μοντέλο ενός οργανισμού.

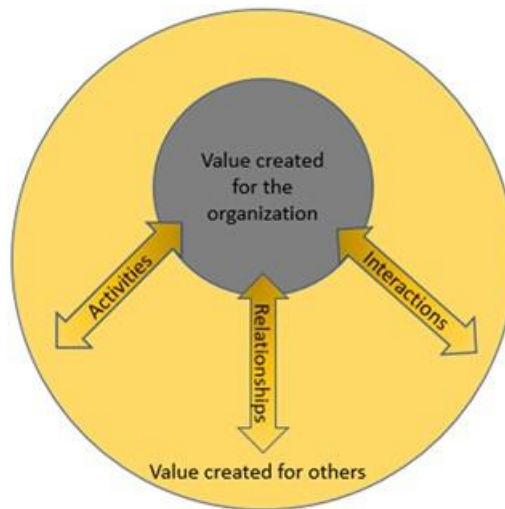
Αυτές οι τρεις πτυχές έχουν όλες μια θέση στη διαδικασία δημιουργίας αξίας ενός οργανισμού. Οι τρεις κύριες πτυχές θα εξηγηθούν παρακάτω και θα γίνει μια εκτενή περιγραφή σχετικά με το πώς αυτές οι τρεις πτυχές ταιριάζουν σε ολόκληρη τη διαδικασία δημιουργίας αξίας (Romolini et al., 2017).

Δημιουργία αξίας

Οι εταιρείες δημιουργούν αξία σε βάθος χρόνου, όχι μόνο για τις ίδιες, αλλά για τα ενδιαφερόμενα μέρη τους. Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αναλύει τους τρόπους δημιουργίας αξίας από μια εταιρεία. Δεν δημιουργείται από ή μέσα σε μια εταιρεία αποκλειστικά, αλλά έχει επιπτώσεις και από το εξωτερικό περιβάλλον, δημιουργείται διαμέσου των συσχετίσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη και σχετίζεται με ποικίλων ειδών πόρους. Μια εταιρεία δημιουργεί αξία για τον εαυτό της (αυτό παρέχει τη δυνατότητα της οικονομικής αποδοτικότητας για τους παρόχους χρηματοοικονομικών πόρων) και για άλλα μέρη (άλλου είδους ενδιαφερομένους και ευρύτερα την κοινωνία) (Kotova & Pashchenko, 2019).

Τους παρόχους χρηματοοικονομικών πόρων τους εννοείται ότι τους νοιάζει η αξία που δημιουργεί μια εταιρεία για τον εαυτό της, επειδή παρατηρούν ότι η συγκεκριμένη αξία επιστρέφει στους ίδιους (π.χ. με την όψη των μερισμάτων). Παρ' όλα αυτά, δεν είναι το μόνο στοιχείο που ενδιαφέρονται. Όπως παρουσιάζει η παρακάτω εικόνα, οι εταιρείες δημιουργούν αξία για άλλα μέρη, κάτι που έχει τη δυνατότητα επιρροής της ικανότητας της εταιρείας να δημιουργεί αξία για τον εαυτό της. Κάποια παραδείγματα είναι οι επιδράσεις στις εταιρικές ενέργειες και στα οργανωσιακά αποτελέσματα της πελατειακής ικανοποίησης, της οργανωσιακής φήμης ή τους όρους που εφαρμόζονται στην κοινωνική

άδεια λειτουργίας της εταιρείας. Όλα τα παραπάνω θα έχουν ως αποτέλεσμα μια πιο βιώσιμη και συνεχή δημιουργία αξίας (Abeysinghe, 2020).

Εικόνα 4 : Αξία που δημιουργήθηκε για τον οργανισμό και για άλλες πλευρές

(πηγή : Abeysinghe, 2020)

Αυτά τα παραδείγματα, ωστόσο, εξακολουθούν να είναι πολύ θεωρητικά, επομένως είναι σημαντικό να δοθεί ένα πρακτικό παράδειγμα. Μια απορία όπου θα μπορούσαν να αναλογιστούν οι πάροχοι χρηματοοικονομικών πόρων είναι ο τρόπος αλλαγής στρατηγικής ή του οργανωσιακού μοτίβου από μια οντότητα όταν υλοποιείται η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) (Simnett & Huggins, 2015). Ένα ακόμη πρακτικό παράδειγμα θα ήταν δυνατόν να αποτελέσει η μέθοδος όπου οι εταιρείες έρχονται αντιμέτωπες με απειλές ή θέματα που έχουν σχέση με την κλιματική αλλαγή (π.χ. χαμηλά στάθμη νερού σε ποτάμια εξαιτίας της ξηρασίας). Όταν οι συγκεκριμένες αλληλεπιδράσεις, οι ενέργειες και οι σχέσεις είναι ισχυρές για την εταιρική δυνατότητα να δημιουργεί αξία για τον εαυτό της, εμπεριέχονται στην ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Οι εξωτερικές διαστάσεις (θετικές ή αρνητικές) έχουν τη δυνατότητα εν τέλει να αυξήσουν ή να μειώσουν την εταιρική αξία και συνεπώς να συνιστούν σημαντικά στοιχεία για τους χρηματοοικονομικούς φορείς (Velte, 2021).

3.2 Το θεωρητικό πλαίσιο της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης

3.2.1 Τα (βιώσιμα) κίνητρα για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση

Οι εταιρείες δεν ξεκινούν «απλώς» με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες πληροφορίες, η υλοποίηση της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης δεν αποτελεί μια απλή διαδικασία που πραγματοποιείται μέσα σε μια νύχτα. Αποτελεί μια ιδιαίτερη διαδικασία για οποιαδήποτε οντότητα, καθώς κάθε είδους οντότητα έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά, προδιαγραφές και στόχους. Μετά τα επιμέρους ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω, το πρώτο ερώτημα που τίθεται είναι γιατί μια εταιρεία ξεκινά αρχικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (de Villiers et al., 2014). Οι Eccles και Krzus στο σύγγραμμά τους με τίτλο «The Integrated Reporting Movement» (2015) περιγράφουν σε ένα κεφάλαιο τις παροτρύνσεις που γίνονται για την επιλογή της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Η διαδικασία της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης συνίσταται από 6 κριτήρια, όπου το καθένα διαθέτει τα προσωπικά του κίνητρα και ενδιαφέροντα για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση, όπου παρουσιάζονται παρακάτω (Reimsbach et al., 2017) :

- Εταιρείες.
- Κοινό / χρήστες ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης και ολοκληρωμένων εκθέσεων.
- Οργανισμοί υποστήριξης.
- Υποστήριξη πρωτοβουλιών.
- Ρυθμιστικές αρχές.
- Πάροχοι υπηρεσιών.

Σύμφωνα με το βιβλίο, οι λόγοι για τους οποίους αυτοί οι έξι παράγοντες επιθυμούν την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση μπορεί να είναι οι εξής (Reimsbach et al., 2017) :

- Γνώμονας το κέρδος.
- Γνώμονας η αποστολή.

- Συνδυασμός και των δύο.

Παρ' όλα αυτά, μπορεί να είναι πολύ ασήμαντο να παρατεθεί ότι οι οργανισμοί, για παράδειγμα, στηρίζονται μόνο στο κέρδος ή ότι οι ρυθμιστικές κανόνες κατευθύνονται αποκλειστικά από τους στόχους τους. Οπότε, η σχέση και των 2 είναι η πιο κοινή κατάσταση. Επομένως, από την οπτική γωνία μιας εταιρείας, οι έξι παράγοντες που αναφέρονται παραπάνω (ανεξαρτήτως των κινήτρων τους), χωρίζονται σε τρεις «πυλώνες» για τους οποίους μια εταιρεία θέλει να ξεκινήσει την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση, και είναι οι εξής (Buitendag et al., 2017) :

Πυλώνας 1 : Εσωτερικό κίνητρο

Ένα κίνητρο είναι το εγγενές κίνητρο μιας εταιρείας. Το συγκεκριμένο κίνητρο έχει τη δυνατότητα να κατευθυνθεί από διάφορα κριτήρια. Το κίνητρο ενός οργανισμού να υλοποιήσει ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση πηγάζει σε γενικότερο πλαίσιο από την πεποίθηση ότι το κέρδος, είτε εμφανή (π.χ. αυξημένη οικονομική αποδοτικότητα) είτε ασώματο (π.χ. μεγαλύτερη φήμη), ξεπερνάει τις δαπάνες. Οι συγκεκριμένες δαπάνες μπορούν επιπλέον να είναι εμφανής (π.χ. πόροι) ή ασώματες (π.χ. δικαστικός κίνδυνος) (de Villiers et al., 2014). Εξαρτάται από τον ίδιο τον οργανισμό να ελέγξει εάν η συγκεκριμένη περίπτωση πραγματοποιείται ή όχι, κάτι το οποίο αποτελεί μια δύσκολη εντολή. Η αρχική αιτία για το συγκεκριμένο εσωτερικό έναυσμα που περιγράφεται, είναι ότι θα μπορούσε να στοχεύσει σε υψηλότερη οργανωσιακή αποδοτικότητα διαμέσου της ολοκληρωμένης σκέψης (Affan, 2019). Αυτό θα πρέπει τελικά να αντικατοπτρίζεται στην τιμή της μετοχής μιας εταιρείας. Ωστόσο, λόγω του σύντομου χρόνου εφαρμογής της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης, αυτό είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Επομένως, οι εταιρείες δεν μπορούν να βασίσουν τα επιχειρήματά τους σε αυτήν την υπόθεση. Επίσης, ακόμη και μερικοί έμπειροι οργανισμοί πασχίζουν να ποσοτικοποιήσουν τόσο τα κέρδη όσο και τις δαπάνες της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης (Vesty et al., 2018).

Αυτό που γίνεται ξεκάθαρο είναι ότι τα περισσότερα από τα οφέλη είναι εσωτερικά και θα πρέπει να κλιμακώσουν τις εσωτερικές μεθόδους εντός του οργανωσιακού περιβάλλοντος, στοχεύοντας έτσι σε μια πιο ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Η πιο κοινή αιτία είναι η κλιμάκωση της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα με τους επενδυτές και τους

πελάτες. Το συγκεκριμένο κριτήριο έχει σχέση με την δεύτερη αιτία για το εσωτερικό έναυσμα ενός οργανισμού όπου είναι η βιωσιμότητα (De Villiers & Hsiao, 2017).

Οι περισσότερες από τις αιτίες που αναφέρονται υπερασπίζονται την ολοκληρωμένη σκέψη, όπου είναι ένα από τα πιο σημαντικά κριτήρια για τη βιωσιμότητα ενός οργανισμού. Οι μεγάλες εταιρείες (συντά πολυεθνικές) δεν χρειάζεται να καθοδηγούνται μόνο από το κέρδος, αλλά μπορούν (και πρέπει) να καθοδηγούνται επίσης από την αποστολή τους. Μια εταιρεία θα μπορούσε να ξεκινήσει με ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση με στόχο να παρουσιάσει τα οράματα, τον σκοπό και τις αποστολές της με σκοπό την βιωσιμότητα. Η τελική μέθοδος υλοποίησης της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης θα πρέπει να βελτιώσει τα επίπεδα βιωσιμότητας, αλλά εμφανίζονται 2 ερωτήσεις όπου παρουσιάζονται παρακάτω (Rowbottom & Locke, 2015) :

- Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αυξάνει πραγματικά τη βιωσιμότητα μιας εταιρείας ή απλώς αυξάνει τη βιώσιμη αντίληψη της εταιρείας;
- Πόσοι από αυτούς τους λόγους/οφέλη συμβάλλουν πραγματικά στο να γίνει πιο βιώσιμοι μια εταιρεία;

Πυλώνας 2 : Ζήτηση στην αγορά

Προοπτική επενδυτών

Ο δεύτερος πυλώνας των εναυμάτων για την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποτελεί τον πυλώνα της αγοραίας ζήτησης. Ο συγκεκριμένος πυλώνας συνίσταται από αρκετά κριτήρια. Το αρχικό παράδειγμα αγοραίας ζήτησης είναι η πλευρά των επενδυτών. Η πλευρά των επενδυτών αναφορικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για έναν οργανισμό όταν λάβει την απόφαση να εφαρμόσει την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (Vitolla & Raimo, 2018). Το 2015, ο George Serafeim πραγματοποίησε μια μελέτη και έλεγξε την υπόθεση ότι «οι οργανισμοί που υλοποιούν την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση έχουν την τάση να προσελκύουν μακροπρόθεσμους μετόχους, ενώ από την άλλη πλευρά αποτρέπουν τους βραχυπρόθεσμους μετόχους και, συνεπώς, στήνουν έναν πιο μακροπρόθεσμο πυρήνα επενδυτών. Όπως έγινε αναφορά παραπάνω, από την βιβλιογραφία προκύπτει ότι η πλευρά

των επενδυτών ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο για την εταιρική αποδοτικότητα ESG (Kotova & Pashchenko, 2019).

Παρ' όλα αυτά, ο Serafeim (2015) υποστήριξε ότι η μεμονωμένη αναφορά βιωσιμότητας είναι αφύσικο να αποτελέσει έναν δραστικό μηχανισμό για την διασύνδεση με τους επενδυτές των προβλεπόμενων επιδράσεων των πρωτοβουλιών ESG ενός οργανισμού στη μακροχρόνια κερδοφορία και αξία του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση θα ήταν δυνατόν να είναι ωφέλιμη μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Στη μελέτη του, ο Serafeim (2015) παρουσίασε ότι ενώ η διαθεσιμότητα των πληροφοριών βιωσιμότητας μεγαλώνει όλο και περισσότερο, έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένες κριτικές για την αξία τους για τους επενδυτές. Μάλλον το πιο σημαντικό κριτήριο ήταν η αποτυχία τοποθέτησης των πληροφοριών στο μοντέλο της στρατηγικής και του οργανωσιακού πλαισίου, επισκιάζοντας με αυτόν τον τρόπο τη συσχέτιση ανάμεσα στη βιωσιμότητα και την οικονομική αποδοτικότητα (Kotova & Pashchenko, 2019).

Η έρευνα του Serafeim (2015) παρουσίασε μια σειρά από συμπεράσματα. Τα βασικά ευρήματα του περιλαμβάνουν τα εξής (Kotova & Pashchenko, 2019) :

- Οι οργανισμοί που πραγματοποιούν ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση εμφανίζουν μια ξεκάθαρη τάση να έχουν πιο πολλούς μακροχρόνιους και μοναδικούς κατόχους και λιγότερους περιστασιακούς επενδυτές.
- Υπάρχει μια αιτιώδης σύνδεση ανάμεσα στην εταιρική πολιτική της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης και ενός πυρήνα επενδύσεων με μακροχρόνιους μετόχους.
- Η ύπαρξη βιώσιμης κρίσης αλλά και ο επενδυτικός ακτιβισμός σε ζητήματα βιωσιμότητας σχετίζονται με την αυξημένη οργανωσιακή χρησιμοποίηση της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης και η συγκεκριμένη αύξηση της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης συνδέεται με θετικό τρόπο με την αυξημένη ύπαρξη μακροχρόνιων μετόχων στον επενδυτικό πυρήνα του οργανισμού.

Η έρευνα του Serafeim (2015), δείχνει ότι η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση έχει σίγουρα αντίκτυπο στην επενδυτική βάση μιας εταιρείας. Παρ' όλα αυτά, στον επίλογο του, ο Serafeim παρουσιάζει ότι η μελέτη του δεν αναφέρει κάτι συγκεκριμένο για τα δεδομένα περιεχομένου της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης όπου οι επενδυτές χαρακτηρίζουν ως σημαντική. Τέλος, ο Serafeim παραθέτει ότι «η τελική υποβολή εκθέσεων αποτελεί μια κοστοβόρα διαδικασία και ότι δεν μπορεί να αντληφθεί εάν τα οφέλη είναι περισσότερα από τις δαπάνες» (Kotova & Pashchenko, 2019).

Απαίτηση από άλλα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι οργανισμοί δεν πραγματοποιούν την αλλαγή στην ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποκλειστικά λόγω ότι παρατηρούν μια αυξανόμενη ζήτηση για κοινοποίηση πληροφοριών βιωσιμότητας για την πλευρά των επενδυτών, αλλά και για άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Για να είναι μια επιχείρηση βιώσιμη, είναι επίσης σημαντικά και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Για παράδειγμα οι υπάλληλοι, οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι ΜΚΟ, οι εταίροι σε κοινοπραξίες, κ.λπ. Μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αναγιγνώσκεται κυρίως από τους παρόχους χρηματοοικονομικών κεφαλαίων, αλλά και αυτοί οι άλλοι ενδιαφερόμενοι είναι επίσης μέρος του κοινού (García-Sánchez et al., 2020).

Αυτό πραγματοποιείται επειδή, τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να αποκομίσουν ξεκάθαρα οφέλη από την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Σε μια μελέτη που έγινε το 2012 σε 43 φορείς στο Επιχειρηματικό Δίκτυο του Πιλοτικού Προγράμματος IIRC, τα αποτελέσματα βρίσκονταν σε μέτριο βαθμό (Dumitru & Dragomir, 2021). Ειδικότερα, το 21% των ερωτώμενων νόμιζε ότι η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση προσδίδει οφέλη στους ερευνητές και τους επενδυτές και το 23% στο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά μόνο το 8% των ερωτώμενων έκανε αναφορά στους ιδιώτες μετόχους. Ωστόσο, παρά αυτά τα μέτρια αποτελέσματα, οι ερωτηθέντες είδαν πολλές δυνατότητες για μελλοντικά οφέλη, καθώς αναπτύσσεται η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Το 64% έκανε αναφορά σε οφέλη σε ερευνητές, το 49% σε θεσμικούς επενδυτές και το 95% σε ανθρώπινο δυναμικό (Joshi, 2019).

Με βάση τους Eccles & Krzus (2015), στηριζόμενοι σε εκτενή σημείο σε έναν οικονομικό λογισμό, η πλευρά του ανθρώπινου δυναμικού, των πελατών και των προμηθευτών έχουν

τη δυνατότητα να κάνουν χρήση μιας ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης με στόχο να λάβουν τις προσωπικές τους αποφάσεις καταμερισμού πόρων, πιθανώς υπέρ του οργανισμού. Επιπλέον, μπορεί να προσελκυστούν εξειδικευμένοι υπάλληλοι ή ακόμη και υπάλληλοι λιγότερο εξειδικευμένοι με χαμηλότερο μισθό. Μπορεί επίσης να αυξηθεί το συνολικό επίπεδο δέσμευσης των εργαζομένων, των πελατών και των προμηθευτών, ειδικά όταν περιλαμβάνει υψηλά επίπεδα δέσμευσης των ενδιαφερομένων μερών. Εν κατακλείδι, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι δυνατόν να επιδράσει σε μελλοντικούς αγοραστές και εταίρους κοινοπραξιών από τα δεδομένα που συμπεριλαμβάνονται σε μια έκθεση (Vitolla & Raimo, 2018).

Τα περισσότερα από τα συγκεκριμένα ενδιαφερόμενα μέρη είναι εύκολο να αποκτήσουν οφέλη από μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Η τελευταία ομάδα που μπορεί να βρει πολύτιμη μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι οι ΜΚΟ, ειδικά αυτές που επικεντρώνονται σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Πολλές εταιρείες αισθάνονται ότι αυξάνεται η ανάγκη για περισσότερες υλικές (μη χρηματοοικονομικές) δημοσιοποιήσεις στοιχείων, ειδικά όταν αυτές οι ΜΚΟ ασκούν μεγαλύτερη πίεση (Kotona & Pashchenko, 2019). Για αυτές, ένας οργανισμός δεν μπορεί απλώς να δραστηριοποιείται «έντονα» για προσωπικό της όφελος, αλλά πρέπει να παρέχει οφέλη τόσο για τους μετόχους όσο και για την ευρύτερη κοινωνία. Συνοψίζοντας όλα αυτά, γίνεται σαφές ότι οι εταιρείες μπορούν να πιεστούν από τη ζήτηση της αγοράς, από κάθε άποψη, γι' αυτό και αυτός είναι ένας σημαντικός πυλώνας στα κίνητρα για την επιλογή της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης (Santos et al., 2021).

Πυλώνας 3 : Κανονισμός και νομοθεσία

Ένας οργανισμός μπορεί να έχει τα προσωπικά του κίνητρα (για διαφορετικές αιτίες) και να υφίσταται πίεση (ή να εντοπίζει ευκαιρίες) από την πλευρά της αγοράς, αλλά είναι δυνατόν και να «εξαναγκαστεί» από κανόνες και νόμους. Αυτός είναι ο τρίτος πυλώνας των κινήτρων για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης. Οι κανονισμοί δημοσιεύονται με βάση τη μορφή με την οποία εκδίδονται (π.χ. κανόνες ή προσεγγίσεις που βασίζονται περισσότερο σε αρχές), και από την άλλη πλευρά οι οργανισμοί είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία και την επιβολή αυτών των κανονισμών (Das & Scholar, 2015). Όλο αυτό ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, στη Νότια Αφρική, οι εταιρείες έχουν εντολή να παρέχουν μια ολοκληρωμένη εταιρική

πληροφόρηση, ενσωματώνοντας την δημοσιοποίηση στοιχείων βιωσιμότητας στις ετήσιες εκθέσεις τους. Με βάση τον Roberts (2017), η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση ως η σημαντικό στοιχείο εταιρικής αναφοράς στη Νότια Αφρική έχει προσδώσει μεγάλο αριθμό οφελών για τους οργανισμούς που την έχουν εφαρμόσει (Velte, 2021).

Μια χρήσιμη ένδειξη είναι η εξέλιξη της εσωτερικής ολοκλήρωσης και διαχείρισης. Οι οργανισμοί διαθέτουν πλέον μεγαλύτερη αντίληψη των κριτηρίων της οργανωσιακής αξίας, μια πιο διεξοδική ανάλυση κινδύνου, εξελιγμένα στρατηγικά πλάνα πόρων και μειωμένο μέρος και λειτουργικό αποτέλεσμα. Το πιο επωφελή προνόμιο στοχεύει σε μεγάλο βαθμό στην εκλογίκευση των εσωτερικών μεθόδων (Romolini et al., 2017). Παρ' όλα αυτά, στην αρχή της υπόστασης του, αναφέρθηκε ότι το ΔΣ πρέπει να λάβει υπόψη ότι η στρατηγική, η απειλή, η αποδοτικότητα και η βιωσιμότητα είναι ξεχωριστές έννοιες και έγινε πρόταση στους οργανισμούς να πραγματοποιήσουν μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση για να το αντιπροσωπεύει αυτό. Το συγκεκριμένο σημαίνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη στόχευση στη βιωσιμότητα ως έναυσμα για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (Simnett & Huggins, 2015).

Από την άλλη πλευρά, στις Ηνωμένες Πολιτείες αυτό δεν εφαρμόζεται καθόλου, αλλά μερικά πεδία εφαρμογής που έχουν την δυνατότητα συσχέτισης (ή οποιασδήποτε κατηγορίας αρχές) με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποκτούν προσέλκυση (π.χ. SASB). Στο σύγγραμμα τους, οι Eccles & Krzus αναλύουν ότι δεν είναι πάντα εφικτό (ή ίσως ακόμη και επιδιωκόμενο) να εφαρμοστεί η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση (Abeysinghe, 2020).

Ωστόσο, η ολοκληρωμένη υποβολή εκθέσεων κερδίζει όλο και μεγαλύτερη προσοχή από τις ρυθμιστικές αρχές. Οι ρυθμιστικές αρχές που υποστηρίζουν την συγκεκριμένη πρακτική, πιθανότατα θα ενσωματώσουν τις γενικές αρχές της στους υπάρχοντες κανονισμούς αναφοράς. Η πιθανότητα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στις ΗΠΑ να εκδώσει έναν νέο κανονισμό για ένα τροποποιημένο «Ολοκληρωμένο Έντυπο 10-K» δεν είναι πολύ πιθανή, αλλά καθώς η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση συνεχίζει να εξελίσσεται και η πίεση από τις εταιρείες ή τους μετόχους συνεχίζει να αυξάνεται, αυτό θα μπορούσε να αλλάξει στο μέλλον (Navarrete-Oyarce et al., 2021). Το ίδιο συνέβη για παράδειγμα με τα πρότυπα GRI, τα οποία σήμερα αναφέρονται ως «πρότυπα αναφοράς ESG». Ακολουθώντας αυτές τις τάσεις, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση θα

μπορούσε να ακολουθήσει παρόμοια πορεία στο μέλλον. Εκτός από την αβεβαιότητα όλων των συγκεκριμένων στοιχείων, είναι ξεκάθαρο ότι οι οργανισμοί (με βάση τα κράτη όπου εδρεύουν), είναι υποχρεωτικό να προσαρμόζονται με τους κανόνες και τη νομοθεσία (Köhler & Hoffmann, 2017).

3.2.2 Η σημαντικότητα της βιωσιμότητας στους τρεις πυλώνες των κινήτρων για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση

Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση αποσκοπεί στην κοινοποίηση των στοιχείων και πληροφοριών σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα έξι είδη κεφαλαίων (οικονομικό κεφάλαιο, κεφάλαιο κατασκευών, πνευματικό κεφάλαιο, ανθρώπινο κεφάλαιο, κοινωνικό κεφάλαιο, κεφάλαιο σχέσεων και φυσικό κεφάλαιο), μπορούν να σχετίζονται με τα 3P's και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Vesty et al., 2018). Ο σχηματισμός ενός βιώσιμου οργανισμού και η προβολή του στη κοινωνία γενικότερα, μπορεί να είναι ένα έναυσμα για ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Στον πυλώνα 1, γίνεται αναφορά στους λόγους όπου οι οργανισμοί εφαρμόζουν από μόνες τους την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση. Μόνο σε μια από τις αιτίες γίνεται αναφορά στοχευμένα στη βιωσιμότητα. Οι υπόλοιπες από τις συγκεκριμένες αιτίες εστιάζουν περισσότερο στη καλύτερευση των εσωτερικών δραστηριοτήτων του οργανισμού (Affan, 2019).

Παρ' όλα αυτά, αν και δεν παραθέτετε με άμεσο τρόπο, μερικές από αυτές τις αιτίες μπορεί να σχετίζονται με έμμεσο τρόπο με τη βιωσιμότητα. Η εξέλιξη της διαφάνειας, για παράδειγμα, μπορεί να σημαίνει ότι οι οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν μεγαλύτερη δημοσιοποίηση πληροφοριών αναφορικά με τους στόχους και τα κατορθώματα τους σχετικά με τη βιωσιμότητα. Με τη εξέλιξη της επωνυμίας και της φήμης, οι οργανισμοί μάλλον πιστεύουν ότι θεωρούνται βιώσιμες. Οι λόγοι μπορούν επομένως να συνδεθούν έμμεσα με τη βιωσιμότητα (Buitendag et al., 2017).

Στον πυλώνα 2, τη ζήτηση της αγοράς, τα ενδιαφερόμενα μέρη βλέπουν κυρίως οικονομικούς λόγους για την απαίτηση ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης από μια εταιρεία. Παρ' όλα αυτά, η έρευνα του Serafeim (2015) αναφορικά με τους επενδυτές και τη βιωσιμότητα παρουσιάζει ότι οι επενδυτές έχουν όλο και μεγαλύτερη απαίτηση από τους οργανισμούς να είναι πιο βιώσιμοι. Έτσι, έχουν τη δυνατότητα να προσελκύσουν περισσότερες μακροχρόνιες επενδύσεις. Οι συγκεκριμένες 2 θεωρίες διαφέρουν η μία με

την άλλη από κάποια πλευρά, παρέχοντας οικονομικές ευκαιρίες έναντι των ευκαιριών για βιωσιμότητα (Kotova & Pashchenko, 2019).

Στον πυλώνα 3, περί ρυθμίσεων και νομοθεσίας, τα κίνητρα πίσω από τη δημιουργία κανονισμών και νομοθεσίας για την ολοκληρωμένη υποβολή εκθέσεων δεν αναφέρονται συγκεκριμένα. Όπως έγινε αναφορά παραπάνω, η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση είναι επιτακτική στη Νότια Αφρική, λόγω ότι η βιωσιμότητα είναι υποχρεωτικό να σχετίζεται με τη στρατηγική και το οργανωσιακό μοτίβο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Roberts (2017), το πιο ωφέλιμο εδώ είναι η βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών όπου και πάλι, αυτό έρχεται σε αντίθεση μεταξύ τους (Santos et al., 2021).

4. Ολοκληρωμένη Εταιρική Πληροφόρηση και ESG : Μελέτη περίπτωσης του Ομίλου TITAN ΑΕ

4.1 Η επισκόπηση της απόδοσης ESG του Ομίλου TITAN ΑΕ

Ο Όμιλος TITAN έχει θέσει φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους, κοινωνικούς στόχους και στόχους διακυβέρνησης (ESG) για το 2025 και μετά, υπογραμμίζοντας τη διαρκή δέσμευση του Ομίλου για βιωσιμότητα και δημιουργία αξίας για όλους. Ο Όμιλος επικεντρώνεται σε τέσσερις πυλώνες όπου είναι η απαλλαγή από την απανθρακοποίηση και η ψηφιοποίηση, το περιβάλλον εργασίας που ευνοεί την ανάπτυξη, τον θετικό τοπικό αντίκτυπο και την υπεύθυνη προμήθεια και τέλος τη καλή διακυβέρνηση, τη διαφάνεια και την επιχειρηματική ηθική. Παρακάτω, παρέχεται μια περιληπτική επισκόπηση της ετήσιας απόδοσης και της προόδου του Ομίλου προς την επίτευξη των στόχων ESG. Για καθένα από τα ζητήματα που έχουν προσδιοριστεί ως ουσιαστικά για τον Όμιλο TITAN και τους ενδιαφερόμενους φορείς του, παρουσιάζονται τα θεμέλια πάνω στα οποία έχει χτίσει ο Όμιλος και περιγράφεται η διαχειριστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση τους, επισημαίνοντας σημαντικά επιτεύγματα που καταγράφηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (π.χ. νέες πολιτικές, πρωτοβουλίες, προγράμματα και επενδύσεις) (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.1 Απανθρακοποίηση και ψηφιοποίηση

Ο Όμιλος TITAN αφοσιώθηκε στον στόχο της Συμφωνίας του Παρισιού στη Διάσκεψη για την Κλιματική Αλλαγή του 2015 (COP21) σχετικά με διατήρηση της αύξησης της παγκόσμιας μέσης θερμοκρασίας πολύ κάτω από τους 2°C και κατά προτίμηση στον 1,5°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα, και στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το 2030. Ο Όμιλος υποστηρίζει επίσης το όραμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για ουδετερότητα της χρήσης άνθρακα έως το 2050 και υποστηρίζει την δήλωση με τίτλο «2050 Climate Ambition» της Global Cement and Concrete Association (GCCA), για κοινή προσπάθεια των βιομηχανιών τσιμέντου για ουδετερότητα της χρήσης άνθρακα. Επιπλέον, ο Όμιλος TITAN υπέγραψε τη δέσμευση «Business Ambition for 1,5°C», μια παγκόσμια εκστρατεία καθοδηγούμενη από την

Science Based Targets initiative (SBTi), συμμετέχοντας σε μια σειρά από κορυφαίες εταιρείες παγκοσμίως που έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν την υπερθέρμανση του πλανήτη στους 1,5°C και φτάνοντας τις μηδενικές εκπομπές αερίων έως το 2050 (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Το 2021, η Global Cement and Concrete Association (GCCA) κυκλοφόρησε το «Concrete Future», τον βιομηχανικό σχέδιο δράσης προς το μηδενικό σκυρόδεμα που θα καθοδηγήσει όλα τα μέλη της Global Cement and Concrete Association στη διαδικασία απανθρακοποίησης, μια πορεία που έχει ήδη ξεκινήσει στον Όμιλο TITAN με φιλόδοξους και επιστημονικούς στόχους καθώς και συγκεκριμένες δράσεις σε όλες τις περιοχές και τις δραστηριότητες του Ομίλου. Ο Όμιλος φιλοδοξεί να μειώσει τις εκπομπές άνθρακα αυξάνοντας τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων, επιταχύνοντας τις προσπάθειες του για ενεργειακή απόδοση, αναπτύσσοντας προϊόντα χαμηλών εκπομπών άνθρακα και υιοθετώντας καινοτόμες τεχνολογίες και λύσεις. Μέσω της συμμετοχής σε ευρωπαϊκές και διεθνείς κοινοπραξίες, καθώς και μέσω συνεργασιών σε έργα έρευνας και ανάπτυξης, ο Όμιλος TITAN θα συνεχίσει να αναπτύσσει προϊόντα τσιμέντου χαμηλών εκπομπών άνθρακα και πιλοτικές τεχνολογίες δέσμευσης και χρήσης άνθρακα στα εργοστάσια του, συμβάλλοντας ενεργά στη φιλοδοξία του κλάδου για ένα μέλλον ουδέτερο σχετικά με τη χρήση άνθρακα (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.2 Το περιβάλλον εργασίας που επιτρέπει την ανάπτυξη

Η φροντίδα και η ανάπτυξη των εργαζομένων του Ομίλου TITAN είναι ο πυρήνας του σκοπού και των αξιών του, όπου είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ενός περιβάλλοντος εργασίας που ευνοεί την ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος στοχεύει να καλλιεργήσει μια κουλτούρα χωρίς αποκλεισμούς και με ίσες ευκαιρίες για όλο το ανθρώπινο δυναμικό με στόχο να αναπτυχθεί επαγγελματικά μέσα σε ένα ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον ως μέρος των δεσμεύσεων ESG του Ομίλου για το 2025. Η προστασία των ανθρώπων και των επιχειρήσεων του Ομίλου κατά του COVID-19 ήταν η βασική προτεραιότητα του το 2021 και, ως εκ τούτου, ο Όμιλος TITAN κατάφερε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα κύματα της συνεχιζόμενης πανδημίας. Σε στενή συνεργασία με ιατρικούς εμπειρογνώμονες, εφαρμόστηκαν σχέδια δράσης σε όλους τους εργασιακούς χώρους για τη θέσπιση προστατευτικών μέτρων για τα άτομα που εργάζονταν αναγκαστικά δια ζώσης, δηλαδή τους εργαζόμενους και τους εργολάβους, και την

προώθηση της εξ αποστάσεως εργασίας, όπου αυτό είναι δυνατό (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Η στρατηγική για τους ανθρώπους του Ομίλου TITAN εστιάζει στους τρεις πυλώνες της μάθησης, του ταλέντου και της οργάνωσης, που υποστηρίζονται από τη βάση ενός ελκυστικού και χωρίς αποκλεισμούς εργασιακού περιβάλλοντος, δίκαιης και διαφανούς διαχείρισης ανταμοιβών και αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού. Η εστίαση στη μάθηση ενθαρρύνει την ανάπτυξη προγραμμάτων αναβάθμισης και επαναπροσαρμογής δεξιοτήτων και ενισχύει την ηγεσία, τη λειτουργικότητα καθώς και την υγιεινή και ασφάλεια, την απαλλαγή από τον άνθρακα και τις ψηφιακές δεξιότητες σε όλο τον Όμιλο. Η εστίαση στο ταλέντο διασφαλίζει την προσέλκυση, τη διατήρηση και την ανάπτυξη του ταλέντου που είναι απαραίτητο για την κάλυψη των στρατηγικών αναγκών του εργατικού δυναμικού της εταιρείας και την εκπλήρωση των επαγγελματικών φιλοδοξιών των εργαζομένων. Τέλος, η εστίαση στην οργάνωση διασφαλίζει ότι οι δομές, οι διαδικασίες και οι ροές εργασίας επιτρέπουν στα ταλαντούχα άτομα του Ομίλου να αποδώσουν (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.3 Θετικός τοπικός αντίκτυπος

Με γνώμονα τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εργασιών του Ομίλου, όλες οι επιχειρηματικές μονάδες του TITAN παρακολουθούν και αναφέρουν τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, ενώ παράλληλα θέτουν στόχους για τη μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών, την προστασία της βιοποικιλότητας, την αποκατάσταση των λατομείων και τη διαχείριση των υδάτων και της ανακύκλωσης. Για σχεδόν 20 χρόνια, σύμφωνα με την περιβαλλοντική πολιτική του Ομίλου, ο Όμιλος έχει αποκαλύψει μετρήσιμους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους για την παρακολούθηση της προόδου σε σχέση με τις περιβαλλοντικές του επιπτώσεις. Ο Όμιλος εμπλέκεται σε μια μακροπρόθεσμη διαδικασία με ειδικούς και ενδιαφερόμενους φορείς, αναζητώντας ουσιαστικούς τρόπους για να κατανοήσει τις ανάγκες της κοινωνίας και να συμβάλει στον καθαρό θετικό τοπικό αντίκτυπο για τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Ο Όμιλος εφαρμόζει συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS) σε όλες τις δραστηριότητές του, υλοποιώντας λύσεις που ταιριάζουν καλύτερα στις τοπικές ανάγκες

καθώς και στις διεθνείς δεσμεύσεις. Όλα τα εργοστάσια τσιμέντου του Ομίλου διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001, εκτός από εκείνα που βρίσκονται στις ΗΠΑ, τα οποία έχουν υιοθετήσει ένα σύστημα που είναι ευθυγραμμισμένο με τις τοπικές και ομοσπονδιακές ρυθμιστικές απαιτήσεις. Με τα χρόνια, ο Όμιλος έχει επενδύσει σε μεγάλο βαθμό στις Best Available Techniques (ΒΑΤ), επιτυγχάνοντας και διατηρώντας ισχυρές περιβαλλοντικές επιδόσεις που πληρούν τις υπάρχουσες και πιθανές νέες κανονιστικές απαιτήσεις, καθώς και τους στόχους, οι οποίοι είναι συχνά πιο απαιτητικοί. Τα τελευταία χρόνια, ο Όμιλος TITAN εφάρμοσε ένα εκτεταμένο επενδυτικό πρόγραμμα για την εγκατάσταση νέου ή την αναβάθμιση υφιστάμενου εξοπλισμού αποκονίωσης στις στοίβες των γραμμών κλιβάνων. Τα ηλεκτροστατικά φίλτρα (ESP) αντικαταστάθηκαν είτε από φίλτρα σακούλας είτε από υβριδικά φίλτρα (συνδυασμός φίλτρων σακούλας και τεχνολογίας ηλεκτροστατικών φίλτρων), με τελευταίο παράδειγμα το φίλτρο σακούλας που εγκαταστάθηκε στο εργοστάσιο τσιμέντου Kosjeric στη Σερβία το 2021 (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Κατά συνέπεια, οι κύριες στοίβες δεν είναι πλέον οι κύριες πηγές κονιάματος και πλέον γίνονται προσπάθειες για περαιτέρω μείωση του κονιάματος. Σε αυτό το μέτωπο, καλύπτονται μεταφορείς και ανελκυστήρες σε κλειστά συστήματα, μειώνοντας τις διαρροές αέρα και τα σημεία διαρροών, διασφαλίζοντας τη σωστή συντήρηση της εγκατάστασης μέσω της καθαριότητας με την χρήση ηλεκτρικών σκουπών, κλείνοντας τους χώρους αποθήκευσης με φυσικά φράγματα αέρα, χρησιμοποιούνται ψεκαστήρες νερού για το βρέξιμο των δρόμων και υπάρχει εστίαση στην καθαριότητα καθώς και στην πλακόστρωση όπου είναι εφικτό. Η συστηματική παρακολούθηση των εκπομπών κονιάματος προστατεύει την υγεία των εργαζομένων και μειώνει τις επιπτώσεις στις κοντινές περιοχές των εργοστασίων του Ομίλου. Ο Όμιλος διασφαλίζει τη σωστή συντήρηση και τη βέλτιστη λειτουργία των μηχανημάτων και του εξοπλισμού και εφαρμόζει αυστηρούς κανόνες για τη μεταφορά υλικών εντός των εργοστασίων του και πέρα από αυτών (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Η καύση σε υψηλές θερμοκρασίες οδηγεί στη δημιουργία και εκπομπή οξειδίων του αζώτου (NOx). Με τα χρόνια, ο Όμιλος TITAN έχει επενδύσει πολλά σε τεχνολογίες που μειώνουν τις εκπομπές οξειδίων του αζώτου, όπως τα συστήματα Επιλεκτικής Μη Καταλυτικής Μείωσης (SNCR) και τους καυστήρες χαμηλών οξειδίων του αζώτου, καθώς και τη μείωση της φλόγας και τη δευτερεύουσα πυροδότηση, και θα συνεχίσει να

ακολουθεί αυτή την πορεία στο μέλλον. Η παρουσία θείου (S) στις πρώτες ύλες είναι η κύρια αιτία των εκπομπών διοξειδίου του θείου (SO_x). Σε πολλά εργοστάσια του Ομίλου, οι εκπομπές διοξειδίου του θείου είναι αμελητέες. Όπου υπάρχει ανάγκη, ο Όμιλος TITAN εφαρμόζει βέλτιστες πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα όρια που ορίζονται στις περιβαλλοντικές άδειες καθώς και με ειδικούς όρους που τίθενται από τις τοπικές αρχές (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Η παρακολούθηση και η αναφορά των ατμοσφαιρικών εκπομπών αποτελούν μέρος της προσπάθειας του Ομίλου να μετριάσει τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Σε ευθυγράμμιση με τις νομικές και τομεακές απαιτήσεις, ο Όμιλος TITAN παρακολουθεί και αναφέρει τη σκόνη, τα οξείδια του αζώτου, το διοξείδιο του θείου, τον ολικό οργανικό άνθρακα, το υδροχλωρικό οξύ, το υδροφθόριο και το NH₃, κυρίως μέσω συστημάτων συνεχούς παρακολούθησης εκπομπών. Μικρές εκπομπές όπως πολυχλωριωμένες διβενζο-παρα-διοξίνες / πολυχλωριωμένα διβενζοφουράνια και βαρέα μέταλλα μετρώνται από διαπιστευμένα ανεξάρτητα εργαστήρια σε συχνότητα ίση ή μεγαλύτερη από αυτή που αναφέρεται στις σχετικές άδειες. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις και τις άδειες του Ομίλου, οι εκπομπές κονιάματος, οξειδίων του αζώτου και διοξειδίου του θείου, καθώς και διοξειδίου του άνθρακα, καλύπτονται από ανεξάρτητη επαλήθευση τρίτων (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Επιπλέον, μελέτες διασποράς ατμοσφαιρικών εκπομπών, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη όλα τα τοπικά χαρακτηριστικά (ατμοσφαιρικές και γεωμορφολογικές συνθήκες) και διεξάγονται σε συνεργασία με τοπικούς πανεπιστημιακούς ερευνητές, διασφαλίζουν ότι η λειτουργία των μονάδων δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα των παρακείμενων περιοχών. Σε πολλές περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος, υπάρχουν στοιχεία των εκπομπών στον αέρα όπου είναι διαθέσιμα μέσω δημόσιων πλατφορμών, με τα εργοστάσια τσιμέντου στην Ελλάδα, τη ΠΓΔΜ και τη Σερβία να διευκολύνουν τέτοιες πρωτοβουλίες, ενώ τα εργοστάσια τσιμέντου στην Αίγυπτο και την Τουρκία παρέχουν παρόμοιες πληροφορίες στις τοπικές αρχές (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.4 Υπεύθυνη προμήθεια

Ο Όμιλος TITAN δεσμεύεται στις αρχές της κυκλικής οικονομίας, λαμβάνοντας μέτρα για την ελαχιστοποίηση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση υλικών και ενέργειας με σκοπό τη διατήρηση των φυσικών πόρων, τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και την αποτελεσματική διαχείριση των απορριμμάτων. Έχοντας αναγνωρίσει την κυκλική οικονομία ως θεμελιώδες στοιχείο για την ανάπτυξη ενός πιο βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου, ο Όμιλος υιοθετεί και εφαρμόζει συστηματικά καλές πρακτικές προκειμένου να ελαχιστοποιήσει το αποτύπωμα του και να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές. Το 2021, ο Όμιλος εφάρμοσε προγράμματα και πρακτικές κυκλικής οικονομίας σε όλες τις δραστηριότητες του, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής πλίνθου, τσιμέντου, σκυροδέματος και τσιμεντόλιθων για οδοστρώματα και άλλες εφαρμογές. Ο Όμιλος μείωσε σημαντικά τα απόβλητα και ελαχιστοποίησε την ανάγκη για πρωτογενείς πρώτες ύλες. Επίσης, κατάργησε την υγειονομική ταφή των απορριμμάτων, ενώ συνέβαλε στη διατήρηση των φυσικών πόρων και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Ο Όμιλος συνέχισε τις προσπάθειες του για αύξηση της χρήσης εναλλακτικών πρώτων υλών στην παραγωγή πλίνθου, τσιμέντου και σκυροδέματος, σχεδιάζοντας και αναπτύσσοντας νέα προϊόντα τσιμέντου χαμηλών εκπομπών άνθρακα για την αντιμετώπιση των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών των πελατών του. Η χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών στην παραγωγή πλίνθου και τσιμέντου αυξήθηκε ελαφρά το 2021 (6,6% της συνολικής κατανάλωσης). Η ST Equipment & Technology LLC (STET), μια εξ ολοκλήρου θυγατρική του Ομίλου TITAN με έδρα το Νίντχαμ της Μασαχουσέτης των ΗΠΑ, διερεύνησε τη δυνατότητα χρήσης της πατενταρισμένης τεχνολογίας διαχωρισμού για την ανάκτηση, επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση ιπτάμενης τέφρας που έχει αποθηκευτεί σε χωματερές και κλειστούς χώρους. Το 2021, η ST Equipment & Technology LLC άρχισε να παράγει προϊόντα υψηλής ποιότητας από ιπτάμενης τέφρας (ProAsh) από τις κατακρατήσεις ιπτάμενης τέφρας στο νησί Μπρούνερ, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή υποκατάστατου τσιμέντου χαμηλών εκπομπών άνθρακα (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Στην Αίγυπτο, και μετά από πολλά χρόνια έρευνας, το 2021 ο Όμιλος TITAN άρχισε με επιτυχία να χρησιμοποιεί σκόνη του παροχτευτικού συστήματος, απόβλητο της διαδικασίας παραγωγής τσιμέντου, στην οδόστρωση. Μετά από αρκετές μελέτες και μέσω συνεργασίας με μεγάλη τοπική εταιρεία οδοστρώσεων, αποδείχθηκε με επιτυχία η χρήση

της σκόνης του παροχτετευτικού συστήματος ως υλικό πλήρωσης στην οδόστρωση. Στη συνέχεια και μετά την εξασφάλιση της σχετικής περιβαλλοντικής έγκρισης για το προϊόν αυτό, η σκόνη του παροχτετευτικού συστήματος χρησιμοποιείται για το οδόστρωμα. Αυτή η χρήση όχι μόνο μειώνει την υγειονομική ταφή της σκόνης του παροχτετευτικού συστήματος, αλλά υποκαθιστά επίσης τη χρήση ασβεστόλιθου και αργίλου ως υλικού πλήρωσης του οδοστρώματος. Το 2021, περίπου το 50% της παραγόμενης σκόνης του παροχτετευτικού συστήματος ανακυκλώθηκε με επιτυχία ως υλικό πλήρωσης δρόμων (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.5 Καλή διακυβέρνηση, διαφάνεια και επιχειρηματική ηθική

Ο Όμιλος TITAN είναι σθεναρά αφοσιωμένος στη διεξαγωγή εργασιών σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα ακεραιότητας και τις δεοντολογικές επιχειρηματικές πρακτικές. Η συμμόρφωση με υψηλά πρότυπα διακυβέρνησης για την αντιμετώπιση και τη διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με δωροδοκία και διαφθορά και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις λειτουργίες του Ομίλου θεωρείται θεμελιώδης για την εφαρμογή της στρατηγικής βιωσιμότητας του Ομίλου TITAN. Ο Κώδικας Δεοντολογίας και οι Πολιτικές του Ομίλου TITAN διασφαλίζουν, πέρα από τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς, τη δέσμευση σε διεθνείς κανόνες και πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων των Κατευθυντήριων Αρχών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Δίκαιο κατά της δωροδοκίας και της διαφθοράς. Είναι επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπίζονται σωστά τα ζητήματα διακυβέρνησης και δεοντολογίας σε επίπεδο Ομίλου και αυτό διασφαλίζεται μέσω μιας συνεπούς διοικητικής προσέγγισης και μιας ισχυρής δομής διακυβέρνησης, όπως ορίζεται από τον Χάρτη Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ομίλου (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.5.1 Εφαρμογή πλαισίου της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα

Η Συμφωνία του Παρισιού του 2015 για την Κλιματική Αλλαγή, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και η Διακυβερνητική Ομάδα για την Κλιματική Αλλαγή απαιτούν ταχεία και αποφασιστική δράση για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) και τη δημιουργία μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα και ανθεκτικότητας στο κλίμα (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Τον Ιούνιο του 2017, η Ομάδα Εργασία για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα (TCFD), που ιδρύθηκε από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας της G20, δημοσίευσε συστάσεις για να ενθαρρύνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες να αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με το κλίμα. Οι συστάσεις της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα αναγνωρίζονται ευρέως ως έγκυρες οδηγίες για την αναφορά χρηματοοικονομικά ουσιωδών πληροφοριών που σχετίζονται με το κλίμα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τις εταιρείες να εφαρμόσουν αυτού του είδους τις συστάσεις. Οι κατασκευές και τα οικοδομικά υλικά είναι ευάλωτα στη μετάβαση που σχετίζεται με το κλίμα και στους φυσικούς κινδύνους. Οι κίνδυνοι μετάβασης, όπως η εισαγωγή πολιτικών τιμολόγησης του άνθρακα, έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν το λειτουργικό κόστος σε όλη την αλυσίδα αξίας. Οι φυσικοί κίνδυνοι, όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, θα μπορούσαν να διαταράξουν τις εφοδιαστικές αλυσίδες, να σταματήσουν τις λειτουργίες και να βλάψουν πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας, το οποίο έχει την ευθύνη για τον καθορισμό της στρατηγικής βιωσιμότητας της, έχει θέσει την κλιματική αλλαγή στην πρώτη γραμμή της ατζέντας βιωσιμότητας του Ομίλου TITAN. Ο Όμιλος αναλαμβάνει σε τακτική βάση μια συστηματική άσκηση για την αξιολόγηση όλων των σημαντικών κινδύνων που αντιμετωπίζει ο Όμιλος που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το επιχειρηματικό του μοντέλο και τις επιδόσεις του. Αυτή η άσκηση προσδιορίζει τους βασικούς κινδύνους του Ομίλου καθώς και τις πιο ευάλωτες γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος. Αυτοί οι βασικοί και συμπληρωματικοί μηχανισμοί διακυβέρνησης υποστηρίζονται από το τμήμα Έρευνας, Καινοτομίας και Ποιότητας του Ομίλου, τα τμήματα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου, τα τμήματα Κινδύνων & Συμμόρφωσης και το τμήμα αποδοτικότητας σε θέματα ESG του Ομίλου (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Το 2021, υπό την επίβλεψη του βασικού φορέα διακυβέρνησης του Ομίλου για θέματα που σχετίζονται με το κλίμα (ExCo Sustainability) και σε συνεργασία με αναγνωρισμένους εμπειρογνώμονες στον τομέα του κλίματος, ο Όμιλος εργάστηκε για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή και των ευκαιριών

από την μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, σε ευθυγράμμιση με το Πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας για τις Χρηματοοικονομικές Γνωστοποιήσεις σχετικά με το Κλίμα. Τα βασικά στοιχεία της προσέγγισης του Ομίλου είναι τα εξής (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022) :

- Η έκθεση των περιουσιακών στοιχείων σχετικά με τους κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.
- Η ευπάθεια των περιουσιακών στοιχείων σε κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.
- Οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι που παρουσιάζονται στα περιουσιακά στοιχεία από τους κινδύνους και τη σχετική τρωτότητα τους.

4.1.5.2 Κριτήρια ESG στην πολιτική αποδοχών

Ο Όμιλος TITAN αναγνωρίζει ότι η σύνδεση της περιβαλλοντικής απόδοσης, της κοινωνικής απόδοσης και της απόδοσης της διακυβέρνησης (ESG) με τις αμοιβές των στελεχών μπορεί να βοηθήσει τη διοίκηση να λογοδοτήσει για την επίτευξη των στόχων ESG του Ομίλου, ενώ ενισχύει την εποπτεία της ατζέντας βιωσιμότητας σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με την πολιτική αποδοχών του Ομίλου, ένας στόχος τριών ετών που είναι συμβατός με την πορεία μείωσης των καθαρών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στα 500 κιλά ανά τόνο τσιμεντοειδούς προϊόντος έως το 2030, περιλαμβάνεται στους στόχους απόδοσης του κινήτρου αναβαλλόμενης αποζημίωσης για τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής. Επιπλέον, το 5% του προγράμματος βραχυπρόθεσμου κινήτρου (STIP) συνδέεται με το ποσοστό συχνότητας τραυματισμού σε αντιστοιχία με την απώλεια χρόνου (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

4.1.5.3 Ταξινόμηση της εφαρμογή του κανονισμού της ΕΕ

Το 2021, ο Όμιλος TITAN περιέλαβε στο πλαίσιο αναφοράς του τις απαιτήσεις του Κανονισμού Ταξινόμησης της ΕΕ 2020/852, όπως συμπληρώθηκε με τον αντίστοιχο κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της Επιτροπής της ΕΕ 2021/2178 της 6ης Ιουλίου 2021

συγκεκριμένα για τον μετριασμό και την προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής (ΕΕ 2021/2139), το οποίο προσδιορίζει το περιεχόμενο και την παρουσίαση των πληροφοριών που πρέπει να αποκαλύπτονται από τις επιχειρήσεις σχετικά με περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες και καθορίζει τη μεθοδολογία για τη συμμόρφωση με αυτήν την υποχρέωση γνωστοποίησης (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Σε συμμόρφωση με το Άρθρο 8 του Κανονισμού Ταξονομίας, εξετάστηκαν όλες οι επιλέξιμες για ταξινόμηση οικονομικές δραστηριότητες του Ομίλου το 2021 και αποκαλύφθηκαν οι προβλεπόμενοι δείκτες κύκλου εργασιών, κεφαλαιουχικών και λειτουργικών δαπανών. Το συμπέρασμα που προέκυψε είναι ότι η κύρια επιλέξιμη οικονομική δραστηριότητα για την ταξονομία είναι η κατασκευή τσιμέντου (η περιγραφή της ΕΕ αναφέρεται στην «κατασκευή πλίνθου, τσιμέντου ή εναλλακτικού συνδετικού υλικού»). Οι οικονομικές δραστηριότητες αυτής της κατηγορίας θα μπορούσαν να συσχετιστούν με τον κωδικό NACE C23.51, σύμφωνα με τη στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων που καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμόν 1893/2006. Μια οικονομική δραστηριότητα αυτής της κατηγορίας είναι μια μεταβατική δραστηριότητα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852, εφόσον συμμορφώνεται με τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου που ορίζονται. Εκτός από την παραγωγή πλίνθου και τσιμέντου, η επεξεργασία της ιπτάμενης τέφρας θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί ως δραστηριότητα επιλέξιμη για την ταξονομία, αν και δεν είναι οικονομικά σημαντική για γνωστοποίηση (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

Σύμφωνα με τον κανονισμό και με βάση τα ενοποιημένα στοιχεία του Ομίλου, 1.004,7 εκατομμύρια ευρώ ή το 58,6% του κύκλου εργασιών του Ομίλου το 2021 προέρχεται από επιλέξιμες δραστηριότητες ταξονομίας, ενώ το σύνολο των αντίστοιχων κεφαλαιουχικών δαπανών αντιστοιχεί σε εκατομμύρια ευρώ (58,9% των συνολικών κεφαλαιουχικών δαπανών) και οι συνολικές λειτουργικές δαπάνες αντιστοιχούν σε 71,0 εκατομμύρια ευρώ (60,5% των συνολικών λειτουργικών δαπανών). Τέλος, τα έσοδα από την επεξεργασία της ιπτάμενης τέφρας είναι περίπου 0,1% του συνολικού κύκλου εργασιών του Ομίλου (TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, 2022).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ορισμένα ερευνητές και μελετητές μπορεί να ισχυριστούν ότι οι ξεχωριστές οικονομικές εκθέσεις και οι εκθέσεις ESG παρέχουν επαρκείς πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους για να καθορίσουν εάν μια εταιρεία είναι «βιώσιμη». Ωστόσο, τέτοιες εκθέσεις συνήθως παράγονται μεμονωμένα και επομένως στερούνται μιας «μεγάλης εικόνας». Οι συσχετίσεις μπορούν να γίνουν καλύτερα κατανοητές όταν τα οικονομικά αποτελέσματα συνδέονται άμεσα με την απόδοση ESG και η απόδοση ESG συνδέεται άμεσα με τη συνολική στρατηγική και τα επιχειρηματικά μοντέλα. Σε μερικές χώρες του κόσμου, απαιτείται να συνταχθούν αναφορές σχετικά με την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση και οι τρέχουσες τάσεις υποδηλώνουν ότι ακόμα περισσότερα κράτη θα ακολουθήσουν το παράδειγμα τους. Εάν η τελευταία δεκαετία αποτελεί ένδειξη, μόνο η μελλοντική ζήτηση για πληροφορίες θα αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό, λόγω του αντίκτυπου που είχε και έχει το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στις καταστάσεις διαφάνειας των επιχειρήσεων.

Η ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση έχει τη δυνατότητα να γίνει η προτιμώμενη μορφή αναφοράς για όλων των ειδών τις εταιρείες στην πλειονότητα των κρατών σε όλο τον κόσμο. Το χρονοδιάγραμμα είναι αβέβαιο, αλλά η ανάγκη για αποφασιστική δράση δεν είναι και τόσο αβέβαιη. Φυσικά, αποφασιστική δράση δεν σημαίνει απαραίτητα μια συνολική προσπάθεια για την υιοθέτηση ολοκληρωμένων εκθέσεων εντός του επόμενου τριμήνου. Αντίθετα, μπορεί να σημαίνει ότι πρέπει να προχωρήσουμε με στοχαστικό και μεθοδικό τρόπο, να αποκτηθούν τα πρώτα οφέλη καθώς οι προσεγγίσεις αναφοράς εξελίσσονται και να γίνει σύγκλιση και περαιτέρω εξάπλωση της υιοθέτησης. Στόχος είναι η διοίκηση των οργανισμών, έχοντας κατά νου μια σαφή στρατηγική, αντί για μια συγκεκριμένη στρατηγική, αδόμητη και ίσως άστοχη αντίδραση στις αυξανόμενες απαιτήσεις των ενδιαφερομένων.

Για ορισμένους οργανισμούς, μια ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση συνεπάγεται περισσότερο με τον συντονισμό και την εναρμόνιση των υφιστάμενων δραστηριοτήτων. Πολλές ομάδες και άτομα σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων

εκείνων στον εσωτερικό έλεγχο, τη διαχείριση κινδύνου και τη συμμόρφωση, διαθέτουν ήδη μια υποδομή και διαδικασίες για τη συλλογή, την επεξεργασία και την δημοσιοποίηση βασικών πληροφοριών. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η πρόκληση έγκειται στην αποτελεσματική συνεργασία και σύσταση. Άλλοι οργανισμοί με περίπλοκες δομές ή κατακερματισμένες προσεγγίσεις στον εσωτερικό έλεγχο και την υποβολή εκθέσεων μπορεί να θεωρήσουν προτιμότερο να ξεκινήσουν εκ νέου, θέτοντας ένα πλαίσιο και διαδικασίες που μπορούν να υποστηρίξουν πλήρως την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση χωρίς τροποποιήσεις ή συμβιβασμούς.

Πολλοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί και ρυθμιστικοί φορείς έχουν δημιουργήσει ομάδες εργασίας για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης και παρόμοιων εννοιών. Οι οργανισμοί που έχουν μερίδιο στο αποτέλεσμα, ιδιαίτερα οι μεγάλες πολυεθνικές, το σωστό θα ήταν να παρακολουθούν, αν όχι να συμμετέχουν σε αυτές τις ομάδες. Η ενημέρωση για τα θέματα και η συμμετοχή στη συζήτηση θα τους επιτρέψει να επηρεάσουν το αποτέλεσμα και να είναι προετοιμασμένοι για οποιοδήποτε ζήτημα προκύψει από τις συζητήσεις.

Οι προοδευτικοί οργανισμοί θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο μετάβασης προς την ολοκληρωμένη εταιρική πληροφόρηση πριν από τη θέσπιση οποιωνδήποτε επίσημων απαιτήσεων. Τα πιθανά πλεονεκτήματα που πρέπει να αποκτηθούν όσον αφορά τη διαχείριση του κινδύνου, τη μεγιστοποίηση της αξίας, την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, την προσέλκυση κεφαλαίων, τη βελτίωση της συμμόρφωσης και την ενίσχυση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη αυξάνονται σημαντικά για εκείνους που διαθέτουν τα μέσα να ηγούνται αντί να ακολουθούν. Στην πραγματικότητα, υπάρχουν πολλά οφέλη από την υιοθέτηση ενός επιχειρηματικού μοντέλου και ενός πλαισίου αναφοράς που είναι πιο στενά ευθυγραμμισμένο με βιώσιμες και κοινωνικά υπεύθυνες στρατηγικές για τη διαχείριση της βάσης των φυσικών και ανθρώπινων πόρων. Η μελλοντική ανάπτυξη των επιχειρήσεων πιθανότατα θα εξαρτηθεί από αυτή την ευθυγράμμιση. Οι γνώσεις που αποκτώνται μέσω μιας ολοκληρωμένης εταιρικής πληροφόρησης μπορεί να είναι σημαντικές. Οι οργανισμοί που στοχεύουν σε τέτοιες διαδικασίες θα έχουν μια μακροπρόθεσμη και συνεχή ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abeyasinghe, C. (2020). Integrated Reporting and Integrated Thinking: A Commentary on the Integrated Reporting Framework (2013). *Colombo Business Journal*, 11(2), 142-163.

Abhayawansa, S. & Tyagi, S. (2021). Sustainable Investing: The Black Box of Environmental, Social, and Governance (ESG) Ratings. *Journal of Wealth Management*, 24(1), 1-23.

Adhariani, D., & de Villiers, C. (2019). Integrated reporting: perspectives of corporate report preparers and other stakeholders. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 10(1), 126–156.

Affan, M. (2019). Integrated Reporting and Corporate Performance: Empirical Evidence of The IIRC Framework Adoption. *JEMA: Jurnal Ilmiah Bidang Akuntansi dan Manajemen*, 16(2), 181-186.

Albitar, K., Hussainey, K., Kolade, N., & Gerged, A. M. (2020). ESG disclosure and firm performance before and after IR. *International Journal of Accounting & Information Management*, 28(3), 429–444.

Aldowaish, A., Kokuryo, J., Almazyad, O. & Goi, C. (2022). Environmental, Social, and Governance Integration into the Business Model: Literature Review and Research Agenda. *Sustainability*, 14(5), 20-31.

Baier, P., Berninger, M., & Kiesel, F. (2020). Environmental, social and governance reporting in annual reports: A textual analysis. *Financial Markets Institutions & Instruments*, 29(3), 1-16.

Billio, M., Costola, M., Hristova, I., Latino, C., & Pelizzon, L. (2021). Inside the ESG ratings: (Dis)agreement and performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(5), 1426–1445.

- Bose, S. (2020). Evolution of ESG Reporting Frameworks. *Values at Work*, 13–33.
- Buitendag, N., Fortuin, G. S., & De Laan, A. (2017). Firm characteristics and excellence in integrated reporting. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 20(1), 1-19.
- Cort, T., & Esty, D. (2020). ESG Standards: Looming Challenges and Pathways Forward. *Organization & Environment*, 33(4), 491–510.
- Das, M. & Scholar, D. (2015). Integrated Reporting: Some Research Issues. *38th All India Accounting Conference and International Seminar on Accounting Education and Research*.
- de Villiers, C., Rinaldi, L., & Unerman, J. (2014). Integrated Reporting: Insights, gaps and an agenda for future research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 27(7), 1042–1067.
- De Villiers, C., & Hsiao, P. C. K. (2017). Integrated reporting. *Sustainability Accounting and Integrated Reporting*, 13–24.
- Di Simone, L., Petracchi, B., & Piva, M. (2022). Economic Sustainability, Innovation, and the ESG Factors: An Empirical Investigation. *Sustainability*, 14(4), 22-38.
- Donert, K. (2021). Greece: Survey of case studies of environmental practices in SMEs [Experiment Findings]. *Balance Project: green and stable*.
- Doni, F., & Johannsdottir, L. (2019). Environmental Social and Governance (ESG) Ratings. *Climate Action*, 1–15.
- Dumitru, M. & Dragomir, V. (2021). The Factors of Integrated Reporting Quality: A Meta-Analysis.

García-Sánchez, I. M., Raimo, N., Marrone, A., & Vitolla, F. (2020). How Does Integrated Reporting Change in Light of COVID-19? A Revisiting of the Content of the Integrated Reports. *Sustainability*, 12(18), 7605-7616.

Joshi, P. L. (2019). Integrated Reporting: Current Trends in Financial Reporting. *International Journal of Accounting Research*, 6(2), 14-29.

Kempeneer, S., Peeters, M., & Compernelle, T. (2021). Bringing the User Back in the Building: An Analysis of ESG in Real Estate and a Behavioral Framework to Guide Future Research. *Sustainability*, 13(6), 32-39.

Kilintzis, P. & Samara, E. (2019). Resources for Responsible Innovation of SMEs: Case study in a Greek company. *ETHAC 2019 - The European Triple Helix Congress*.

Kim, S., & Li, Z. F. (2021). Understanding the Impact of ESG Practices in Corporate Finance. *Sustainability*, 13(7), 3746.

Kocmanová, A., & Šimberová, I. (2014). Determination of Environmental, Social and Corporate Governance Indicators: Framework in the Measurement of Sustainable Performance. *Journal of Business Economics and Management*, 15(5), 1017–1033.

Köhler, K., & Hoffmann, C. P. (2017). Integrated Reporting. *The Handbook of Financial Communication and Investor Relations*, 209–219.

Koroleva, E., Baggieri, M., & Nalwanga, S. (2020). Company Performance: Are Environmental, Social, and Governance Factors Important? *International Journal of Technology*, 11(8), 14-28.

Kotova, X., & Pashchenko, T. (2019). Integrated Reporting Indicators: Unification As The Basis For Sustainability Assessment. *The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 1(6), 19-30.

Kumar, R. (2022). ESG, Sustainability, and Path Forward. *International Journal for Innovative – Engineering and Management Research*, 11(2), 130-136.

- Lapinskienė, G., & Tvaronavičienė, M. (2012). Environmental, Social and Governance Performance of Companies: The Empirical Research on Their Willingness to Disclose Information. *The 7th International Scientific Conference "Business and Management 2012"*. Selected Papers.
- Li, T. T., Wang, K., Sueyoshi, T., & Wang, D. D. (2021). ESG: Research Progress and Future Prospects. *Sustainability*, 13(21), 116-133.
- Lopez, C., Contreras, O., Bendix, J. (2020). ESG Ratings: The Road Ahead. *SSRN Electronic Journal*.
- Meramveliotakis, G., & Manioudis, M. (2021). Sustainable Development, COVID-19 and Small Business in Greece: Small Is Not Beautiful. *Administrative Sciences*, 11(3), 90-103.
- Mittal, M., Pareek, M., Sharma, S., Chohan, J., Kumar, R., & Singh, S. (2021). A Sustainable environmental change and ESG initiatives by the manufacturing and others service Industries during COVID-19 Pandemic. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 889(1), 21-38.
- Mohamad, N. E. A. (2020). Environmental, Social And Governance (ESG) Disclosure And Financial Performance. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 4(6), 1-12.
- Myrgioti, O., Tsoulfas, G. T., & Rachaniotis, N. P. (2013). Application of the Global Reporting Initiative Sustainability Reporting Framework in Greece. *International Journal of Decision Sciences, Risk and Management*, 5(2), 180-192.
- Navarrete-Oyarce, J., Gallegos, J. A., Moraga-Flores, H., & Gallizo, J. L. (2021). Integrated Reporting as an Academic Research Concept in the Area of Business. *Sustainability*, 13(14), 77-91.

Oprean, C., Ionica, H., Luga, L., & Stan, S. (2020). Impact of Sustainability Reporting and Inadequate Management of ESG Factors on Corporate Performance and Sustainable Growth. *Sustainability*, 12(20), 85-102.

Papaspyropoulos, K. G., & Karamanolis, D. (2016). Drivers and Barriers of Sustainability Reporting in the Greek Public Forest Service. *Open Journal of Accounting*, 5(3), 35–44.

Park, S. R., & Oh, K. S. (2022). Integration of ESG Information Into Individual Investors' Corporate Investment Decisions: Utilizing the UTAUT Framework. *Frontiers in Psychology*, 1(3), 1-19.

Puzzonia, M. (2018). The Impact of ESG Investment, How Company and University can Collaborate to Realize It with Local Innovation. *Journal of Intercultural Management*, 10(3), 171-194.

Reimsbach, D., Hahn, R., & Gürtürk, A. (2017). Integrated Reporting and Assurance of Sustainability Information: An Experimental Study on Professional Investors' Information Processing. *European Accounting Review*, 27(3), 559–581.

Romolini, A., Fissi, S., & Gori, E. (2017). Exploring Integrated Reporting Research: Results and Perspectives. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 7(1), 1-13.

Rowbottom, N., & Locke, J. (2015). The emergence of <IR> Accounting and Business Research, 46(1), 83–115.

Sætra, H. S. (2021). A Framework for Evaluating and Disclosing the ESG Related Impacts of AI with the SDGs. *Sustainability*, 13(15), 85-103.

Sahinidis, A. & Kavoura, N. (2014). Exploring Corporate Social Responsibility practices of Greek companies. *The Malopolska School of Economics in Tarnów Research Papers Collection*, 25(2), 185-193.

Santos, A. C. D., Favato, K. J., & Neumann, M. (2021). Integrated reporting and stakeholder management: a research agenda. *Revista Contabilidade & Finanças*, 32(87), 429–443.

Semet, R. (2020). The Social Issue of ESG Analysis. *SSRN Electronic Journal*.

Shaikh, I. (2022). Environmental, Social, and Governance (Esg) Practice and Firm Performance: An International Evidence. *Journal of Business Economics and Management*, 23(1), 218–237.

Simnett, R., & Huggins, A. L. (2015). Integrated reporting and assurance: where can research add value? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 6(1), 29–53.

Singhania, M., & Saini, N. (2021). Institutional framework of ESG disclosures: comparative analysis of developed and developing countries. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 1(6), 1–44.

Skouloudis, A., & Evangelinos, K. I. (2009). Sustainability reporting in Greece: Are we there yet? *Environmental Quality Management*, 19(1), 43–60.

Skouloudis, A., Jones, N., Malesios, C., & Evangelinos, K. (2014). Trends and determinants of corporate non-financial disclosure in Greece. *Journal of Cleaner Production*, 6(8), 174–188.

Skouloudis, A., Evangelinos, K., & Kourmoussis, F. (2010). Assessing non-financial reports according to the Global Reporting Initiative guidelines: evidence from Greece. *Journal of Cleaner Production*, 18(5), 426–438.

Tarmuji, I., Maelah, R., & Tarmuji, N. H. (2016). The Impact of Environmental, Social and Governance Practices (ESG) on Economic Performance: Evidence from ESG Score. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 7(3), 67–74.

Tarmuji, I., Maelah, R., & Tarmuji, N. (2017). The Impact of Environmental, Social and Governance Practices (ESG) on Economic Performance: Evidence from ESG Score. *2016 5th International Conference on Economics and Finance Research (ICEFR 2016)*.

TITAN CEMENT INTERNATIONAL SA, (2022). TITAN CEMENT GROUP – INTEGRATED ANNUAL REPORT 2021. Ανακτήθηκε στις 29/09/2022 από <https://bit.ly/3CqoPOX>

Vesty, G. M., Ren, C., & Ji, S. (2018). Integrated reporting as a test of worth. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(5), 1406–1434.

Velte, P. (2021). Archival research on integrated reporting: a systematic review of main drivers and the impact of integrated reporting on firm value. *Journal of Management and Governance*, 26(3), 997–1061.

Vexler, M. & Kucukyalcin, E. (2021). A Robust Framework Proposal for the Sustainability-related Disclosures for Asset Managers, Greenwashing and Other Investor Protection Concerns Authors. *IOSCO - ESG and Sustainability*.

Vitolla, F., & Raimo, N. (2018). Adoption of Integrated Reporting: Reasons and Benefits—A Case Study Analysis. *International Journal of Business and Management*, 13(12), 244-261.

Zopounidis, C., Garefalakis, A., Lemonakis, C., & Passas, I. (2020). Environmental, social and corporate governance framework for corporate disclosure: a multicriteria dimension analysis approach. *Management Decision*, 58(11), 2473–2496.

Zyznarska-Dworczak, B. (2018). The Reliability of Integrated Reporting. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wrocławiu*, 5(3), 494–502.